

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

Ч.1 (105) 1995

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

ч.1 (105) 1995

1. ВІД РЕДАКЦІЇ

Далі — Пластовим Шляхом!

3. ІДЕОЛОГІЯ ПЛАСТУ

3. *Володимир Соханівський*. В пошуках за предками.
5. *(ПГ)*. Красою можна і ворога перемогти

7. ДИСКУТУЄМО!

8. *Любомир Онишкевич*. «Елітарність»

9. ДУМКИ СТАРОГО ВОВКА

9. Демократія і ПЛАСТ

12. ОДИН СВІТ — ОДИН ПЛАСТ

12. Пластуни зустрічаються
14. Бразилія: «Перша ластівка».
15. Колядують пластуни з небесною зіздуою.
16. XXII Конгрес Українсько-Бразилійської молоді.
17. Пласт у Латвії.
18. Різдвяна свічечка пластової станиці Філядельфії.
21. III З'їзд Пласту у Польщі.

23. СТАРШОПЛАСТУНСЬКИЙ ВІСНИК

23. *Данило Даревич*. Старшо-пластунська зустріч СПЗ'94
26. *Данило Даревич*. Так мандрують старші пластуни!
34. *Пилип Недочитаний*. Криза поколінь в УСП?

35. СЛОВО СЕНІОРАТУ

35. Вісті з Булави Головного булавного УПС. Адресар УПС.
33. *Володимир Гнатківський*. Із слова на Зборах КУПО.
35. *Орест Корчак-Городський*. о. Д-р митрат Іван Гриньох

41. З ПОЖОВКЛИХ СТОРІНОК

41. *Сидір Комаринський*. До проблем сеніорського руху.

43. НАША ЛЕКТУРА

43. *Володимир Соханівський*. Переходячи поріг надії.
44. *Р.З.* Перший довідник про УПА.

45. НА ВІЧНУ ВАТРУ

46. НАШЕ ЛИСТУВАННЯ

44. Листи від *Романа Павлишина*, *Івана Гнідця*, *КПС Великої Британії*, *Володимира Повха*, *В.Левицького*.

49. ШТРИХИ ДО ІСТОРІЇ ПЛАСТУ

49. *Ігор Дякон*. Гей, в таборі Остодорі!

52. ПЛАСТУНИ-ПОЕТИ

52. *Лариса Онишкевич*. ЛІДА ПАЛІЙ.

55. ПЛАСТОВІ КУРЕНІ

55. *І.Фран*. *Гостронюх*. Карпатські Вовки, 22-ий Курінь УПС.

58. ПЛАСТОВА ФІЛАТЕЛІЯ

58. Філателія у вашій виховній програмі.
59. Перша пластова марка.

60. ПЛАСТУН ЗАВЖДИ ДОБРОЇ ГАДКИ

60. Пластовий гумор.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

ч.1 (105) — 1995

ВІД РЕДАКЦІЇ

ДАЛІ — ПЛАСТОВИМ ШЛЯХОМ!

Дорогі Читачки й Читачі!
Із цим числом починаємо вже третій рік появи нашого відновленого журналу «Пластовий Шлях». Були в нас різні перешкоди, але, з Божою допомогою, нам вдалось якось їх здолати і «коминути зрадливі яри», як співається в гімні... І ось, ми приходимо в Вашу хату вже майже без опізнення, на час, і — маємо велику надію — у вигляді і зі змістом, які сподобаються Вам і відповідають Вашим вимогам, Дорогі Читачки й Читачі.

Але ми не плянуємо «спочити на лаврах» і лиш задоволитись тим станом, який сьогодні є. О ні! Ми маємо цілий ряд далекоїдучих плянів, які мають за завдання зробити наш журнал ще кращим і цікавішим для Вас, Дорогі Читачі, і ще більш корисним для Пластової Організації, якій він служить. Багато з цих плянів буде введено в життя вже в 1995-ім році, а інші — в наступних роках.

І так, в першу чергу, ми плянуємо ввести на сторінки журналу *нові рубрики*, які призначені будуть для пластових виховників, зокрема виховників пластового юнацтва. Багато років Пласт випускав для виховників УПЮ окремий журнал «В Дорогу з Юнацтвом», який, з різних причин, останніми роками перестав появлятися. *Ми плянуємо відновити його — як окрему частину «Пластового Шляху».* В цій рубриці будуть поміщені різні практичні і теоретичні статті про проблеми виховання молоді в юнацькому віці, статті з педагогіки, психології, провідництва, тощо. Будуть там і практичні поради для виховників, і відповіді на питання, і описи з практики досвідчених виховників.

Подібну рубрику плянуємо розпочати пізніше і для виховників новацтва; але для них сьогодні вже

існують журнали й інші матеріали, тож потреба не є така нагла, як із юнацькими матеріалами для виховників.

Велика частина журналу буде цього року присвячена дискусіям на різні підставові теми, які тепер актуальні в Пластовій Організації. Наближається час, коли Пластовий Провід має проголосити вже четвертий з черги Пластовий Конгрес, себто серію обширних нарад, семінарів, панелів, і дискусій для обміну думок, на теми пов'язані з питаннями чи і як Пласт повинен *зробити* якісь зміни у своєму підході, методиці, чи організаційній побудові, щоб могли краще відповісти вимогам Нових Часів — часів, в яких вже існує Незалежна Україна, із всіма її новими проблемами, потребами і вимогами до нашої організації. Це будуть дискусії над дуже важливими, підставовими справами, вирішення яких може мати дуже кардинальні наслідки, не лиш для Пласту, але й для всего Українського Народу, як в Україні, так і в діаспорі.

«Пластовий Шлях», як «орган пластової думки», має відіграти дуже важну роль в цій дискусії. До певної міри ми вже почали поміщувати деякі (часами дуже палкі) полеміки над питаннями, які напевно будуть темами дискусій на Конгресі. В майбутньому ми це будемо продовжувати. Ми плянуємо служити форумом для Конгресу, місцем, де будуть друковані тексти головніших конгресових доповідей, дискусій, питань, панелів, а теж різні дані і матеріали «до опрацювання» на Конгресі.

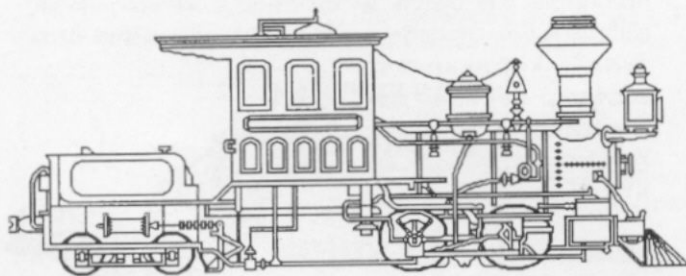

Сподіємось, що ці всі полеміки й дискусії будуть дуже, а дуже цікаві для наших читачів, які — як знаємо з досвіду — залюбки сліdkують за живими дискусіями! Раз вже Конгрес буде офіційно проголошений, ми плянуємо розпочати окремий відділ «Пластовий Конгрес», в якому будуть появлятись всі важні конгресові матеріали.

Крім цього, очевидно, будемо продовжувати друкувати й інші більш, чи менш дискусійні статті, зокрема продовжувати популярну рубрику «Думки Старого Вовка».

Хочемо розпочати цього року новий відділ — присвячений дуже важливій для України справі:

вихованню провідників. У нашій відновленій Україні відчувається великий брак кадрів вишкolenих, але відданих справі, провідників, не лиш у політичній ділянці, але у всіх ділянках життя народу. Зокрема є величезний брак витренованих менеджерів у економіці, торгівлі, індустрії, фінансових справах, управлінню інституціями й підприємствами. Через брак людей, які знали б і розуміли б методи модерного менеджменту — себто провідництва — Україна відстає за рештою світу економічно, а рівень життя в ній не є такий, як пристало модерній, могутній країні. Вишкіл провідництва, це одне із головних завдань скавтіну, а тим самим і Пласту. Ми хочемо розпочати

поміщувати на сторінках нашого «Шляху» обширні статті й інформації про цю важливу ділянку, в окремій рубриці «Пластун-Провідник».

Очевидно, будемо й даліше продовжувати наші рубрики з пластового життя: «Наша Хроніка», «Слово Сеніорату», «Старшопластунський Вісник», «Пластова Філателія» і завжди популярний «Пластовий Гумор». Будемо також старатись розпочати «Куток Пласт-Приятю», з відомостями й інформаціями для батьків нашої молоді.

Продовжуватимемо також окремі рубрики (такі, як наприклад: «З Пожовклих Листків», а також статті про історію і цілі Пласту, тощо), які зазнайомлюють читачів-непластунів із нашою організацією Пласт. Ми довідуємось, що таких читачів стає щ о р а з більше; хоч

дотепер ми не старались спеціально поширювати наш журнал поза пластовим братством, все ж таки, особи не-пластуни щораз більше купують, чи передплачують наш «Пластовий Шлях», бо їм цікаво дізнатись, що це таке є ця пластова організація. Це нас тішить і ми, від цього року, будемо активно й свідомо старатись наш журнал поширювати і поміж не-пластунами, щоб українська громада була обізнана із метою, історією, і підходом нашого Пласту — якими ми можемо заслужено гордитись. Ми хочемо, зокрема, щоб українські батьки знали про Пласт і вписували туди своїх дітей; це є зокрема важним в Україні й в краях східньої діаспори, де люди — зі зрозумілих причин — не є ще вповні обізнані із нашою організацією. Цього року ми плянуємо акцію, щоб поширити наш журнал в книгарнях і кіосках України, а також, через передплати, поміж загальним громадянством України.

Одним словом — перед нами новий рік, рік дальших обширних і амбітних плянів розросту й покращання нашого журналу. Сподіємось, що наші пляни знайдуть зрозуміння і піддержку поміж Вами, Дорогі наші Читачки й Читачі!

А покищо — сердечний всім Вам привіт з Новим Пластовим Роком і грімкий наш пластовий привіт —

СКОБІ!

Любомир Онишкевич,
Відповідальний Редактор

У ПОШУКАХ ЗА ПРЕДКАМИ

Повища тема може виглядати дещо провокативною, бо традиційно в нашій спільноті нібито є пошана до старших поколінь. Інколи є навіть закиди, що «старші» не хочуть випустити «влади» зі своїх рук і передати поступово провід різних установ людям молодшим, які мають свіжий, новий погляд на життя. Вони мають модерне знання і вмільсть володіти здобутками найновішого знання і технології. Тут і там виглядає, що молоді цілковито відійшли, відчувалися від наших традиційних організацій чи установ і вже немає кому їх передавати, тому тут і там їх замикають. Це навіть не обминає деяких церков, де в епархії існує якийсь дивний, незрозумілий всім недолад.

Спонукою до роздумів на цю тему є те, що сьогодні середники масової інформації подали цікаву обсервацію дослідників суспільного життя, саме, що, обсервуючи свіжі генерації, вони завважили, що т.зв «бейбі бумерс», себто покоління народжене в п'ятдесятих-шістдесятих роках, — вони не вмільють приготувати своїх дітей до життя в будуччині, бо не знають досвіду «старших». Старші люди завжди знали і вмільли вчити і передавати молодшим поколінням

загальні людські вартості, а особливше релігійні і національні, які служили неначе путівником чи дорадником їхніх дітей. Це специфічно відноситься до після воєнної генерації, якої гаслом було: «НЕ ДОВІРЯЙ ЛЮДЯМ ПОВИЩЕ ТРИДЦЯТИ ЛІТ ЖИТТЯ!». Ця, власне, генерація є тепер у паніці бо думає, що їх ніхто не буде вже більше оцінювати, як і вони колись молодими не оцінювали і не слухали старших поколінь. Вони відчують психологічний біль, «комплекс винности», що вони є непотрібні нікому, ніхто їх не оцінює, що їм бракує життєвий досвід, певного роду життєву мудрість, яка таки приходить з літами. А потреба бути вислуханим кимось є така важлива і корисна. Це, одначе, не означає, що все, що скажуть старші є мудре і перфектне. Дещо є зле і некорисне. Багато речей, які старші передають молодим є недобре. Багато речей поганих з традицій треба виправити, забути і не передавати. От хочби заздрість, «щоб у мого сусіди корова здохла», тенденція обмов і т.д.

Немає сумніву, що все існували певні конфронтації поколінь, але розумні конфронтації, діалог, дискусії навіть гарячі, але без насилля. Наслідком того постає прогрес, росте духовність і духовність народу. Мені тут насувається на думку давний жарт, який я чув у різних версіях: «Коли мені було сім років то я думав, що мої батьки є найдурнішими людьми на світі. Коли я мав чотирнадцять літ то я завважив, що мої батьки таки щось знають. А коли мені було двадцять один то я пізнав, що мої батьки були дуже мудрі люди!»

На цю тему, власне, була зоорганізована особливша конференція в Торонтті під проводом психолога, бувшої професорки торонтонського університету д-р Шерри Рутс Андерсон. Вона між іншим натякнула на один епізод, де вона пішла послухати лекцію-виклад одної старшої американської індіанки. Після лекції хтось підніс руку і сказав: «Ой

бабусю, твоя мудрість є велика. Ми бажали б, щоб і ми мали старших людей як ти в нашій культурі». Вона відповідала: «Ви маєте їх, але ви замкнули їх далеко в старечих домах. Йдіть і говоріть до них, йдіть і прислухайтеся до них».

Що мене тут сильно здивувало, це не те, що ця тепер каліфорнійська дослідниця твердить, що існує велика потреба «вчитися бути предком» для певної групи людей і на цю тему відбулася триденна конференція в Торонті. Мене глибоко і приємно здивувало, що на цю тему так спокійно і розумно висловився наш геніяльний Митрополит Андрей Шептицький ще в 1932 році у його «Слові до Української Молоді». Митрополит між іншим писав: «Хочу вам дати змогу зрозуміти, якою помилкою у вашому житті є легковаження гадки і досвіду старших, і тому скажу вам так: як у Церкві і християнстві, так само і в національному житті передання є підвалиною будуччини. Нарід, що за кожним поколінням зривав би з переданнями; нарід, якого кожне покоління наново від себе починало би національну працю для батьківщини, — мусів би остатись слабою дитиною поміж іншими народами. Народи не доходять до мужеського віку працею одного покоління. На це треба довгої, важкої праці многих поколінь, треба зв'язку (тяглости) тих поколінь

не тільки в найближчих ідеалах, але бодай чи не в усіх засобах, якими бажать досягнути ці ідеали... У наших руках лишень одна хвилина існування нашої нації. Якщо в тій хвилині не зв'яжемо нашої праці з тими, що були перед нами і коли ті, що прийдуть після нас, знову свою працю у своїх хвилинах не зв'яжуть з нашою працею і з працею тих, що були перед нами, — тоді ж яку ціль досягне нація, хоч би й протягом століть?.. Хто відкидає авторитет старших, — легко відкине авторитет батьків, а відтак і кожний інший авторитет у народі. В кінці дійде до того, що буде відкинута авторитет Церкви, Бога і всякої етики... Хто відкине ці авторитети, тому лишається або власний його авторитет, або авторитет його партії, або близьких йому клів. Чи ж це не веде до повної анархії?»

І справді с.п. Слуга Божий Митр. Андрей Шептицький «ввесь не вмер». Він говорить до нас у своїх працях, пастирських листах і добрих ділах.

Володимир Соханівський

пластовий організм творять. Дрот признається, що він, живучи осторонь від пластових осередків, ідеалізував Пласт. Але чи це не допомогло йому зберігати ту особливу силу духа, яка промінювала від його особи за життя і яка наче джерельна вода пливе з його писань. Краса людської душі пливе не тільки з культурного вкладу у ній, але з того внутрішнього її горіння, що проявляється в ентузіязмі, у цій найдинамічнішій людській властивості, що свідчить про творче думання.

Відрадне явище, що наші молодші друзі підмічують у своїх виступах, а також і писаннях — та з великим боєм передають свої почування у зв'язку із негативними проявами у житті багатьох сьгоднішніх членів Пласту з кіл УСП і УПС. Але нам треба сили з цим лихом боротися. Ми не можемо собі дозволити на розчарування, тільки на пластовій біль та на обурення. Бо тяжко покарав Франко свого Мойсея

КРАСОЮ МОЖНА І ВОРОГА ПЕРЕМОГТИ...

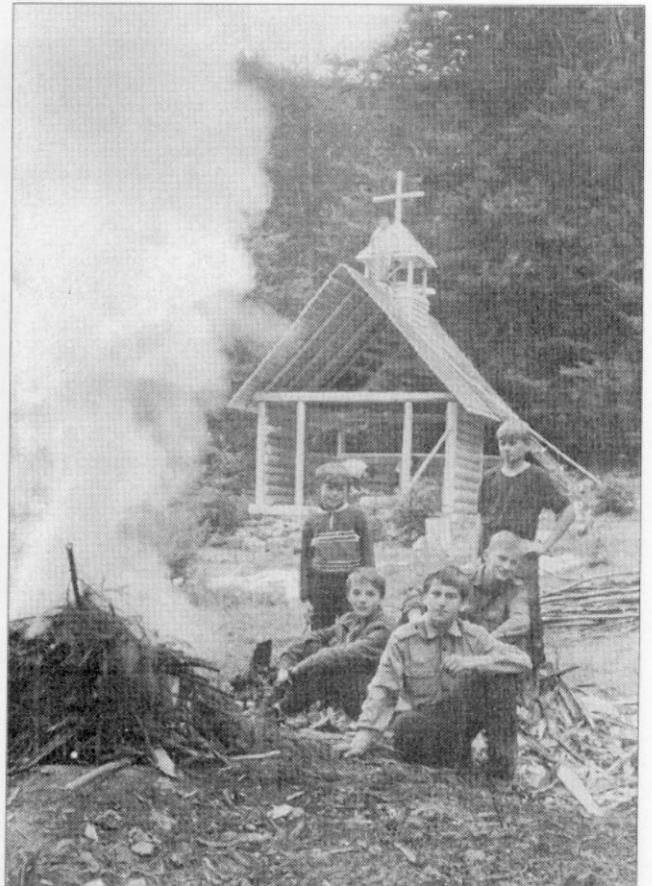
«... якби лише була краса у відношенні людини до людини, будь вона й іншої, але теж чесної думки».

(Із думок Дрота)

Пласт помагає виплекати духову красу людини та глибокий сенс життя. Пласт дає необмежені можливості для розвитку особовості. Це ж самовихованням відкриваємо в собі глибокі зацікавлення проблемами існування Бога, світом, минулим, сучасним і майбутнім свого народу, життям інших людей і народів. Пластове життя заставляє до творчого думання, пробуджує духові інтелектуальні, естетичні потреби, спонукує до плекання особистої культури. Недаром Дрот каже, що «Пластовий Закон є по суті вислідом боротьби культури з некультурністю, шляхетности і чесности з поганню».

Та в боротьбі з некультурністю, поганню відіграє важливу ролю така властивість творчого думання як ентузіязм, довір'я до своїх сил, здібність бачити якісь ідеї у реальному житті.

Пластові провідники часто забувають про важливість ентузіязму у пластовому житті. Чи не забагато ми, Друзі, теоретизуємо про причини наших лих у Пласті? Саме підкреслювання негативів нічого не дає. Навпаки, розмови і писання про негативи, постійне дискутування і ствердження сотні разів відомих жалюгідних фактів про невідповідну поведінку випадкових членів нашої організації шкідливі. Вони відзиваються важким стогоном у душах тих, які цей

за те, що піддався сумнівам у правоту своєї ідеї — виведення ізраїльтян до обіцяної землі. «Черепиною недобитою» обзивав Івана Вишенського за те, що пісмів про своє спасення дбати тоді, коли гинули мільйони з його народу.

Нам треба вчитися терпеливості і завзяття від павука з поеми Лесі Українки «Роберт Брюс». Розгляньмося і в живому пластовому житті. Побачимо Юрків і Дарій, Орестів, Надь і Євгенів і багато інших їм подібних, що на різні лади пов'язали своє особисте життя з виконанням пластових обов'язків коштом добра своєї родини, свого здоров'я, не кажемо — відпочинку... Є у нас Леся, що роками видає і творить... без помочі, майже самотужки. Є й серед старшого пластуна Оксани, Христини, Віри і Оленки, які радість виконання пластового обов'язку цінять вище над усякі найвишуканіші форми розваг людей. У нас чимало юнаків, яким сниться Друг Содоль після повороту з «Лісової Школи» і до образу якого вони хотіли б наблизитись. Є у нас юначки, що тужать за табором новачок, де вони були сестричками і за кадровою новацьких виховниць, де вони крадьма, під час нічної тиші, писали при ліхтарці завдання, здобуваючи точки для своїх місць у черзі першунів.

Є у нас до кого спрямувати зір, маємо з чого зачерпнути сили щоб «стояти в боротьбі зі злом» з ясним, радісним чолом. Давайте, Подруги і Друзі, — збирати всі Ваші поради із статей (теж і тих, що їх ми надрукували у «Пластовому Шляху»), кликати

охочих іти з нами і творити гурти дійсних пластунів, життя яких було б співзвучне з Пластовим Законом. Нам треба запалу до праці. Тому пишім статті не лише про ствердження самих негативів, що про них всі ми знаємо, але в першу чергу про конкретні заходи, як їх позбутися і про наші успіхи під тим оглядом. Відкриваймо в собі світ людської краси, а вона у великій мірі залежить від того наскільки ми здібні своїм ентузіазмом загаріти інших іти з нами до мети і вміти та хотіти їх повести з низин і долів на верхів'я... Перемінюймо ентузіазм на конкретні вчинки: ведім рої і гуртки, гнізда і курені, організуймо і ведім кадри пластових виховників, пишім дописи з власного досвіду, ділімся інформаціями про успіхи, говорім про зло з метою, щоб його позбутися, видаваймо виховні матеріали, організуймо для старшого юнацтва і старшого пластуна гурти для плекання культурного товариського співжиття, читаймо і вивчаймо матеріали про Україну, пізнаваймо духовність нашого Основника Дрота, черпаймо силу з творчості інших духових велетнів. «Пластова ідея — каже Дрот — має вести нас уперед, ми не повинні дозволити на те, щоб ми тягнули її назад». Багатство духа, а на нього складаються крім рис пластового характеру ще й свідомість того, що ми «несем великий заповіт» і почуття обов'язку донести його до свідомості наших нащадків та прищепити їм його — це та краса життя, яка «і ворога перемагає».

(П)

«ЕЛІТАРНІСТЬ»

Недавно, в листі до «Пластового Шляху», пл.сен.Богдан Сітницький зі Львова зачіпив справу так званої «елітарності» в Пласті — справу, яка турбувала Пласт в діяспорі в 1940-их і 1950-их роках. Тоді було в нас на цю тему дуже багато дискусій і контраверсій — а все зовсім непотрібно, бо йшлося не про суть, а лиш про семантичне непорозуміння.

Тепер, коли в Пласті з'явилося багато нових людей, яких тоді ще в наших рядах не було, ця справа виринає наново. Ото ж, щоб знову не повторилась така непотрібна дискусія, хочу вяснити, в чому тут справа і про що йдеться.

І так, по відновленню Пласту в діяспорі, в 1940-их роках, ми стояли перед питанням: чи Пласт повинен старатись приймати в свої ряди масово всіх українських дітей, щоб старатись виховати їх в українському дусі, чи даліше держатись принципу селективності — принципу, на якому завжди був побудований світовий скавтінг, а опісля і наш Пласт. Перший з цих підходів ми коротко називали «масівкою», а другий — «елітаризмом».

В чому ж полягала ця «селективність» Пласту? Зовсім певно, не в виборі дітей з якихось «аристократичних», чи «інтелігентських» родин, чи на основі багатства, чи престижу, чи щось тому подібного. Пласт завжди був дуже демократичним під цим оглядом, а в 1920-их роках навіть мав спеціальні акції «Пласт-село» і «ремісничий Пласт», щоб охопити в свої ряди всі суспільні верстви нашої громади.

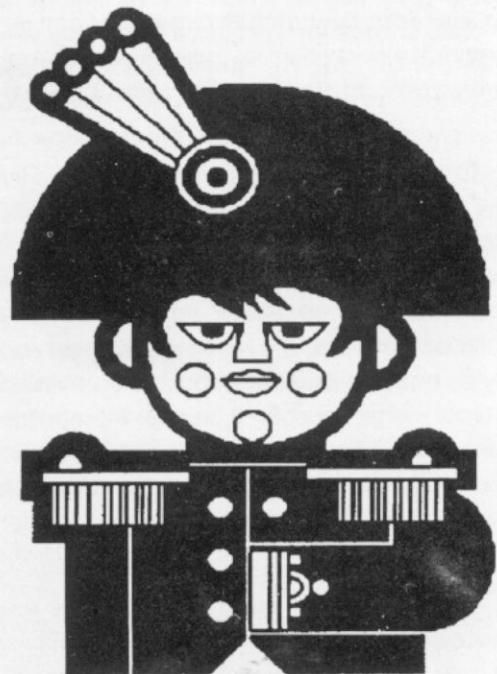
Ні, тут йдеться про щось зовсім інше: Пласт охоплює лиш тих, котрі добровільно хочуть до нього

належати. Отже, в першу чергу йдеться про само-селективність. Батьки дитини свідомо мусять зробити вибір, щоб записати свою дитину до Пластової Організації. А тоді дитина, а опісля молода людина, мусять з власної ініціативи хотіти даліше туди належати.

Бо ж належати до Пласту не є так легко. Це вимагає багато часу, труду, енергії, засобів — а найважніше: охоти, щирого, непримушеного бажання бути пластуном. Це є часто велика само-пожертва, з боку кожного юного члена.

Тай вимоги Пласту не є легкі. Дитина мусять успішно переходити пластові проби, іспити вмілості, а теж присвятити величезну кількість праці й часу на всілякі сходи, збірки, свята, мандрівки, табори й інші зайняття. Дитина мусять цілий час змагатись з другими за першенство.

На кожному етапі пластування, Пласт ставить вимоги до своїх членів і елімінує тих, які цим вимогам не відповідають. Щоб бути прийнятим до Пласту, дитина звичайно мусять знати українську мову і мати

мінімальні знання з українознавства. Також, часто, є такі вимоги, як: активна приналежність до церкви, участь в школі, чи курсах українознавства, добрі оцінки в школі, тощо.

Пізніше, щоб бути членом Пласту, вимоги до новачка, чи юнака стають щораз то важчі, відповідно до віку пластуна. В першу чергу, це вимоги щодо його чесності й характеру, які мусять бути взірцевими. Дальше, від нього вимагається активної участі не лиш у всіх пластових заняттях, але й в громаді, де пластуна судять за його «добрі діла» і працю для інших.

Ось в цьому й полягає «елітарність» Пласту. Пластун, ідеально, це не просто собі пересічна людина, добрий громадянин. Це має бути цей «найкращий з найкращих», взірцевий громадянин, провідник, відданий працівник на громадській ниві, творча індивідуальність, яка приносить завжди користь своєму суспільству, своєму народові, всьому людству. Всі пластові виховні засоби й методи є скеровані на це, щоб таку людину успішно виховати — бо без таких людей не могло б бути поступу ні в країні, ні в цілому світі.

Ось, в чому і є ціла суть скавтіngu, ціла суть Пласту. Чи ж дивно, що скавтіng і Пласт не можуть бути «масовими» організаціями, як були, наприклад, піонери, чи гітлер-югенд, чи подібні організації

молоді? В найкращому випадку, в деяких країнах, скавтіng охоплює максимум 3% молоді. В Україні Пласт ніколи не дійшов і до 0,5%.

В сорокових роках, по довшій дебаті, Пласт вирішив, що він мусить і на дальше залишитись вірним своїм принципам — бо українській діаспорі конечно тоді потрібно було понад-пересічних провідників. «Масівку» ми тоді були відкинули, але допомогли в творенню таких масових організацій, як СУМ і ОДУМ, бо ж ми добре розуміли потребу й конечність мати і такі організації.

Як показалося, це був дуже правильний вибір, який вповні виправдався в історії. Нефортунним було лиш слово «елітарність», яке багато людей розуміли інакше, як воно було подумане, і через це обвинувачували Пласт в якихось «аристократичних» тенденціях.

Тому це слово краще оминати і взагалі ніколи не вживати, щоб не ширити замішання. Пласт завжди був, є і буде відкритий для кожної дитини, яка готова туди добровільно належати, добровільно повинуватись Пластовому Законові і Обов'язкам Пластуна і яка своєю працею, своєю поведінкою і своїм добрим прикладом докаже, що вона гідна зватись пластуном.

Любомир Онишкевич

ДЕМОКРАТІЯ

Дорогі Подруги й Друзі!

В останньому нашому числі ми говорили в цій рубриці про поняття демократії в Пласті — себто про факт, що в нашій організації, від самого початку її існування, панував і панує справжній демократичний дух — себто лад, в якому наші діти і наша молодь набирається справжніх демократичних ідеалів, які опісля може вводити в українське суспільство — в Україні і в діаспорі.

Це є дуже важливий момент, на який нам варто звернути увагу. Пласт має за завдання виховувати провідників суспільства; це завдання Пласт в великій мірі успішно виконує. Дуже важливим є, щоб ці провідники були обзнакомлені із основами демократії та настроєні позитивно до демократичних ідеалів — до ідеалів волі і шанування людських прав — бо скоріше, чи пізніше вони займуть своє належне місце в українській громаді і будуть діяти згідно із тими поняттями й ідеалами, яких вони присвоїли собі під час свого дитинства.

В нашій попередній рубриці ми згадали лише про один аспект демократичного виховання в Пласті — а саме про поняття вибірного проводу, а теж про потребу добровільного підпорядкування всіх членів (і тих, що були «за» і тих, що були «проти») вибраному проводові.

Але «панування більшості», це лиш один аспект справжньої демократії. Будь-що-будь, навіть в нацистській Німеччині, чи фашистській Італії панувала «більшість» — але в тих режимах ніякої демократії не було. Справжня демократія, це устрій, в якому панує більшість, але є охоронені права меншостей.

Без шанування прав меншостей, себто прав індивідуальних осіб, справжня демократія не існує і не може існувати. Ми маємо тоді не демократію, а диктатуру. А диктатура є, з дефініції, тиранією — байдуже, чи це диктатура одного «вождя народу», чи аристократичної суспільної верстви, чи одного народу над другим, чи одної релігії над іншими, чи «диктатура пролетаріату». Історія вчить нас, що диктатура завжди веде до потоптання людських прав, до утисків, терору, в'язниць, тортур, концентраційних таборів,

«гулагів», тощо. Нераз диктатури були сформовані з найкращими інтенціями, щоб допомогти бідним, щоб визволити народ, тощо — але завжди, скоріше, чи пізніше вони доводили до утисків, поліційного терору, тюрм, відібрання прав людини і всіх тих страхіть, які ми так добре знаємо, з недавньої історії...

Тому справжня демократія приділяє дуже багато часу й уваги справі охорони прав меншостей, прав індивідуальних громадян. Ті права є охоронювані конституційно, найвищими законами, судовою системою, самою структурою організації демократичної держави. В дійсній демократії вони не є лиш якимось «додатком» до системи, а є органічною підставою цілої системи, дуже близько пов'язані із ладом і структурою цілого суспільства.

Щоб яканебудь насправді демократична система уряду могла успішно працювати, громадяни

І ПЛАСТ

даної країни мусять вірити в цей устрій, мусять з глибини своєї душі піддержувати його. З одного боку, в більшості населення мусить існувати дійсне переконання, що меншини мають «Богом дані» права, яких ніхто не має права порушити, а з другого боку — представники тих меншин (себто, всілякі опоненти й дисиденти) мусять засадничо вірити в доцільність даної системи і старатись добитись своїх цілей способом легальним і чесним, а не через силу, чи через революцію, збройний переворот, тощо.

Одним словом — демократія можлива є лиш в «цивілізованому» суспільстві, де всі сторони є готові добиватись своєї мети лиш легальними способами. А, що найважливіше — в суспільстві, де всі є готові співпрацювати для спільного добра. Кожний може мати свої думки й переконання, як теж може старатись дійти до своєї мети, змагатись до неї, переконувати, агітувати, старатись бути вибраним до проводу, щоб могли перевести свої думки в життя, але —

— у випадку, коли виграє ці демократичні змагання, переможець мусить трактувати своїх

суперників, як собі рівних, маючи до них повний респект, пошану, і доброзичливість;

— а у випадку, коли програє змагання за владу, переможений не сміє підривати владу переможців, яку в чесний спосіб вибороли собі суперники, а навпаки, мусить добровільно їй віддано підпорядкуватись йому і допомагати йому — для загального добра.

Демократичні змагання за владу можуть бути дуже гострі, але мусять бути чесні і справедливі, придержуючись засад «чесної гри» («фер плей»). По виборах, переможений повинен щиро погратувати переможцеві і піддержувати його. Скоріше, чи пізніше будуть нові вибори, коли переможений матиме знову нагоду старатись переконати громаду у доцільність свого підходу. В свою чергу, переможець не сміє утискати, чи в якийнебудь інший спосіб мститись над своїми переможеними суперниками. Їх треба трактувати з гідністю, як чесних громадян і старатись втягнути до співпраці над спільними проблемами, для спільного громадського добра.

В країнах, де люди додержуються тих принципів, є можлива демократія. Це країни з політично-зрілим громадянством. В країнах, де громадянство ще до цього «не доросло», важко уявити собі функціонування справжньої демократії.

Тому дуже позитивним є наявність демократичної політичної зрілості в молодій Українській

державі. Україна не лиш дає повні права своїм етнічним і релігійним меншинам (як наприклад, в Кримській області) і політичним партіям опозиції, але перевела справжні демократичні вибори на президента, в яких перший президент програв, але добровільно передав свою владу переможцеві і по-дружньому продовжує працювати в парламенті країни.

Як же інакше справа мається в Росії, де не лиш «вогнем і мечем» здушують національні меншини (як наприклад — Чечню), але до тепер ще не було президентських виборів, в яких влада перейшла б мирно від одного президента до другого, а опозицію в парламентах придушують танками!

Можна сміло сказати, що Україна, хоч має свої поважні проблеми, але є політично зрілим суспільством, яке є готове на справжню демократію. Зате сусідня Росія до цього ще далеко не доросла.

Як же ж мається справа в нашому Пласті? Я думаю, що Пласт завжди був і є демократичною школою громадянства. Від маленьких новачат, ми вчимо нашу молодь правил чесної гри, відданої праці для других, громадської відповідальності, й інших підставових прикмет доброго громадянина в демократичному суспільстві. З одного боку, ми заохочуємо наших юних членів думати, показувати свою індивідуальність, творчо працювати, бути самостійними і само-вистарчальними, бути взірцевими провідниками — а з другого боку, ми вчимо їх

працювати в групі, бути карними і позитивними членами гуртка, діяти в єдності для загального добра, допомагати своїм ближнім і бути взірцевими громадянами.

Одним словом — Пласт, від найменшої дитини вчить своїх членів як бути добрими і позитивними членами демократичного суспільства. Добрий пластун вміє бути і провідником і рядовиком і буде поводитись як слід, чи він «виграє» політичні змагання, чи їх «програє».

Тож бачимо, що Пласт має за завдання навчити своїх членів, як функціонувати в демократичному суспільстві в як найбільш корисний спосіб. Пласт переводить цей «демократичний вишкіл» на двох площинах: ідеологічній і практичній.

На ідеологічній площині Пласт прищеплює в своїх членів підставові людські та християнські засади: допомоги другим, праці для громадян, народу й всего людства, само-посвяти, шанування людської гідності, святості людського духа, пошани до других, почуття справедливості загальної братерськості і багато інших все-людських принципів які є підставою демократичного суспільства. Ці принципи ми передаємо нашим дітям щоденно, у всіх пластових зайняттях, через Пластовий Закон і Три Головні обов'язки Пластуна, через пластові гимни й пісні, через чесну пластову гру, через спільне таборування й мандрівки, через пластове «добре діло» й пластову дружбу, а також через «пластовий дух», який є підставою всієї нашої праці.

На практичній площині Пласт передає дітям і молоді знання демократичних принципів через нашу структуру й організаційну побудову, через гурткову систему, через щоденне засвоювання практики: як діяти в гурті, як плянувати й переводити в життя практичні акції, як переводити наради, як тримати евіденцію членства й фінансів, як звітувати, як переводити вибори, як переконувати других у доцільності вибраного курсу дії, тощо. Це все зовсім практичні й прагматичні справи, які пластун засвоює підчас пластових зайнять, а які йому напевно нераз і не два придадуться в житті. Кожний пластун має змогу навчитись як бути провідником, а також як бути позитивним і функціонуючим членом-рядовиком. Він вчиться як давати накази і як їх виконувати. Але при тому — Пласт виховує його на індивідуальну особистість, на людину, яка має свою власну думку й опінію на справи і не боїться її висловити і старатись переконати других у правильності своїх думок. Але все ж таки — людину, яка має респект до думок і ідей своїх товаришів.

Пласт, за 85 років свого існування, витворив і спрещував дуже успішну методуку

виховання молоді на ідеалах демократії і в практиці демократії. Пластова ідеологія і методологія показали перфектними засобами у вихованню ідеальних громадян у демократичному суспільстві. Можна без найменшого сумніву твердити, що — якщо б населення України було виховане у такій організації, як Пласт, то сьогодні Українська Держава не мала б найменших проблем розвинути у сильну, могутню, багату країну, із економічним добробутом і успішним політичним устроєм, яка була б моделем для інших країн світу.

Нажаль, в Україні до недавня Пласт не працював, а існували інші молодіжні організації, такі як піонери і комсомол, які старались виховати дітей на безумних роботах, рабів ворожого режиму, який мав за мету лиш підкорити нарід своїм інтересам. Наслідки цього виховання бачимо сьогодні; ці наслідки є так глибоко вкорінені, що треба буде хоч 25-30 років, щоб вирости нові покоління, які могли б і бажали б працювати для добра народу, щоб вивести Україну із тієї руїни, в якій вона сьогодні знаходиться.

В цьому власне й є сьогоднішнє завдання Пласту: виховати оті нові кадри громадян, які могли б думати по-демократичному, як свободні горожани вільної нації, як ідивідуальні особи, які знають як повести справи в такий спосіб, щоб з цього було якнайбільше користі для цілого українського народу, для цілої української держави.

Майже 85 років ми, Пластова Організація, свідомо, чи підсвідомо, готувались власне до цього завдання. Тепер прийшла пора перевести в життя нашу засадничу пластову програму — виховати нове суспільство і його гідних провідників. Наша мета є зовсім ясна — тепер лиш час нам всім засукати рукави і братися до нашого важкого діла, до святої праці. Бо ж — «В Пласті росте новий люд».

Ваш Старий Вовк

ПЛАСТУНИ ЗУСТРІЧАЮТЬСЯ

Від того часу, коли почав відновлюватися скавтський рух в Україні, КПС-Німеччини нав'язує тісну співпрацю з першим Крайовим Пластовим Проводом України. Водночас пластовою організацією цікавляться також наші земляки і в інших східноєвропейських країнах. Вже в 1990 році КПС Німеччини запрошує до літнього табору 7 молодих людей з Пряшівщини, які познайомилися з методикою нашої праці.

В 1991 р. у літнім таборі гостують вже 15 пластунок і пластунів з України, 3 з Польщі і 4 з Словаччини.

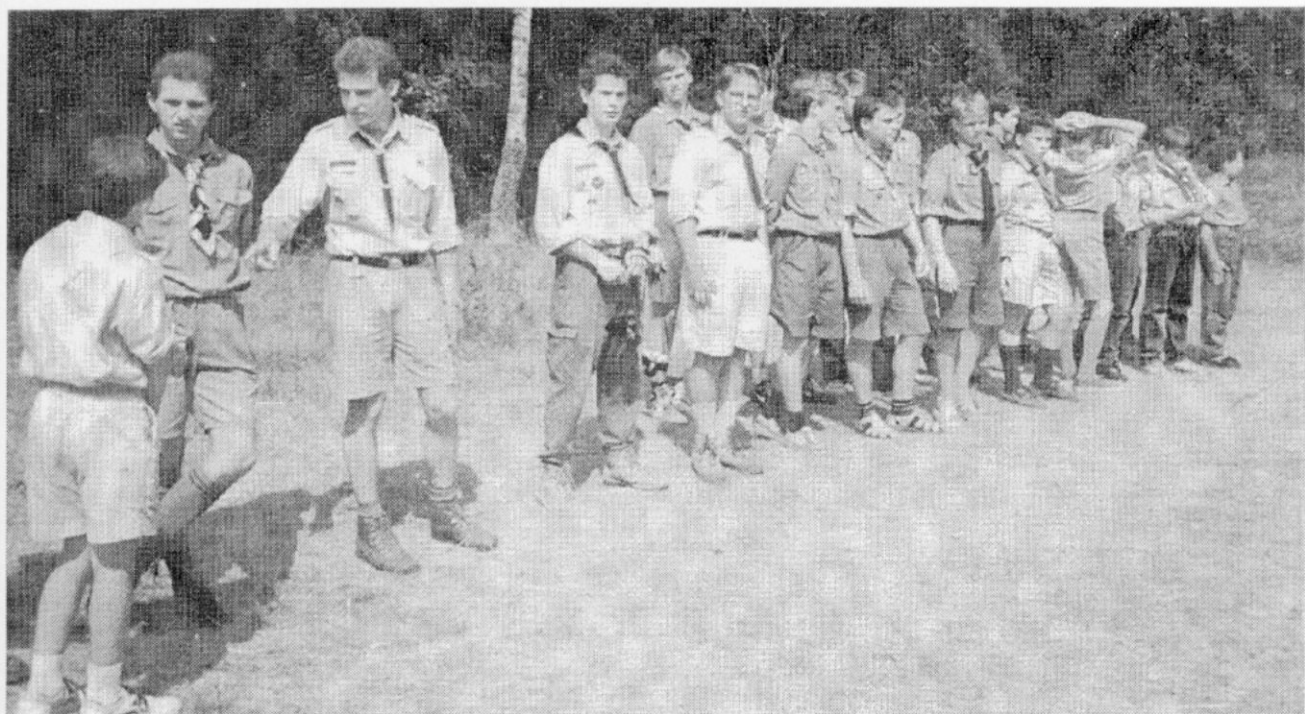
1993 р. у Львові відбувається ювілейне святкування з приводу 80-ліття Пласту. Це була для нашої молоді добра нагода поїхати в Україну, яку знають вони тільки з книжок і з розповідання дідів, бо вже їхні батьки народжені на чужині. 20 пластунок й пластунів (18 з Німеччини та 2 з Еспанії) відвідує та пізнає місто Львів і околицю — село Страч з печерами, де колись був монастир і де знову відправляють Св.Літургії, Крехівський монастир та цікаве місто Жовкву. По ювілейних святкуваннях їдемо разом з пластунами з Києва, Миколаєва та Львова в Карпати до табору в Ямному біля Яремча. При гарній погоді мандруємо разом на Маковицю, Яворник та Говерлю. На завершення подорожі в країну предків відвідуємо славне столичне

місто Київ. Нас прийняли дуже тепло й гостинно. Голова «Жіночої Громади Києва» пані Марія Драч розмістила молодих гостей по родинах, де вони мали добру нагоду запізнатися з киянами. На могилі Тараса Шевченка в Каневі, разом з пластунами станиці Києва ми поклали квіти.

Подорож по Україні залишила сильні враження. Пластуни повернулися з кращим розумінням для проблем та потреб молоді Держави.

1994 р. до літнього табору біля Konigsdorf-у ми запросили знову пластунів (22) з України, Польщі та Словаччини. Таборову програму наші виховники підготували дуже дбайливо. Відбулася прогуляка до села Пух, де, за переказом, довгий час жила і похована блаженна Едігна, внучка князя Ярослава Мудрого. Молодше юнацтво відбуло одноденну мандрівку на гору Blomberg, а старше — дводенну на Benediktenwand. При грах, співах й ватрах скоро витворилася дружня атмосфера. Проводили гутірки на усякі теми. При дискусіях виявилися розбіжності в поглядах між молоддю, яка виховується в посттоталітарному і демократичному світі. І так, наприклад, на тему дисципліни, наші гості розуміли дисципліну як формальне виконання наказів і дивувалися, що у нас між старшими, виховниками та молоддю дуже товариський і свободний тон спілкування. У нас більше просять й

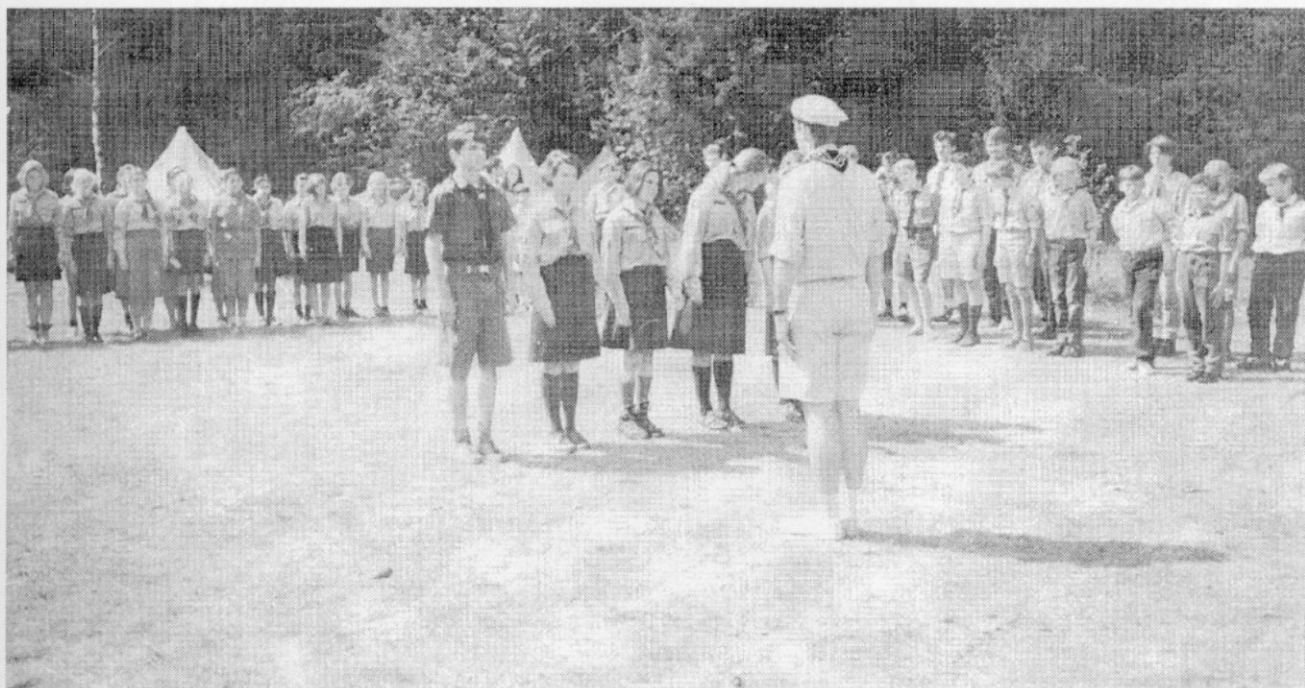

пропонують, ніж наказують. А вони такий спосіб часто розуміли — як брак дисципліни. Тож треба було пояснювати, що в нашій країні дисципліна є самозрозумілою на кожному кроці. Люди тут стараються виховувати дітей не так наказами, як на підставі сучасної педагогіки.

По таборі наші гості перебували ще декілька днів у Мюнхені і мешкали в інтернаті «Рідна Школа». Вони оглядали місто... відвідали могили Степана Бандери, Лева Ребета та інших визначних українських діячів. Поклали квіти при пам'ятнику «Поляглим за волю України».

На прощання одна пластунка з Києва сказала: «Треба багато таких зустрічей, спілкування та виміни думок, щоби гасло, яке видала Головна Пластова Булава, ОДИН СВІТ — ОДИН ПЛАСТ дійсно сповнилося».

*Марта Мялковська — голова
Крайової пластової Старшини Німеччини*

БРАЗИЛІЯ: «ПЕРША ЛАСТІВКА»

Майже три місяці минуло з дня загальних установчих зборів Пласту в Бразилії. І ось в днях 29-30 жовтня цього року в околицях містечка Понта Гросси, на господарстві Сестер Служебниць «Упи» відбувся перший підготовчий пластовий табір «Перша ластівка». Табір ми розклали в мальовничому місці, серед крилатих піньорів і високих евкаліптів.

Нова Пластова Сила в Понта Гросса.
Пластун Єлизий Комар, учасник табору «Перша Ластівка».

На жаль, було дуже мало учасників. Перешкодила кепська погода і те, що саме в ці дні відбувався «Фольклорний фестиваль Гопака» в містечку Уніон да Віторія. І багато пластунів є також учасниками фольклорних груп, і тому не змогли прийти на табір. Але нічого, як кажуть. Важлива не кількість, а якість. Перший день минув в навчанні, іграх і розвагах. Хлопці вчилися напинати шатра, варити їжу, слухали розповіді пл.сен. К.Шмулика про зародження і історію ПЛАСТУ. Були підняті національні прапори Бразилії і України. Обід та вечерю зголоднілі хлопці з'їдали в одну мить. І так аж до вечора. Ввечері була традиційна ватра.

Співали пісень, слухали розповідь про Україну та Пласт. Спати поклалися опівночі. Вночі трапилася незвичайна пригода. Коли хлопці бачили вже третій сон, табір піддався атаці «напасника». Череди корів з господарства окупувала наше місце. Атака була успішно відбита силами пл.сен. М.Гринчишина і довгої бамбукової жердини.

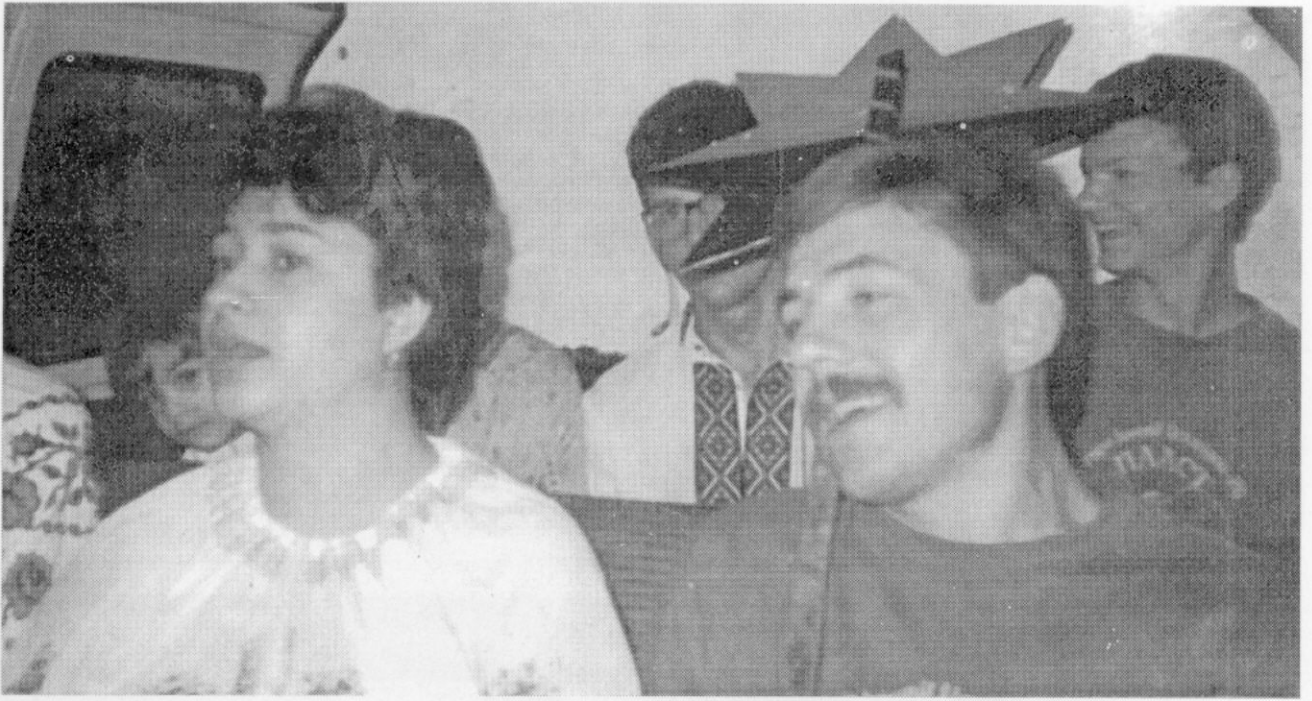
В неділю зранку після пробудження була руханка, сніданок. Пили тепле молоко від наших нічних нападників і сміялися. Закриття табору відбулося після обіду. Прапори було опущено і відслужена молитва. Учасники табору залишилися веселими і задоволеними, готовими до нових справ і звершень. Будемо надіятися, що цей перший табір буде тою ластівкою, що принесе нам до Бразилії нашу Пластову Весну.

СКОБІ

пл.сен. Михайло
Гринчишин

Учасники табору «Перша Ластівка».

ОДИН СВІТ — ОДИН ПЛАСТ

КОЛЯДУЮТЬ ПЛАСТУНИ З НЕБЕСНОЮ ЗВІЗДОЮ

Пластуни колядують у пана Василя Гмиря,
бувшого пластуна в Німеччині

Ось зародилася у гуртку пластунів з Понта Грасса мрія. Відродити нашу прадавню традицію — коляду. Сказано — зроблено. За місяць до Свят збиралися на пробу.

І «звізду» зробили справжнісіньку, як на Україні, восьмикутну, з різнокольоровими променями.

І дзвіночок знайшовся. Спочатку колядували у Понта Грасса. Хоч була спека, сонце, повна невідповідність, але дух у нас був Різдв'яний. Ходили пішки, обійшли ціле місто, та відвідували понад 60 хат. Люди зустрічали привітно, радісно, частували, пригощали. Було багато, що дивувалося, хто ми, звідки. Дякували нам.

Після Нового року колядували в Куритибі. На жаль,

В гостях у пластунки 40-вих років, пані Ірини Хоми, в Куритибі

погода не сприяла нам. Падали великі дощі. На щастя, ми мали авто і дощ не став нам на заваді.

У Куритибі реакція людей була тою самою.. Хто такі? Звідки? Фотографували, навіть записували на магнітофон. Відвідували більше як 40 родин. Приймали нас дуже тепло і привітно, запрошували і на другий рік приходити. У багатьох на очах стояли сльози. Були і такі, що не змогли стримати цих сліз, особливо люди старшого покоління. Видно пригадався їм той Святий Вечір в Ріднім Краю. Сльози цих людей

Пластуни відвідали з українською колядою понад 110 хат

XXII КОНГРЕС УКРАЇНСЬКО-БРАЗИЛІЙСЬКОЇ МОЛОДІ XXII CONGRESSO DA JUVENTUDE UCRÁINO-BRASILEIRA

Curitiba - Pr 04 e 05 de fevereiro de 1995

Кожного року у Бразилії відбуваються Конгреси Української Молоді. Ось цього року заходами АЖУБ — Асоціація Українсько-Бразилійської Молоді — буде проведений черговий XXII Конгрес.

Організаційний Комітет під проводом Жайра Насімента й представників інших молодіжних Організацій: ПЛАСТ, КЛЕМ, Полтава, й парафіяльних гуртків ведуть велику працю по організації цього Конгресу. Цими днями закінчився IV З'їзд Українців у Бразилії, деякі питання, які розглядалися на цьому З'їзді, будуть мати продовження на Конгресі Молоді. Це є ключеві питання, які заторкують життя нашої громади:

- Соціально-економічний стан нашої громади на сьогоднішній день;
- Навчання української мови, збереження нашої культури й традиції;
- Збереження нашої ідентичности.

Бо не секрет, що процес асиміляції глибоко заторкнув нашу громаду. Все менше нашої молоді вміє говорити на рідній мові, є чим раз менш активні в громаді.

Пл.сен. Корнелій Шмулик

ПЛАСТ У ЛАТВІЇ

За той час, що перейшов після Зборів, у нас трохи змінилася ситуація. Надалі живе мішаний рій новацтва «Лисики». Окрім того, є троє юначок і один юнак. Гадаю, що при наших обставинах ми можемо створити юнацький гурток. 5-ого лютого була наша перша збірка. Вірю, що це юнацтво стане добрими виховниками і виховницями у Пласті. Вони з зацікавленням слухають мої розповіді про Пласт в Україні, ЗСА, інших країнах світу. Але я чудово розумію, що безконечно розповідати неможливо. Юнацтво мусить побачити те пластове життя, самим «скупатися» в ньому. Щоби потім творити тут, у Латвії, своє товариство, мати свої пластові таємниці, свої традиції. Здаю собі справу з того, що організувати табір для чотирьох осіб недоцільно. Тому вже сьогодні звертаюся через Ваш журнал: чи мав би хто ласку взяти до себе на літній табір юнацтво з Латвії? Одна юначка щойно перейшла з новацтва, юнак вже два роки у юнацтві, але ще не був на жодному таборі (має 14 років).

Дві юначки (по 16 років). Одна з них відбула вишкіл новацьких виховниць у Брюховичах (біля

Львова) і два роки була бунчужною на новацьких таборах. Самостійно готує другу юнацьку пробу. Друга з них тільки прийшла до Пласту, але допомагає у роботі з новацтвом та береться до підготовки другої проби.

От такі наші справи. Зараз новацтво завзято санкується та готує вмілість «Любитель/ка казок». Хто був на таборі — мріє про наступний. А хто не був, то хоче до тієї літньої казки, про яку стільки захоплюючого оповідають товариші. Сама ж я бавлюся разом з новацтвом, щоби «Перші Стежі» прийняли мене своєю членкою (зараз я прихильниця нашого куреня).

Бажаю Вам, Друже Любомире, і всім читачам журналу завзятої праці у Пласті та задоволення від неї.

Щиро вітаю

СКОБІ!

ст.пл. Людмила Бублик
8 лютого 1995 р., м.Рига

Пл.сен.Дарія Якубович подарувала для новацтва папугу. Новаки і новачки вчать цього гостя з-за океану говорити «Готуйсь!». м.Рига, листопад 1994р.

РІЗДВЯНА СВІЧЕЧКА ПЛАСТОВОЇ СПІЛНОТИ ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Пластову свічку придумано ще в 1951 році на те, щоб у Свят-вечір, коли в поневоленій Україні засідали до Святої Вечері, українські пластуни у вільному світі запалювали свічку й духово єдналися зі своїми братами й сестрами в рідному краю. Сьогодні Україна вільна, але звичай різдвяної

свічки став пластовою традицією, яку пластуни відмічають кожного року в більш радісній і свободній формі. Вона дає змогу відчутти єдність пластової родини, згадати про пластунів у цілому світі включно з Україною, спільно заколядувати та скласти різдвяні й новорічні бажання.

То ж і цього року, в суботу, 14 січня 1995, якраз на Новий Рік за старим стилем, зібралася пластова родина в просторій залі біля своєї домівки в Українському Освітньо-Культурному Центрі Філядельфії. А було їх напрочуд багато: ледве всі помістилися з численними батьками в тому ж приміщенні, де минулими роками було їх куди менше. Чи було їх так багато тому, що імпреза була в 2-ій годині по полудні, зараз по закінченні науки в школі українознавства — чи може були й інші, менш практичні, а більш шляхетні причини — хто його знає?

Посвячення просфори.

Як каже пластовий звичай, імпрезу започаткувала збірка й звіт, що їх перевів бунчужний ст.пл. Маркіян Гаврилюк. І зараз же залунала старовинна колядка Бог Предвічний. Її співали всі. Капелян Пластової Станиці пл.сен. о.Ярослав Шуст звернувся до присутніх з привітом з нагоди рокових свят і побажав усього добра. До батьків він звернувся з особливо гарячим апелем, в якому просив їх подбати, щоб наша молодь захувала наші гарні традиції, а батьки, щоб допомогли Станиці в її скрутному положенні (бо недавно було важко вибрати новий провід), щоб не допустили до розв'язання Станиці.

Поплила ще одна колядка, а о.Я.Шуст і парох парафії Св.Архистратига Михаїла, о.Олег Жовнірович, посвячували просфору. Треба згадати, що на залі були й декорації, хоч скромні, але оригінальні, пластові. Було 8 правдивих, запашних ялинок, які зручно придбало тільки їм знаним способом подружжя С.і М.Біласів. А що ялинки не мали різдвяних прикрас, тільки немов виростали з біляви снігу, то склалось враження, що це ніби

посеред лісу. Тому й пластуни почували себе свobodно, у своїй стихії. Перед ялинками довгий, застелений стіл, а на ньому, побіч маленької ялинки, традиційний колач, горішки, кутя, таці з просфорою й свічники зі свічками. Як тільки отці посвятили просфору, станичний пл.сен. Богдан Турченко привітав присутніх від станичного проводу, склав традиційні бажання і пояснив значення й традицію пластової свічки. Він запалив свічку на столі в той час, як юначка Адріяна Біда деклямувала прегарний вірш Романа Завадовича «Різдвяна мрія».

Тоді виступили представники чотирьох пластових уладів (по двоє з новацтва, юнацтва, старшого пластунства й сеніорату) до запалення їхніх уладових свічечок. Ці чотири свічечки, перев'язані стяжками уладових кольорів (жовтий, малиновий, зелений і бронзовий), були в дуже оригінальних свічниках — зрізаних скибах грубшої гілки берези з видовбаною діркою на свічку. По черзі запалювали представники уладів свої уладові свічечки від свічки з рук станичного, а тоді брали таці з просфорою, йшли з ними до своїх частин і, як каже старовинний

Дитячий вертеп.

звичай, бажаючи всього добра, ділилися тою просфорою зі своїми друзями і подругами. І так, під звуки колядок, духово єдналася пластова молодь, думками про рідних, близьких і далеких, про свій нарід на рідних землях, про тих, що розсіяні по цілому світі, і про велику пластову родину.

Велику і приємну несподіванку зробила гостина вертепу дітей з недалекої парафії Св.Архистратига Михаїла. В традиційних строях вертепу, з прегарною зізвздою (її, кажуть, зробив мистець з України), як годиться традиційним колядникам, ці малята по середині залі дослівно відіграли різдвяне дійство, як це робила колись і вже знову тепер робить молодь в Україні. А тих кілька янголят спереду, з білими крильцями, самі білі, як защебетало

свої ролі й задзвонило срібними дзвіночками, викликало бурю оплесків, а в декого й зворушення. Велику заслугу в підготовці цієї сценки мають пані Леся Петик і Адріана Сидорак, які підібрали для сценки відповідні вірші й уложили з них одну цілість. Вони самі в народних строях, які знаменито гармонізували зі строями молоденьких виконавців, були серед них і для відваги і для допомоги, як на акторів находив страх або підводила пам'ять.

Тут звідкись взялися і два сівачі, які обильно сіяли новорічними віншуваннями і зерном, спершу по підлозі, а потім вже і по головах присутніх. Представники пластових частин по черзі складали побажання пластовому прововоді і своїм друзям. Зараз по цьому була маленька пластова офіційна

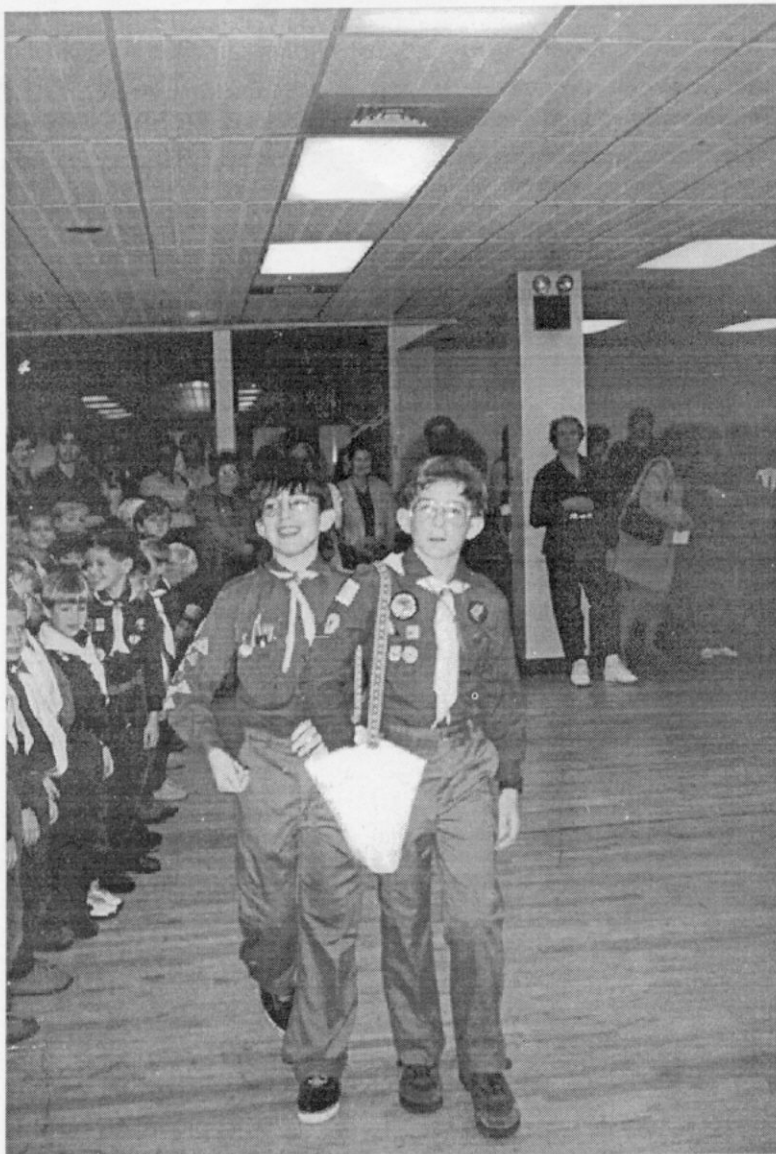
частина — семеро пташат перейшло до новацтва, деякі з новацтва склали іспити вмілостей, а шістнадцять новаків і новачок перейшло до юнацтва. Як гордо вони стояли, коли їхні новацькі виховники знімали жовті новацькі хустки, а юнацькі виховники вдягали кольорові хустки їхніх нових юнацьких частин! Всіх їх вшанувала пластова громада й привітала відповідними вигуками.

І ще одна колядка. Тоді відповідальна за організацію Свічечки, пл.сен. Аня Гаврилюк, роздала всім позолочені горішки «з карпатських зворів» на пам'ятку цієї гарної імпрези. На сам кінець прочитано привіт, який наспів від новаків України: Вітаємо з Різдвом Христовим! Бажаємо щастя!

Маленький Ісусик не спить, не дрімає,
Своїми руками весь світ обіймає:
І Вашу родину, і нашу хатину,
І всю Україну — Христос ся Рождє!

На тому цю справді милу й симпатичну імпрезу покінчено. Декого батьки забрали домів, а дехто, під свіжим враженням пережитого, поїхав по домах з колядою.

Ю.К.

Новаки-сівачі.

III З'ІЗД ПЛАСТУ У ПОЛЬЩІ

Третій крайовий пластовий з'їзд, що проходив 11-12 лютого в приміщеннях греко-католицької єпископської курії в Перемишлі, відкрив голова Крайової пластової старшини Петро Тима традиційним пластовим кличем: «Скоб!».

Потім учасники з'їзду та гості, між якими був владика Іван Мартиняк, директор початкової школи імені Маркіяна Шашкевича Юліан Бак, отець Степан Батрух, журналісти та друг Пласту Богдан Левченко зі Щеціна, спільно відспівали молитву «Отче наш» та український гімн.

Кир Іван Мартиняк, звертаючись до пластунів з привітальним словом, сказав, що Пласт має важливе завдання всебічно виховувати й розвивати молоду людину, яка повинна всіляко служити другій людині. Пластун, за словами владика Мартиняка, — це означає zarazом християнин, отже він повинен дбати про людські чесноти в себе й інших, молитися за ближніх та Батьківщину, дбати, щоб ніколи не запламити доброго імені українського народу.

Від імені перемиської громади та управи міського гуртка ОУП звернувся до учасників з'їзду Юліан Бак, підкресливши важливість того, що він відбувається в Перемишлі, а Пласт повинен залишитися вірним своєму кличу «Бог і Батьківщина». Сьогодні, коли відходить найстарше покоління, збільшується роль Пласту в передаванні молоді традиції і вірності своїм корінням.

Відтак почалася праця над пластовими проблемами й оцінка праці організації від часу її крайового з'їзду (29-30 грудня 1992 року, Варшава), очолена президією у складі: предсідник зборів старший пластун Аркадій Даньків, секретар ст. пл. Анна Почтар та заступник предсідника ст. пл. Богдан Михалик.

Звіт зі своєї діяльності в міжз'їздивський час представив голова Крайової пластової старшини Петро Тима. І щойно слухаючи його та наступних звітів, можна було зорієнтуватися, наскільки багатогранну й жваву діяльність вів Пласт протягом останніх двох років. Відбулося-бо сім юнацьких таборів, два новацькі, два юнацькі вишколи й три новацькі, один старшопластунський. Всі ці табори були зорганізовані в Польщі, переважно на рідних землях, хоч деякі й на північних, бо ж важко відбутися спеціалізований водній табір у Карпатах, крім того, пластова молодь брала участь у вишкільних таборах

Ст.пл.Петро Тима знову обраний Головою Крайової Пластової Старшини Польщі

в Україні й Німеччині. Крайова пластова старшина була організатором з'їзду молоді в Мриглодах улітку 1993 року та імпрези «Прикордонна зона — художні маневри Мриглоди '94», а ці заходи мали вже далеко ширший, ніж тільки пластовий вимір. Як головний керівний орган Пласту КПС репрезентувала крайову організацію Пласту за кордоном, між іншим, під час святкувань 80-ліття Пласту в 1993 році у Львові. Перераховані деякі з заходів КПС — це результати постійної праці, бо ж в перервах між різними імпрезами КПС дбала про фінансування організації, зв'язок між осередками, аналізувала можливості й шляхи розвитку, розширення форм, праці, притягання нових членів і прихильників Пласту. Голова КПС сказав на кінець, що не все з запланованого вдалося здійснити, а причиною цього було те, що Пласт попри кількарічну вже діяльність у Польщі не добився стійкої структури. Весь час негативно впливає на стан організації великий рух членства в її середині, зв'язаний зі зміною школи чи місця проживання, інколи брак дисципліни. Бувають випадки, що голова

даного пластового осередка раптом перестає організувати сходи, не попередивши КПС, відходить від діяльності й не залишає нікого на своє місце. У таких випадках на деякий час завмирає життя цілого осередку, а інколи треба довго ждати, доки знайдеться відповідна особа, щоб осередок знову віджив. Саме момент здисциплінованості й свідомого вибору свого місця в організації чи поза нею, був однією з центральних точок під час дискусій на з'їзді.

Звіт за 1993-1994 роки прочитав також тодішній голова контрольного органу Крайової пластової ради старший пластун Петро Баран, стверджуючи, що діяльність організації за час між з'їздами відбувалася згідно з пластовим законом, а сам голова взяв участь у 25 заходах на терені Польщі та за кордоном. На погляд КПр, за період від II крайового з'їзду Пласту до сьогодні організація стає перед чималими потенціальними можливостями праці у виховній та суспільній діяльності, які можуть бути використані в міру подальшого зміцнювання своїх структур. Голова КПр висловив подяку за зразкову працю старшій пластунці Мирославі Боровій — комендантці Уладу пластунів новаків та голові КПС Петрові Тимі.

Звіт Мирослави Борової стосувався її праці на дуже відповідальному місці в пластовій організації, тому що цей улад набирає нових членів, що з ними треба вести основну виховну працю. Пластунка Мирослава Борова за свою дуже гарну, здисципліновану й свідому працю отримала також признання від голови КПС.

Діяльність Уладу старших пластунів представила крайово референтка старша пластунка Мирослава Мисько. Майже всі старші пластуни, ствердила вона, працюють як впорядники або інструктори під час таборів, допомагають у підготовці й проведенні загальнопольських українських імпрез, наприклад, сопотського фестивалю, святкувань на могилах вояків УНР в Александрові Куявському, у таборі в Явожні та багато інших.

Звіт крайового коменданта Уладу пластунів юнаків, старшого пластуна Аркадія Даньківа містив критичні зауваження щодо стану організації, вказував на занепад праці в деяких осередках та зменшення кількості й активності виховників.

Критицизм та тверезість в оцінці ситуації і стану організації — це, безперечно, дуже позитивні риси її проводу. Чималий рівень заангажованості й свідомої участі в житті організації показали усі делегати з'їзду (35 пластунок і пластунів), які самостійно зорганізували і провели відповідальний з'їзд, підготовуючись таким чином до активного входу не лише в дальшу діяльність Пласту, але й інших наших організацій.

Після обідньої перерви з'їзд схвалив звіти голів Крайової пластової старшини та Крайової пластової ради, а потім відбулися сходи Ради Орлиного вогню та Скобиного кола, тобто, за пластовою термінологією, збори новацьких та юнацьких виховників.

Саме під час цих сходів більшість учасників з'їзду виявила велику стурбованість за подальший стан організації, вказала на причини негативних явищ та спроби їх подолання, засвідчуючи заразом наскільки Пласт зі своїми ідеалами став частиною їхнього життя й скільки свого часу та енергії пластуни готові йому присвятити.

Після нарад з'їздівських комісій — номінаційної, резолюційної та статутної — відбулися вибори нового проводу Пласту в Польщі. Головою Крайової пластової старшини більшістю голосів обрано старшого пластуна Петра Тиму, головою Крайової пластової ради — ст. пл. Петра Барана, крайовим командантом юнацтва — ст. пл. Аркадія Даньківа, крайовою коменданткою новацтва — ст. пл. Мирославу Борову, референтом старшого пластуництва — Катерину Когут.

У неділю учасники з'їзду взяли участь у Службі Божій, після якої зачитано звіти комісій. Коротку доповідь на тему праці з молоддю мав довголітній скаутський виховник, людина складної долі пан Богдан Левченко зі Шеціна. Закінчення з'їзду й наради новообраного проводу були останніми його точками. Провід усталив приблизний план та терміни літніх виборів у 1995 році, намітив собі відбутися один з таборів на Підляшші, щоб показати тамтешній українській молоді ці форми пластового життя й заохотити її вступати в пластові лави.

З'їзд Пласту — не маловажна подія в нашому житті, а одна з найважливіших, тому що це нині єдина організація, яка всіма сторонами дбає про нашу молодь, підготовляючи її, згідно з найкращими християнськими та національними ідеалами, до відданої активної праці серед нашої громади, вчить вірності рідним традиціям. Здається, наша громада вже звикла до того, що Пласт існує, що від нього треба багато чого вимагати, проте як же скупими є прояви допомоги пластунам з боку індивідуальних осіб та організацій. Тим часом молодь показала, що сама спроможна зорганізуватися, дбати про своїх ровесників, старатися дійти до найменших осередків нашого життя. У цій роботі молодість — це не тільки енергія й ентузіазм, це інколи також невідповідальні рішення, брак серйозності, проте напередодні 5-ліття віднови діяльності Пласту в країні можна говорити що ця організація нам доконче потрібна.

Богдан ГУК

«НАШЕ СЛОВО»

СТАРШОПЛАСТУНСЬКИЙ

ВІСНИК

СТАРШО-ПЛАСТУНСЬКА ЗУСТРІЧ СПЗ'94:

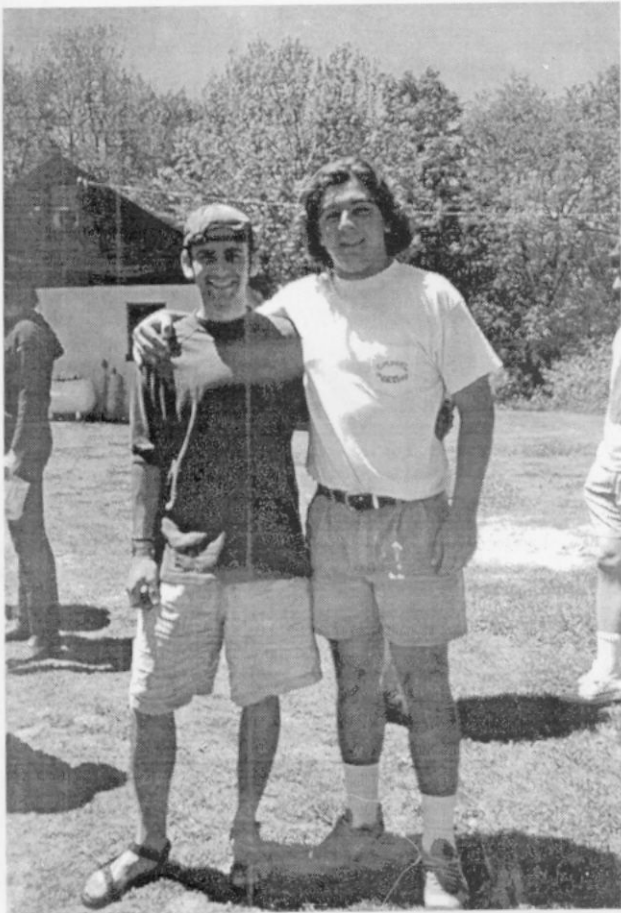

РОЗВАГА Й РОЗМОВА НА ПИСАНОМУ КАМЕНІ

На старшо-пластунську зустріч (СПЗ), що відбулася на пластовій оселі Писаний Камінь в Огайо, приїхало дуже багато старшо-пластунів. На жаль, не можемо з певністю сказати точно, скільки приїхало, бо не всіх мали змогу побачити. Річ в тому, що деякі старші пластуни не змогли зареєструватися на денну програму, бо брали занадто жваву участь в нічній програмі. Але поінформовані особи нас

повідомляють, що там було від 120-150 старших пластунів.

Були старші пластуни з усіх кутків Канади й ЗСА — з Торонта, Монтреалю, Нью Йорку, Бафало, Вашингтону, Дітройту, Чікаґо, Південної Каролайни, Бостону... Найдальше приїхали брати Шулякевичі з Вінніпегу і Славка Ґалуґа з Каліфорнії. Найбільше старших пластунів були таки з Клівленду — їх була

*Зустріч УСП Канади і ЗСА:
Ігор Бошко (Торонто) знайшов собі товариша,
Владуня Чернодольського (Вашінгтон).*

ціла КУЧА. Я не міг повірити, що в Клівленді навіть було стільки пластунів. Деякі добрі знайомі приїхали з зовсім несподіваних місць. Богдан Долбан, який завжди був з Торонто, на стрічу приїхав з Пітсбургу, де він взявся за продаж розбитого скла. Одним словом — всі старші пластуни (і їхні песики) там були. Якщо тебе не було — то ти зробив/ла помилку і це твоя втрата; краще запишися до СУМу чи ОДУМу.

Старшо-пластунська зустріч — це продовження десятилітньої традиції т.зв. ідеологічних семінарів (чи то просто семінарів), які звичайно відбуваються під час довгого вікенду Вікторії на Пластовій Січі біля Торонто. Але це вже другий рік, що на семінар/зустріч масово приїхали старші пластуни ЗСА (тому й назва «зустріч»), і це перший раз, що зустріч відбулася поза

Пластовою Січчю (трохи брешу: була напіввдала зустріч УСП Канади і ЗСА на Новому Соколі в 80-их роках, але це не був семінар). Ціль стрічі лишилася тою самою, якою була в семінара УСП: в товариській атмосфері відновити старі знайомства і обговорити деякі справи, які торкаються старших пластунів.

Теми, які обговорювали цього року на зустрічі, торкалися в основному суто пластових проблем. Були дебати над можливими пекучими справами на КУПО: роля начального пластуна, проблема мішаних старшо-пластунських куренів, підвищення віку приналежності до УСП до 35; було представлення проекту старшо-пластунських відзначень; мозкове штурмування над можливими проектами для УСП; дискусія над ролю старшо-пластунського уладу.

З цих дискусій вийшли і конкретні резолюції. Перше, кожний член УСП, що був на стрічі, зобов'язався розказати другому старшому пластунові про зустріч. Друге, поставлено зорганізувати на-пів формальний з'їзд для зацікавлених (а не лише практикуючих) на тему виховництва для обміну думок і матеріалів. Третє я вже забув.

Було багато часу для розваги й відпочинку. Одні грали відбиванку, другі ultimate, треті просто лежали пупцем до сонця. Кожний учасник з'їзду мав нагоду пофарбувати по-краватському (tie-dye) сорочку з'їзду. Після того всі ходили в різнобарвних психоделічних сорочках.

Очевидно й самозрозуміло ввечері відбувалися ватри. Щоправда, офіційна ватра виявилася дещо невдалою. Чорноморці, які звичайно придумують такі неймовірно смішні точки до ватер, що аж сльози з очей течуть, цього року переступили межу, і представили вульгарні точки, які були багато менш забавними.

(Бувшому) Головному Булавному УСП, Андрієві Перекліті (зправа), нарешті відкрився очі. Коло нього (зліва) Роман Якубович, Мартуся Мармаш і Олесь Якубович.

Альтернативний З'їзд УСП Америки.

Але ті, що хотіли, могли сидіти при вогнику до самого ранку й співати. Я при одному такому вогнику просидів до 4-5-ої години ранку й виспівав всі пісні, що знав. Як не стало українських пісень, старші пластуни з Клівленду почали виспівувати свій репертуар пісень з американських телевізійних програм — все від таких стандартів як «Гіліганс Айланд» і «Чірс» до маловідомих пісень з програм, яких я навіть ніколи не бачив. Хто казав, що американці некультурні люди?

На думку деяких, зокрема старих загартованих «семінаристів» з Канади, було забагато розвагової програми і замало серйозної. Дійсно старші пластуни з Канади мали порівняно багато часу. Це тому, що старші пластуни із ЗСА того самого вікенду проводили свій XX-ий Крайовий Пластовий З'їзд. В тому часі старші

пластуни з Канади бімкались, відпочивали, або варили чи прятали. Найцікавіше було смажити гамбургери палаючим газовим смолоскипом, що кидав полум'я на віддаль двох метрів. Він так шумів, що перебивав наради старших пластунів ЗСА. Ми, завжди братерські і доброзичливі, дуже тішились з цього приводу. Видно, що шум також збентежив здоровий глузд старших пластунів із ЗСА — вони вибрали на свого булавного ст.пл. Левка Голубця.

Було так приємно, що не хотілося від'їжджати. На жаль, всьому приходить свій кінець. Добре, що зустрічі відбуваються щороку. Побачимося наступного року на зустрічі УСП на Пластовій Січі біля Торонта.

ст.пл. Данило Даревич

«Гмм... Виглядає, що всі поїхали! Може, пора і нам забиратися?» (Зліва)??, Роман Якубович, Лесик Голян, Орест Голубець (спереду), Данило Даревич.

ТАК МАНДРУЮТЬ СТАРШІ ПЛАСТУНИ!

Табір УСП Канади на Довгій Стежці у Вермонті

**Понеділок 1-го серпня 1994
року.Чекання. Зелені яблука.
Нічне мандрювання**

Пластова оселя Батурин в Квебеку. Ще не почали, а вже спізнилися. Нас є шість: Даріян Головка, Павло Кушніренко, Гриць Дичок, Данило Даревич, Володимир Душара і Юрій Роніш, але ще чекаємо на двох — Петра Душару і Івана Заваду. Наш провідник Даріян Головка (булавний УСП на Канаду) поволі злоститься: «Я знав, що я не повинен був пускати Івана назад до Монтреалю вчора. Я його знаю — він правдоподібно ще спить!». Вони нарешті до нас дзвонять по обіді. Даріян мав рацію — вони виправдовуються, що обидва заспали, а тепер їм авто зіпсувалося по дорозі. Їхнє спізнення починає ускладнювати справи: пан Кінащук, що мав нас відвезти до Вермонту не може довше чекати і від'їжджає. Даріян нас всіх запевнює, що знайдеться хтось інший на Батурині, що нам допоможе.

Лише Володимир тим не переймається. В нього є інші проблеми: що години бере рольку кльозетового паперу і зникає на 30 хвилин.

Іван і Петро нарешті приїжджають коло 4-ої години по обіді. Ми розділюємо харчі між собою, а Даріян і Юрій йдуть шукати когось, щоби нас підвіз до Вермонту. На щастя голоситься пан Мота (який такими словами питає дозволу в своєї жінки: «Жінко, ідемо на прогульку»). Ми скоро ладуємо наш виряд в три авта і поспішно виїжджаємо до Америки.

Нажаль, американський граничник ніяк не відчуває нашого поспіху. Ми, приїхавши на границю між Квебеком і Вермонтом, і не бачучи нікого з пограничників на поготівлі, рішаємо посприяти їм і вискакуємо з авт, щоб повідомити їх, що ми є. Пограничник (а він був лише один) не є тим вдоволений! Він нас сварить за те, що ми не почекали в автах («Чи ви на інших кордонних пунктах вискакуєте з авта? Ні!») і детально нас випитує хто ми такі, куди ми ідемо і навіть для кого працюємо. Даріян на це останнє питання йому відповідає, що

він був господарем в школі, на що пограничник закомментував: «Був? Тепер ти безробітний!». Даріян не може йому заперечити. Пильний пограничник навіть викриває в нас контрабанду — зелені яблука. Виявляється, що зелені яблука вирощують в Новій Зеландії і їх не вільно ввозити до ЗСА з Канади. Ми витягаєм запаковані зелені яблука з багажника та їмо їх на кордоні. Качани викидаємо в смітник спеціального призначення (сміття з цього смітника спалюється раз на тиждень). Ми з великим задоволенням нарешті від'їжджаємо від границі, не знаючи, що одного з нас ще чекають пригоди з американськими пограничниками.

Від границі до початкової точки нашої прогульки не є далеко — всього пів години їзди, але до початку наших мандрів ще далеко. Перше треба Іванове авто відвезти на кінцевий пункт нашої траси (інакше ми не мали б як з Америки вернутися до Канади), а тоді моє до середнього пункту траси

«Знову ті зелені запаковані яблука!»

(я скоріше покидаю табір, щоб поїхати на вишкіл новацьких виховників). Цей процес довше триває, ніж ми сподівалися, так що заки пан Мота привозить нас шоферів назад на початковий пункт траси вже добре смеркає.

На нас там ще терпеливо ждуть Даріян і Петро; Володимира потиснуло і він пішов наперед, а за ним пішли Юрій і Павло. Вони добре зробили — як тільки ми вступаємо в ліс, стає темно мов у пеклі: ні чорта не видно (Заввага редактора: на прогульці не було Лісових Чортів, лише Вовкулаки, Чота Крилатих і Хмельниченки). Йдемо при допомозі ліхтарок. Це не завжди помагає: нас є п'ять, а ліхтарок всього три. Заки я вигукую: «Вважай! Болото!», то Іван за мною вже в нього зайшов. Але ми всі в доброму настрої: йдемо швидким кроком і на повне горло серед тихої Вермонтської ночі співаємо пісню чорних збирачів бананів з Карібських островів: «Деее-йо, візе де-

(Зліва) Петро Душара, Гриць Дичок, Данило Даревич. Відпочинок перед вибухом.

е-е-йо...!». До місця нашого нічлігу всього 3,2 кілометри і ми заходимо без великих труднощів.

Наше перше місце нічлігу — це схоронище «Падаючої Зірки», що стоїть на голім камені з прекрасним видом на зорі. Ми не маємо нагоди насолодитися цим видом, бо наші колеги повідомляють нас, що нажалі тут нема води: недалеко джерельце висихає літом. Я на повний голос проклинаю. Щойно

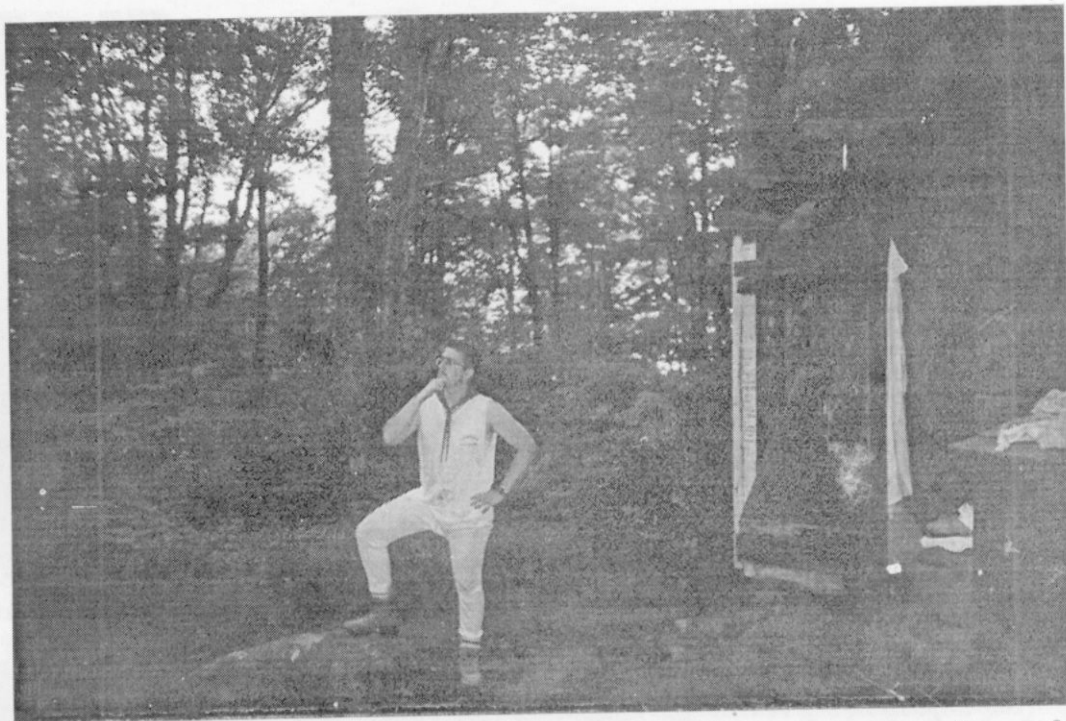
тепер нагадую собі, що не маю своєї пляшки на воду — я її забув в своєму авті при другому кінці траси.

Брак води дещо міняє наші пляни — на вечеру не варимо зупи, лише «гамбургер гелпер». Кухонний, хоч свідомий того, що в нас є брак води, виявляє певну склонність і до садизму і пересолоє ітак вже природньо солену страву. Ми з'їдаємо кільки моркви в невдалій спробі погасити спрагу, а тоді лягаємо спати. Схоронище має дах, підлогу і три стіни — з четвертої сторони відкрите на голе небо. Ми лягаємо один коло другого вздовж схоронища, але виявляється, що є місце лише для сімох. Іван є змушений лягти поперек нас в наших ногах при відкритій стіні. Ми піддаємося спокусі і починаємо його легонько копати ногами. Іван стоїчно терпить і мовчить — це нас лише заохочує. Раптом чуємо стогін від Івана: «Це здається моя голова!». Ми попадаємо в регіт і ще довго сміємося заки засипляємо.

Вівторок 2-го серпня.

Відкриття, вода й Грицева біда.

Наступного дня стаємо раненько — не тому, що хочемо, але тому, що в горах тяжко сонце заслонити фіранкою. Митися нема сенсу, бо нема чим. Всі

Наш булавний, Даріян Головка — світло серед темряви. «Гм... де я лишив свої штани?» Після того, як Даріянові штани перемокли, він мандрував у довгих білих ґацях. Таборище Джей.

потребують піти до лятрини, але там вже царює Володимир Душара. Поїли б, але нема води, щоб зварити кашу. Лишається лише одне зайняття — формально відкрити табір.

Бунчужний Павло Кушніренко скликає збірку і розкривається дивна сцена. По одному боці стоїть провід табору в складі Даріяна Головки (комендант), Григорія Дичка (заступник), Івана Завади (писар), Данила Даревича (кореспондент «Зеленої Хустки»), Володимира Душари (фотограф), Юрія Роніша (митрополит вогню) і Павла Кушніренка (бунчужного). По другому боці стоїть один однісінький учасник табору — Петро Душара. Ми крізь сміх відспівуємо молитву і пластовий гімн і слухаєм прочитання наказу, але видовище на тому не кінчається. На наказ Даріяна Павло викликає Івана і Петра до звіту і з великим задоволенням дає їм ляпаса по писку за те, що вчора так спізнилися. Потім на своє здивовання сам дістає по писку від Даріяна за те, що пересоловив вечеру.

Ми вирушаємо в мандрівку в знаменитому настрої. Цього дня нам треба надробити те, що ми за оригінальним пляном мали пройти за перший день. Юрій, Іван і Даріян, які цією трасою мандрували як 13-14 літні учасники, запевняють нас, що за кілька кілометрів буде вода і що ця перша частина траси відносно легка. Траса стане трудною, щойно як доведеться драпатися під стрімку гору Джей. Ми чомусь їм віримо.

При мандрівці дуже скоро виявляється, що в нашій групі мандрівники є абсолютно різних здібностей і різного темпераменту. Гриць і Даріян відразу опиняються позаду, а я і Петро лишаємося з ними до товариства. Іван, Юрій, Володимир і Павло спочатку йдуть з нами, але вневдзі на Володимира знову починає натискати потреба, і він поспішним кроком віддаляється, щоб якнайскорше зайти до найближчого таборовища і найближчої лятрини. З ним йдуть наші нетерпеливі друзі.

Гриць кожний крок робить в пекельних муках і тортурах. По рівнині йде добре, але в горах дуже мало рівнини; в долину йде ще краще, але як на злість стежка веде майже весь час під гору; а під гору Гриць йде погано, можна й сказати, що взагалі не йде. Проходить 30 кроків, а тоді зупиняється на 3 хвилини. Все ж таки гірські краєвиди викликають глибинні поетичні настрої Грицевої душі: перед кожним новим схилом сипеться з його уст потік вишуканих «крилатих висловів» — спочатку українських, потім квебецьких, англійських, італійських, а на кінець і російських. Я не можу надивуватися його красномовністю. Тоді він напружує всі свої сили і крокує вперед — лице червоніє, піт ллється з чола, очі вирячуються, віддихи форсуються крізь заціплені зуби. За тридцять кроків зупиняється і набирає сили до дальшої атаки.

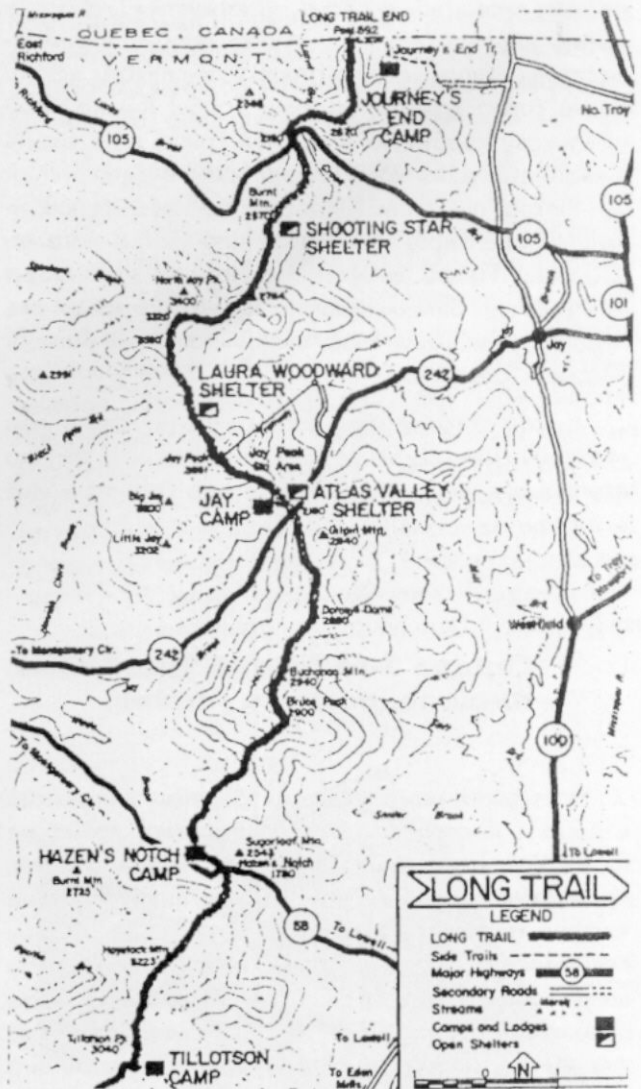
Я Гриця заохочую як можу. Брешу на повну пару: перед кожним схилом запевняю його, що ми вже майже зайшли до своєї цілі, і що це вже абсолютно остання гора. Нажаль ця тактика втрачає ефективність після декілька «абсолютно останніх» таких схилів. Я Гриця потішаю, що навіть з цієї тяжкої ситуації може вийти, щось доброго: теперішні його муки стопроцентно доказують йому, що курення папіросів є шкідливим і спонукають його раз на завжди покинути цю шкідливу привичку. Гриць на це відповідає з неперевершеною логічністю: «Курення — шкідливе?!? Краще покину мандрювання по-горах, як курення папіросів!!».

Води, як і не було, так і нема. Лиш місцями стежку перетинає болото. Я жадими очима дивлюся як Гриць допиває рештки своєї води, але відмовляюся від запропонованої ним води. Боюся, що коли Грицеві не стане води, то мені доведеться його нести. Над нами насуваються хмари, і починає цяпати дощ — так легенько, що неможливо краплини вловити роззявленим ротом і погасити спрагу, але все ж таки так постійнити, щоб нас змочити до нитки. Природа з нас глумиться.

«Таласа! Таласа!» Джерело! Вода! Нарешті! На нас вже там чекають наші друзі і подають джерельну воду. Я її випиваю спраглими устами. Ще ніколи вода

так добре не смакувала! Випиваю горнятко за горнятком і ніяк не можу допитися. Оповідання про мандрівників в пустині нарешті для мене мають реальне значення. Як не дивно, але це перший раз за все моє мандрювання, що мені довелося йти зовсім без води. Вперше відчув на власній тілі конечність води при мандрюванні. Дякую Богу, що завжди мав виховників в Пласті, які обережно вибирали траси з огляду на воду.

Тим часом хмари вже цілком оповили нашу околицю і виглядає, що буде буря. Ми навіть і не думаємо про дальше мандрювання, хоч навіть не

пройшли половину продуманої траси, а всього 6,6 кілометрів. Недалеко джерело знаходиться схоронище ім. якоїсь Лаври Вудвард. Ми туди скоро кидаємо свої наплечники, витягаємо спи-мішки і лягаємо відпочивати. На моє велике здивування Гриць знаходить в собі заховані запаси енергії і упорається при варенні пізнього обіду.

Внедовзі надворі починає лляти як з цебра, а ми в середині сидимо в теплих, сухих спи-мішках, з превеликим задоволенням сьорбаємо зупу і ґратуємо один одному які ми всі мудрі, що рішили не мандрувати дальше. Може бурлакам «море по-коліна», але нам краще подобаються спи-мішки під борідки. По обіді дримаємо кілька годин, а тоді беремося за вечерю. Це, на нашу думку, правдиве пластування. Мандрування в дощі — це для юнацтва. Ми, старші пластуни, аж занадто досвідчені на такі дурні геройства.

Всі відсвіжилися і почалися жарти. Раптом Петро, який сидить в найдальшому кутку схоронища починає дуситися — червоніє, відхаркується і хапається обома руками за рот неначе пробує стримати вертання. Хлопці з Монреалею починають всі на повне горло кричати: «Торбу! Торбу! Киньте йому плястикову торбу!», а нещасний Гриць, який сидить в своїм спи-мішку коло Петра, панічно відцофується від Петра під стіну і пробує під себе підгребти якнайбільше свого спи-мішка, щоб Петро його не засвинив. Петро вибухає... сміхом, а за ним всі монреальці. Виявляється, що це на них такий вже зіграний жарт. Гриць знову використовує свій багатий лексикон слів.

Ми того вечора знову лягаємо спати при великому сміху. Цього разу вже вилуємося так, що для Івана є місце, так що ніхто вже його не копає в голову.

Середа 3-го серпня. Джей-гора, гондоля, розлука і стріча.

Наступного раня з великим трепетом збираємося в дорогу. Сьогодні мусимо видряпатися прямо на гору Джей — найвищий шпіц в цій частині Зелених Гір. Монреальці перестерігають нас, що це найгірша частина траси, бо стежка веде таки прямо під гору лещетарських спусках. Ця вістка нас всіх турбує, бо вони вважали вчорашню трасу, яку деякі ледве подолали, легкою. Ще до того Володимир, який вже два дні проводить багато часу на тропі, погано чується.

Мандрування відбувається за тою самою схемою, що попереднього дня: попереду Іван, Юрій, Павло та інші аси, а на кінці я й Гриць. Заки ми доходимо до підніжжя недалекої гори Джей, то вони вже на половині гори. Над нами грізно височіє гора Джей на фоні синього неба. Гриць довго на неї дивиться, набираючи сили й відваги. Але вкінці марш

вгору виявляється не таким страшним як ми думали. Хоч схили стрімкі і ми часто зупиняємося, щоб відпочити, але на прямій стежці ми скоро наближаємося до самого верха. На шийці стоять наші колеги і оплесками і радісними вигуками вітають переможний прихід Гриця.

Вид з гори Джей — чудовий! Мандрування по Довгій Стежці у Зелених Горах назагал не приносить таких прекрасних краєвидів, як скажімо, в Скелястих Горах. Річ в тому, що траса (ї гори) рідко коли виринають понад лісову смугу. Мандрівник мало що бачить крім навколишнього лісу і стежки під ногами. Навіть на чубах гір на нього чекають лише вид на дерева на чубі і хмари докучливих мух. Але краєвид з гори Джей мало поступає в красі краєвидам в Скелястих Горах. На північ видно гори за канадійською границею, на південь Білі Гори і Адирондаки. Ми тішимося, що вершок гори Джей, найвищої в околиці (3861 стіп; 1177 м.), не є вкритий деревами і довго насолоджуємося краєвидом. Навіть Гриць признається, що варта було труду, щоб вийти на цю гору.

Додатковою потіхою для нас є ще й те, що до вершка гори Джей доходить гондоля для туристів. Павло, Юрій і Іван користають з цього приводу (ї моїх американських доларів), щоб на короткий час відвідати «цивілізацію». Я Юркові доручаю важне завдання — купити мені яку-небудь фляшку на воду. Вони від'їжджають гондолею вниз, а ми лягаємо відпочити на верху Джей.

В тому часі стає явним, що Володимирові вже стало дуже погано. Помимо болів в шлунку і постійної біганини до лятрини, він дотепер мандрував добрим кроком і зовсім без нарікань. Але тепер він лежить у спи-мішку на лавці і цілим тілом трясеться. Брат Петро зажурено споглядає.

По повороті наших туристів ми спільно рішаєм, що було б краще, щоб Володимир вернувся додому заки є нагода. Петро і Гриць з ним поїдуть гондолою вниз, подзвонять до панства Душар, щоб Володимира підібрали додому, а їх підвезли до мого авта; відтак Гриць, Петро перевезуть авто на пункт недалеко нашого таборовища на ту ніч і дійдуть до того місця з другого кінця траси. Таким способом ми розв'язуємо три проблеми нараз: 1) відвеземо хворого Володимира; 2) перевеземо транспорт на ближчий кінцевий пункт, бо видно, до запланованого ми не успіємо зайти; і 3) визволимо Гриця від страстей, бо він зможе останні два дні мандрувати автом і нас стрічати при нічлігах.

Нам шкода розлучатися з Володимиром. В суботу його уродини, а кілька днів пізніше він має від'їжджати на рік праці в Скандинавії. Ми плянували

відсвяткувати його уродини спільно на Батурині при закінченні мандрівки, а тепер не зможем. Проте, при його від'їзді від нас гондолею, ми йому заспівали «Вічная Пам'ять». (Його недуга не була смертельною: пізніше виявилось, що Володимир ще перед табором десь набрався *gardia* від заничищеної води. Він відклав свій лет до Скандинавії поки не виздоровів).

Розв'язання проблем і довший відпочинок на Джей відновили нашу силу і ентузіазм. Ми підспішним кроком, а місцями й бігом, зійшли з гори Джей 2,5 км. до таборовища Джей. Це мене майже викінчує, бо я за попередніх три дні звик до равлиного темпа Гриця і його довгих відпочинків. Добре що не було далеко до того таборовища.

Таборовище Джей є дуже вигідним. Поперше воно має колибу з чотирма стінами (а не схоронище з лише трьома) і ліжками та столом. Подруге, неподалік протікає потічок, а на нашому попередньому таборовищі Павло був змушений вичищувати джерельце, замулене гряззю і болотом. Потретє, є багато дров, ще до того з граба й дуба, які довго й гарячо горять. Ми задоволено вмиваємося, а тоді розпалюємо вогонь і чекаємо на Гриця й Петра.

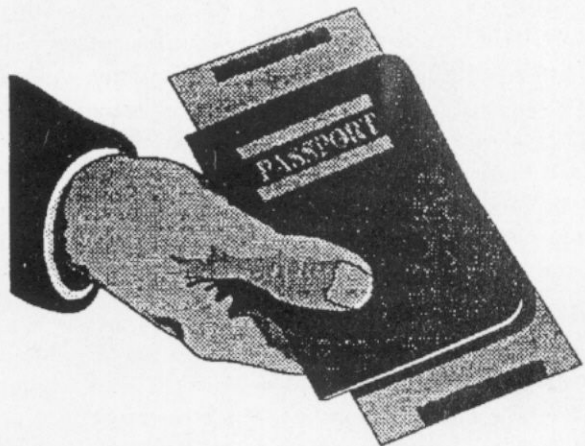
Для розваги ми читаємо денник, що знаходиться в кабіні. При кожному таборовищі знаходиться такий денник, в якому мандрівники можуть записувати що хочуть про своє мандрування від погоди до своїх пригод. Ці записки бувають неймовірно цікаві, але теж і цінні, бо в них можна прочитати інформацію про трасу, яка тебе чекає наступного дня. Даріян вичитує, що день скоріше в цій кабіні перебувала група американських скавтів/юначок й відразу починає фантазувати про те, що могло би бути якби ми дотрималися нашого оригінального плану. Неймовірно як скоро людина дичавіє при всього кількадедній відсутності від цивілізованого суспільства! Даріян в деннику випишує дивовижну історію про те, що він останній живий член групи мандрівників, яких один за другим повбивав їх спів-мандрівник і який тепер вже чигає на нього.

Не дочекавшись Гриця й Петра, ми варимо і з'їдаємо вечеру. Вже добре смеркає і ми журимося, що вони йдуть без ліхтарки і не знайдуть нашого таборовища, яке є на бічній стежці. Тратимо надію на те, що Гриць і Петро ще сьогодні до нас пристануть, як раптом з темряви з'являються постаті наших двох друзів. Вони розповідають, що Володимира забрали батьки як було заплановано. Лише що ціла процедура тривала довше як сподівалися. Це не важне, бо ми знову разом й наша мандрівка продовжуватиметься.

Четвер 4-го серпня. Мандрівка без наплечників, наркотики і поліції.

Зранку в нашому таборі коротко зупиняється ще один мандрівник. Це бородатий чоловік з Квебеку, який вже майже місяць мандрує по Довгій Стежці. Він йде від її початку при границі штату Масачусетс і думає зайти до її кінця при канадійській границі. Разом це приблизно 426 миль. Мене дивує як такий мандрівник харчується впродовж такого довгого часу. Даріян пояснює, що перед початком свого мандрування такі мандрівники засилають поштою пакунки на своє ім'я до поштових станцій в містечках поблизу стежки і коли потребують харчів, добираються до найближчої дороги і на палець їдуть, до містечка, щоб підібрати свої харчі.

Приклад квебецького супермана нас не дуже підбадьорює. Сьогодні перед нами найтрудніша траса нашої мандрівки — 11 км довжини і 3 верхи висотою 878 м. і 884 м. і 896 м. (ця траса починається на висоті 665 м.). Гриць відразу заявляє, що він не буде сьогодні мандрувати з нами, лиш під'їде авто до наступного таборовища і нас там зустріне вечером. Це відкриває нам ряд можливостей. Рішаємо мандрувати без наплечників. Авто стоїть на дорозі недалеко таборовища — отже віднесемо туди наші наплечники і Гриць їх відвезе до Батурина (щоб завтра могли всіх змістити на поворот до Батурина); окремо запакуємо той виряд і харчі, що будуть потрібні на нічліг, і по закінченні сьогоднішнього мандрування вийдемо на дорогу, щоб зустріти Гриця і забрати потрібний виряд.

«Не хочем твого пашпорту! Де ти ховаєш наркотики?»

Рішення мандрувати без наплічників якщо не треба — це вершина старшо-пластунської логіки і розсудливості і повинне бути записане в анналах Пласту. Але не всі члени нашої групи ще цілком востаршопластунились і не погоджуються з цим рішенням. Іван бурчить, що мандрування без наплічника це не правдиве мандрування і не гідне правдивих пластунів. Він постановляє все ж таки йти з наплічником. Я з ним солідаризуюся, бо хочу випробувувати свої сили і перевірити чи ще потрафлю при нормальному темпі пройти трохи довшу відстань в горах. Наші друзі на нас дивляться як на крайніх варятів.

Іван та я першими вирушаємо в дорогу, щоб якнайдалше зайти заки другі пакують свій виряд в авта. Мені скоро стає ясно, що Іван — це або пластовий суперман або він заживає якісь стероїди. Він йде шаленим темпом. Не йде, а летить. Виявляється, що він постановив зайти до таборовища з наплічником перед тим, як туди зайдуть наші колеги без наплічників. Я якийсь час пробую додержатись його темпа, але скоро себе переконаю, що нема причини себе мордувати, що це розминається з ціллю мандрування, що треба користати з нагоди і насолоджуватися красою природи і т.п. Іван від мене віддаляється вже при вершку першого горбка. Я якийсь час іду в самоті. Аж тут за собою на стежці чую тупотіння ніг і попри мене пробігає Юрій. За кілька хвилин пробігає ще й Петро. Тепер моя черга дивитися на них як крайніх варятів. Хто то чув, щоб бігти 10 км. по гірській стежці. Навіть юнацтво не є таке зварйоване. Після ще деякого часу минає мене Павло, а потім Даріян, але вже нормальним кроком.

Я остаюся сам позаду. Мандрування самим виявляється навіть досить приємним. Йду своїм темпом і не мушу журитися чи інші йдуть скорше чи поволіше. Зупиняюся при цікавіших місцях і оглядаю скільки хочу. З верха гори Бюканан навіть непоганий краєвид, що-правда лише в одну сторону. Але я також свідомий того, що мандрування самим це не зовсім безпечна річ. Тому обережно вилізаю по кількох дуже стрімких, каменистих майже скелястих, схилах. В цих місцях згадую Гриця і рішаю, що він таки добре зробив, що сьогодні не пішов мандрувати (бо тут би напевно здох).

До таборовища заходжу без особливих пригод і труднощів в пізньому пообідді. Іван і Петро, які туди зайшли першими, вже тут є кілька годин. Виявляється, що Іванові таки не вдалося зайти першим. Петро його випередив, хоч Іван вважає, що Петро поступив несправедливо тому, що біг.

Таборовище «Газенс Ноч» також гарне. Знов стоїть повна колиба, а ще до того попри неї курсує гірська річечка. Я відразу йду плавати. Знаходжу

маленький водоспад і лягаю під нього. Холодна гірська вода миттю прохолоджує і відсвіжує моє перегріте й змучене тіло.

Тим часом решта групи вирушає до дороги зустріти Гриця й підібрати свій виряд. Виходять з лісу — а тут перед ними стоїть американський поліцай з пістолетом при боці і грізно промовляє: «Я надіюся, що ви є ті, на яких я чекаю!».

Виявляється, що Гриць мав різні пригоди при переїзді границі з Квебеку назад до Америки. Цього разу пограничник сидів на зовні в своїй буді. Правдиве, але скомпліковане пояснення Гриця, що він український скавт пластун, який везе харчі і спімішки своїм колегам-мандрівникам, чомусь викликали підозріння в граничника — мабуть тому, що Гриць, після трьох днів таборування, виглядав як зовсім непевний тип. Він наказав Грицеві запаркувати авто і разом з другими пограничниками почав перешукувати авто.

Завжди пильні американські пограничники завважили, що на підлозі авта лежать 4-5 пуляресів. Це тому, що того раня як Гриць вже відїжджав до Батурина, хлопці в останній хвилині собі пригадали, що їм будуть потрібні посвідки канадського громадянства для переїзду американської границі завтра, і для того повитягали свої пуляреси з напечників та й скинули їх на підлогу авта. Для американських граничників ці пуляреси були доказом, що Гриць це злодій.

Ще до того граничники в багажнику авта знайшли плястикові торбинки з підозрілим жовтуватим порошком. Ніякі пояснення Гриця, що це лише порошок до виварення фалафелів не могли переконати граничників, що вони не зловили небезпечного інтернаціонального нарко-пачкаря. А коли в багажнику ще й знайшли прекрасно вирізьблені гуцульські люльки різного роду й величини (я приїхав на мандрівку просто з новацького табору «Карпатські Духи»), дійшли до висновку, що в горах скривається ціла шайка наркоманів.

Гриця зтягнули до пограничної стації і при ньому перевірили порошок. Взяли малу кількість порошку, насипали в шклянну посудину з якимось хемікалями і дивилися чи буде реакція. На їхнє розчарування не було бажаної реакції. Порошок не виявився кокаїною, а таки мукою на фалафели.

Ревні граничники не хотіли піддатися. Коли ж Гриць не наркоман, то він все ж таки потенційний злодій. Рішили післати стейтового поліцай за Грицем до того пункту, де він нас мав стріннути, щоб перевірити Грицеве пояснення, що пуляреси належать його колегам-мандрівникам, українським пластунам.

Поліцаєві було ясно, що Гриць не злочинець. Він навіть відпустив Гриця на якийсь час, щоб Гриць міг купити свіжу салат та помідори. Помимо цього поліцей чекав на наших мандрівників коли вони вийшли з лісу. Але їх довго не затримав — упевнився, що Гриць говорив правду про пуляresi і скоро забрався, мабуть, щоб ловити пачкарів зелених ново-зеландських яблук.

При вечері ми з Гриця лаха дерли за те, що він, як інтендант, рішив така чудернацьку річ як фалафели включити до нашого меню і так собі наробив багато клопоту. Фактично, ми переконалися, що фалафели дуже надаються до гірського меню: вони не лише легкі, але й смачні та дуже поживні.

Нова злива перебила наш плян провести останній вечір нашої мандрівки табору навколо ватри. Ми сиділи в кабіні навколо столу й розмовляли. Даріян і Юрій мстилися над мухами, що мучили нас впродовж цілої мандрівки: топили їх в гарячій воску, що капав з наших свічок, і розкошувалися їхніми муками. Але довга траса нас більше вимучила як ми сподівалися і ми скоро позасипляли.

П'ятниця 5-го серпня. Поворот.

Ми раненько встали (бо на мене того дня чекала довга дорога назад до Торонта), і скоро пройшли кілометр траси до наших авт — останній кілометр нашої мандрівки. Повортна дорога до Батурина в Квебеку відбулася без пригод — навіть на американській границі нас не чіпали.

В Батурині я довго барився, хоч хотів довше остатися в тому веселому товаристві. На мене чекав вишкіл новацьких виховників, на Даріяна, Івана і Петра — юнацькі табори, а на Павла, Гриця і Юрія — праця.

Так мандрували старші пластуни. Почали табір/мандрівку 8 старших пластунів з пляном за 6 днів промандрувати приблизно 65 км. Вкінці мандрування було скорочене на два дні, а за три і пів дні ми пройшли всього 27 км., при чому два члени нашої групи впали жертвами Зелених Гір. Виявилось, що віковічні Зелені Гори багато більше витривалі від нас. Але це нічого, бо... **ЩЕ ПОМАНДРУЄМО НАСТУПНОГО РОКУ НА КРАЙОВИХ ТАБОРАХ В СКЕЛЯСТИХ ГОРАХ.**

ст. пл. Данило Даревич

На «Батурині» після закінчення мандрівки. Стоять з-ліва: Гриць Дичок, Данило Даревич, Павло Кушніренко, Іван Завада, Петро Душара, Юрій Роніш.

КРИЗА ПОКОЛІНЬ В УСП?

Коли приглянутися існуючим у діяспорі українським організаціям, то можна помітити цікаве явище: всі вони помітно старіються. Пересічний вік членства суне невблаганно вгору. На чолі кожної організації стоїть певне ядро сивоволосих (а то й безволосих) «батьків народу», які займають одні й ті ж позиції протягом довгих років. Замінити їх нема кому. І чується розпучливий крик: «Де наша молодь?»

Відповідь на наведене питання є ясна для кожного, хто трішки призадумався над існуючим станом. Молодь не чується добре в тих організаціях, — тому її там нема. А чому вона не чується добре? Бо засілий «естаблішмент» не хоче поступитися своїм місцем. Вони хотіли би бачити в своїх рядах молодший приріст, але не хочуть прислухатися до його думок, а вже — борони Боже — не хочуть дати йому якоїсь рішальної функції. Типова обсервація: «Я є висококваліфікований фінансист. В установі, де я працюю, щоденно роблю рішення про витрати й заробітки мільйонів доларів. Але я не можу бути станичним скарбником, бо мені не довіряють, що я зумію господарити тими кількисот долярами, які є в касі».

І так цілий ряд організацій старіється, старіється, їхнє членство що раз то рідшає й укінці вони перестають існувати. Причина? — Брак доросту!

Як це не дивно, але подібний процес бачимо й у нашому Уладі Старшого Пластунства. Його прояв: постійні намагання підносити що раз то вище горішню границю віку УСП. Останньо члени УСП виступили з пропозицією, щоб горішній вік старшого пластунства піднести до 35 років.

Улад Старшого Пластунства був створений як пластове середовище для студіюючої молоді. Отже: 18 — 24. З бігом часу горішня границя віку протягнулася до теперішньої: 31 років. Світова

організація скавтського руху, коли говорить про програми для старшого пластунства, виразно обмежує їх до віку: 18 — 26 років. Але 35?

Можна зрозуміти, чому старше пластунство хоче як найдовше залишитися в тому уладі. Нікому не хочеться признатися, що вони вже по-суті сеніори. Пластунки, зокрема, не хочуть за жадну ціну показати, що вони не такі вже молоденькі. Ну, і «старші» старші пластунки, що займають провідні становища в уладі, чуються з тим добре й їм не хочеться опускати знаної ситуації, де вони мають усе до сказання, й переходити до уладу, про який вони мало знають і в якому сидітимуть «на споді тотема».

А який це має вплив на Пласт? Скажу: поганий, зокрема на два найстарші улади: УСП і УПС. В УСП не допускають до проводу молодшого покоління старших пластунів і пластунок, яким по праву належало би правити уладом. У висліді — знеохочення

«молодшого» старшого пластунства. Куди це веде? Прочитайте ще раз, що я сказав на початку про українські організації в діяспорі.

Ще гірша ситуація в УПС. Нема потрібного доросту, нема кому передавати улад. Нема тих, що повинні би прийти до голосу в уладі й

постепенно перебирати його в свої руки. Вони як найдовше зволікатимуть в УСП. Ніде правди діти: вина тут до великої міри є таки сеніорів. Вони замало цікавляться старшим пластунством, приймають замало заходів, щоб познайомити його з УПС, щоб дружньо приймати вихідців з УСП у свої ряди й зробити членство в УПС значимим і цікавим для свого доросту.

Як цьому зарадити? Треба прийняти перший крок: обмежити УСП до студентського віку (18—25). Правда, можуть бути «вічні» студенти, але нам не треба «вічних» старших пластунів!

Пилип Недочитаний

СЛОВО СЕНІОРАТУ

ВІСТІ З БУЛАВИ ГОЛОВНОГО БУЛАВНОГО УПС

Редакція «Слова» одержала від Булави головного булавного УПС факсом листа з датою 24-го січня 1995 року за підписом головного булавного УПС, Ігора Комарницького і писара Богдана Пиндзей до ГПБ, у якому повідомляється про наради Булави головного булавного УПС, 16-го січня 1995 року, на яких оформлено провід Булави гол. булавного УПС, про З'їзд УПС в Києві 28-го січня 1995 року і долучено адреси всіх членів Булави.

Провід УПС оформлено в такому складі: головний булавний — Ігор Комарницький, референт куренів і заступник булавного — Олександр Марченко, референт підвищень і відзначень — Кристина Ковч, писар — Богдан Пиндзей, скарбник — Маркіян Титла, редактор «Пластового Шляху» — Любомир Онишкевич і редактор «Слова» — Роман Барановський.

АДРЕСАР УПС

Булавний УПС:

Ігор П.Комарницький

186 Elderbridge Dr., Islington, Ont.,
M9A 3G8 Canada
дом.тел.: (416) 233-5193;
факс: (416) 233-5194
пр.тел.: (800) 322-4033;
факс: (416) 760-9173

Заступник і Референт Куренів:

Олександр Марченко

33 Raymond Ave., Toronto, Ont.,
M6S 2B1 Canada
дом.тел.: (416) 767-6474

Референт Підвищень і Відзначень:

Христина Ковч

230 Bremen St., Rochester, NY, 14621 USA
дом.тел.: (716) 467-2865

Писар Булави:

Богдан Пиндзей

36 Thicket Rd., Etobicoke, Ont.,
M9C 2T6 Canada
дом. тел.: (416) 621-5327

Скарбник Булави:

Маркіян Титла

270 Springfield Ave., Hasbrouck Heights, NY,
07604 USA
дом.тел.: (201) 288-5186

Редактор «Пластового шляху»

Любомир С. Онишкевич

9 Dogwood Dr., Lawrenceville, NJ,
08648 USA
дом.тел.: (609) 883-2488;
факс: (609) 883-2470

Редактор «Слова»

Роман Барановський

P.O. Box 188, Kerhonkson, NY,
12446 USA
дом.тел.: (914) 626-7924;
факс (914) 626-4638

СЛОВО БУЛАВНОГО УСП В США НА ЗБОРАХ КУПО

Високоповажні та Дорогі
Сеніори і Сеніорки!

...Форми і зміст українського пластування, які майже без змін поширилися та успішно втрималися протягом минулих 80 років, подав д-р О.Тисовський, Дрот. Українське пластування було пристосоване до прикмет українського духа, культури, побуту, історії та вимог визвольного руху української нації. Сам Пласт уважав і вважає себе за скавтову організацію, за таку ж уважає його й ціла українська спільнота. Таким же оставсь на сьогоднішній день!

Завважую, що кожен із нас присутніх тут в цій залі сеніорів відчуває непотрібні намагання контролювати та маніпулювати цим з'їздом, чужа штивність та небажане напняття. На попередніх з'їздах такої ситуації аж до такої міри — не було. Кілька людей самостійно вирішує децизії з далекоідучими наслідками. Проблеми, якщо такі були, можна було

обговорити в ширшому колі в цій цілі покликаних дорадчих комісій та винести правильніші рішення.

Чи так має виглядати Пласт? Чи так має виглядати майбутній Пласт? Чи так виглядав він сьогодні? Чи це є правильний примір для України?

Із пластового сеніорського уладу робиться сторонничі угруповання. Ми вчили і вчимо юнаків і юначок бути словними, совісними, точними, справедливими...

Пригадую, що ті самі закони відносяться не тільки до юнаків та юначок. Не забуваймо, що ми теж є пластунами, що ми теж давно, давно тому присягали, і ті самі пластові закони і обов'язки відносяться і до нас — усіх тут на залі зібраних пластунів сеніорів, об'єднаних пластовим уладом сеніорату в дев'ятох державах світу.

Баден-Пауел оф Гілвел, тодішній Начальний Скавт світу, у 1908 році сказав: «На правдивого скавта дивляться інші хлопці й дорослі, як на юнака, котрому можна довір'яти, юнака, що не занедбує виконати свій обов'язок, хоча б він і був дуже ризиковий і небезпечний, що веселий і радісний, без огляду на те, які великі труднощі його не чекали б». І хоча голови наші припорошені білими сніговими смужками, глибоко в душі ми є юнаками, юначками, на котрих можна полягати, довір'яти, бо взятий обов'язок виконаємо з чесністю. Раз пластун — це добра, порядна людина. Хто є пластуном — є чесним, справедливим, совісним до кінця свого життя! Ця присяга нас зобов'язує, так як і три головні обов'язки Пластуна. У нас крутіства не може бути.

Немає сумніву, що через ті якості Пласт став елітарною організацією, і ми повинні бути горді з цього, що кращі сини й доні нашого народу були членами Пласту!

Що сказав би сьогодні Дрот?

Повернім Пластові його отвертість, говорім до себе частійше, з усмішкою, щиро, і з довір'ям. Говорім собі правду в очі, і живім правдою і добром, добром і правдою!

Появилася серед нас стаття про великі амбіції та амбіційки. Мати добру, шляхотну амбіцію, ось як, на приклад, жити для України і для неї працювати — це правильно! Але мати хворобливу амбіцію, щоби себе вивищати, вихвалювати — є амбіцією хворобливою.

Будьмо добрі, будьмо совісні, будьмо відважні, будьмо чесні перед Пластом, перед українською громадою, родиною і самим собою! Мати себе безпідставно за велику особу, оточуватися подібними людьми, творити неоправданий культ людини та товариства взаємною адорацією — є зарозумілістю, абсурдом та прикметою малих людей. Чи ті особи не бачать, не відчувають, що оточення кпить собі з них, що вони є посміховищем громади?

Чи не варто б тим особам хоч на мить пристати перед зеркалом та запитатися себе: куди я іду? Чи я є спроможний виконати наложене на мене завдання? Чи я є здібний, чи це в моїх силах? Чи подолаю, чи маю час, чи не за важко буде це мені? Чи маю відповідне знання та освіту на дану відповідальну позицію, чи виконаю її задовільно? А може хтось інший виконає це завдання краще за мене?

Будьмо чесні зі собою і зі своїми родинами. Якщо син, доня, внучка, чи сусід запитують вас з якої рації і чому ви взяли на себе те зобов'язання,

чи дану позицію — що і як відповісте? Що Вас мотивує? Чи бажання допомогти Пластові? Чи бажання розв'язати пластові проблеми? Чи може для хворої амбіції?

На закінчення хочу поділитися з присутніми думками про мої зустрічі з нашими делегатами з України. Це є небудення подія і небуденні вражіння.

Дорогі сеніори і сеніорки! Довго очікуваний час-момент здійснився. Приїхали до нас в гості наші друзі з України. Кожен з них — ідеаліст, захоплений пластовою ідеєю, як способом виховання української молоді. Це, що приїхали дорогі і близькі нам духовістю і ідеєю друзі з України, не припадок. Це Боже провидіння! Ми мріяли про цю подію, довго очікували і врешті це сталося. Я зустрічався з ними. Це є люди цікаві, свідомі, освічені, інтелегентні, релігійні та понад усе — ідейні.

Ідею цю виколихала, утвердила і підсилила в їхніх серцях довголітня боротьба українського народу проти московських окупантів, голоси погиблих в'язнів в таборах смерті, кров закатованих, мольби та проклони мільйонів в лагерах, переживання матерей, жінок та невинних дітей, їхнє терпіння, сльози і біль.

Після трьох років експериментування з Пластом в Україні осталися пластуни з переконання, котрі працюватимуть для добра Пласту й України. В руки їхні певно і спокійно можна передати орудування Пластом України. Під їхнім проводом Пласт розростеться, розвинеться до належної йому Величі!

Бі-Пі в липні 1921 р. писав так:

«Лежить у силі людини відновити для себе благословенство миру з його добробутом і щастям для всіх».

«Першим кроком мало б бути виявлення духа доброї волі і толеранції, правди і справедливості, замість зависти, ненависті й злоби».

«В дуже короткому часі наші хлопці сьогочасної днини стануть мужами своїх країн. Здається, що для нас — скавтів, є дана нагода допомогти маятникові вернутися назад до здорового людського розуму, до любови і служби ближньому».

«Наш Рух, на щастя, став *світовим братерством*, в якому вже існує почуття взаємного розуміння і приятельства».

Гасло кинене Бі-Пі об'єднає і українську молодь із молоддю інших вільних народів на базі рівного з рівним!

пл. сен. Володимир Гнатківський

о. Др. митрат ІВАН ГРИНЬОХ — пл. сен. архд. ЙОНАС — ЛЧ

Переглядаючи, головню в щоденнику «Свобода» некрологи, подибуємо дуже часто сумні згадки про наших знайомих, з якими ми не тільки зустрічались, але в тій чи іншій ділянці суспільно-політичного чи церковного життя спільно працювали. Часто наші знайомі були визначними провідниками в українській громаді. Згадуючи про динамізм, здисциплінованість, чесність, послідовність, а в політичній діяльності ще й дипломатичний хист — запитуємо себе, чи оставив покійний щось написаного чи надрукованого. Нероз в дружніх розмовах ставились питання про ту чи іншу цікаву сторінку з його діяльності.

Прочитавши, що 14-го вересня 1994 р. відійшов в Мінхені на 87 р. трудолюбивого життя на Вічну Ватру о. Др. митрат Іван Гриньох, ми, в Пласті, в Курені ЛЧ, що до нього належав пл. сен. архд. Йонас, жаліємо, що при зустрічах не розпитали про деякі цікаві епізоди з його життєвої мандрівки. О. Др. не накидувався своїми оповіданнями, своїми пригодами, але раз започатковану тему продовжував в цікавій розповіді.

Коли я вступив до Куреня ЛЧ, то в адресарі зауважив прізвище о. Др. Івана Гриньоха — пл. сен. архд. Йонаса. На одній ВПРаді на Вовчій Тропі в 1976 р. був

присутнім о. Др. Іван Гриньох, який відправив Службу Божу, до якої пристлугували покійні вже пл. сен. — Мілянич (Слонь) і пл. сен. архд. Салик (Сальче). До зібраних учасників ВПРаді мав дуже гарну проповідь-слово, без зайвих фраз, актуальну, релігійну, пластово-громадську. Це був час, коли українська громада у вільному світі була заживізована кругом акції за український католицький Патріархат. В часах народ Покійний займав голос в дискусії над теперішніми формами пластування в еміграційних умовах і наші завдання на майбутнє. Цікаві думки висловлював на тему якою повинна бути участь членів нашого Куреня не тільки в діяльності — працях в Курені, але в цілій пластовій організації. Слухали його думок не тільки «підтоптані» пластуни-сеніори, але й молодші сеніори та ст. пластуни.

Пригадуємо собі, що не всі виклади професорів, викладачів западали в пам'ять і серце слухачів — учнів чи студентів. Були однак виїмки, коли думки деяких доповідачів, дискутантів не забувались, пригадуються по багатьох літах. Такий дар говорення мав якраз о. Др. Іван Гриньох. Приємно було слухати виміну думок на тій Раді покійних вже о. Др. І. Гриньоха, інженера Мілянича (Слоня), др. Бойчука (Яйка), Др. Старославакого (Парасілюса) чи інших. Кожне речення мало свою вартість, мало візію, що в пластовій діяльності є дуже важним.

Хоч пок. архд. Йонас — о. Др. Іван Гриньох пристав до Великого Племені «Лісових Чортів» в 1950 р. то його пластування почалось ще в 1920 р. 13-річним юнаком. Перейшов він різні функції на постах юнацького провідника та виховника-братчика в новацьких роях, був Курінним 43-го і вкінці 7-го пластового Куреня ім. короля Данила.

Коли зважимо, що пок. пл. сен. о. Др. Іван Гриньох добре зятамив собі певні епізоди з часів 1-ї Світової Війни, а боротьбу з поляками сприймав своєю юнацькою чуттєвістю, а будучи в гімназії мав змогу почути аналіз наших невдач від самих професорів-українців, дуже часто учасників наших Визвольних Змагань, зрозумів, що Пласт може стати виховною організацією нової, патріотичної, повоєнної молоді, яка пізнавши помилки недавнього минулого зуміє підготувати молоде покоління до прийдешнього змагу. Легко це сьогодні говорити, але в умовах польської окупації та переслідувань, не приходилось це легко. Пласт став однак кузницею характерів новітніх борців. Тодішні

пластові виховники ставили не тільки суворі вимоги до членів своїх гуртків, але ставили їх в першій мірі до себе самих.

Коли в 1926 р. о. Др. І. Гриньох став студентом 1-го греко-католицької Духовної, в той час ще Семінарії у Львові, а при т. зв. елекції, або уживаючи теперішню термінологію — інтерв'ю у ректора о. Др. Й. Сліпого відчув, що о. Ректор прихильно ставиться до Пласту й пластунів, пок. о. Др. Гриньох задумав зорганізувати в Семінарії пластовий курінь тим більше, що серед студентів Семінарії було багато пластунів. З організацією Куреня не пішло легко, бо Ректор о. Др. Й. Сліпий, маючи на увазі добро Семінарії і польську окупаційну владу, не дав дозволу на зорганізування пластового куреня.

Головну Пластову Команду очолював в той час проф. Северин Левицький (Сірий Лев), брат пок. Ольги Басараб, який зробив о. Гриньоха, в той час студ. теології, зв'язковим Головної Пластової Команди до пластунів-теологів. Тяжка це була праця, бо о. ректор не хотів дозволити на зорганізування пластового куреня в мурах Семінарії.

Всежтаки в 1929 р. повстав таємний пласт. Курінь, що його названо, на пропозицію о. Др. Гриньоха 13-им Куренем ім. Володимира Великого. Не всі пластуни, що знаходились в мурах Семінарії погодились стати членами того таємного — не апробованого о. Ректором — Куреня. Всі члени були зобов'язані до задержання строгої таємниці, і як довго о. І. Гриньох був в Семінарії і був Курінним, таємниця була задержана. Відбувались гурткові сходини не тільки на терені Семінарії, відбувались гуртки підчас щотижневих (майже) прогулянок за місто. Один із членів таємного Пласту студ. Софрон Коліда, одержував був від о. Ректора припоручення організувати «похідні» — уживаючи модерний вислів — групи для проходів. Софрон Коліда зорганізував пластові групи, що давало змогу підчас прогулянки відбути пластові зайняття. Відбулась також перша й остання Курінна Рада. Ось як описує її о. Др. І. Гриньох в своєму спогаді, надрукованому в 3-му томі Світільника Істини, що його головним редактором був колишній студент теології — мешканець нашого вітрового міста (Чикаго) пок. вже Др. Павло Сениця.

«Ось так, одного будного дня, мабуть вівторок, о год. 2-ій по полудні, з будинку Духовної Семінарії при вул. Коперника 36, вимашерували студенти - пластуни в напрямі ліса на Погулянці, де мала відбутися перший раз Курінна рада XIII-го Куреня старших пластунів ім. Св. Володимира Великого. Програма Курінної Ради була вже всім відома:

Відчитання Наказу — привіту Голови Головної Пластової Команди, проф. Северина Левицького, слово Курінного, записяження пластунів - прихильників і підвищення їх до ступеня пластунів-розвідників, пластове дозвілля й різне. Всі потрібні іспити відбулися вже раніше на гурткових сходинах.

Якось нервозність і очікування несподіванки вичувалось серед усіх пластунів, коли різними шляхами всі групи знайшлися на точно визначеному в лісі пункті. Всі були зодягнені в підрясниках. Був сірий пізноосінній день. Наперед вислано деяких пластунів, щоб перевірити, чи в терені нема прохожих, що могли б бути принагідними свідками чогось «дивного». Нараз пролунав голос Курінного — «на мій наказ струнко». Всі виструнчилися. «В двох рядах збірка», «випростуй», «в право глянь», «струнко», «спочинь».

Якось дивно було мені самому, зодягненому не в пластовій однострій, але в священничу рясу, видавати ці накази. Дивно, бо до тепер ніколи ще не переживав я такого, дивно було бачити перед собою лаву кількадесятьох пластунів, майбутніх священиків, які станули на «струнко» і очікували дальших наказів переведення наміченої програми Курінної ради... Ще й сьогодні не можу позбутися оцього живого образу, який залишився в моїй пам'яті, як гарний спомин, а в тім якийсь незвичайний, може й для декого сьогодні смішний та комічний. Але ціле життя, і зокрема життя в Пласті, чи не мають вони також тих елементів смішності й комічності? І чи не збагачують і ці такі людські елементи самого змісту людського життя, в якому обнімаються й переплітаються зі собою серйозність і веселість, змагання за свій інтелектуальний ріст і жартівливість, і ревно праця та дозвілля.

В радісному настрої вертались групи студентів - пластунів зі свого небуденного проходу... Зі свіжим запалом велася дальша праця аж до закінчення академічного року 1929/30.

Як відбуття Курінної ради, так і дальше існування Куреня вдалось увесь час зберегти в таємниці перед студентами, непластунами, й, очевидно, перед настоятелями Семінарії. Пластуни вміли зберігати таємницю.

Незабутнім остався літній пластовий мандрівний табір на закінчення навчального 1929/30 року. Мандрівка на Волинь, перехід Сокальського кордону, похід на Волинь, відвідини Берестечка, Почаєва, Крем'янця, Дубна, Рівного, Луцька, Володимир-Волинського, щоб згадати тільки більші місцевості. Про ідею мандрівного табору на православну Волинь повідомив о. І. Гриньох митр. А. Шептицького, від якого одержав батьківські поради та поучення.

20 членів із 50-ти вирушили з родинного села о. Гриньоха — Павлова в заплановану 4 або й 5 тижневу прогульку. Втертим звичаєм наших мандрівників-студентів, старались знаходити нічліг по наших приходствах, де всі радо вітали таких гостей.»

Треба подивляти о. І. Гриньоха, який з перспективи 53-ох років так живо й докладно описував ту прогульку. Напевно згадують її ще й ті немоглі учасники, що залишилися ще живими.

ПЛАСТ ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Пластова Станиця Торонто

ОСЕРЕДОК ПРАЦІ У.П.С.

Торонто, 4 лютого 1995

Останні сходи членів ОП УПС, що відбулися 17 грудня 1994 року мали головну тему — зміст відновленого «Пластового Шляху».

Пл. сен. кер. Роман Копач подав історію випуску «Пластового Шляху» від його засновання і перейшов всі часи його існування. На кінець він зупинився на змісті останніх шести номерів.

З черги кожен присутній на сходинах мав можливість висловити свою думку про зміст відновленого «Пластового Шляху».

Висновком більшості присутніх було, що редактор пл. сен. Л. Онишкевич пристосовується до нових обставин і до нових читачів.

Коли попередньо можна було поміщувати довгі дописи, то тепер більшість читачів не мають можливості вчитуватися у затяжні статті. Тому є на місці друкувати короткі, стислі дописи. «Пластовий Шлях» є призначений для ст. пластунів і сеніорів. То ж поміщення знімок приваблює молодих членів Пласту переглянути, а то й перечитати журнал.

Різноманітність змісту теж задовольняє різні зацікавлення читачів «Пластового Шляху».

Була теж висловлена думка, що не потрібно в «Пластовому Шляху» поміщувати дописи, що стосуються специфічно до вишколу молоді, як це було поміщено допис одної юначки.

Присутніх задовольняє те, що редакція прикладає всіх зусиль, щоб наздогнати спізнені випуски журналів.

Отже, присутні висловили своє задоволення з вигляду і змісту відновленого «Пластового Шляху».

Біля Володимира Волинського на хуторі настоятеля православної церкви, при моральній допомозі місцевого жителя пл. сен. Др. Річинського з дружиною, який скликав всіх знаних йому пластунів з околиці, відбулась спільна пластова ватра. На ватру прийшло кілька соток молоді й старших. На тій ватрі ломився «Сокальський кордон», браталися галичани з волиняками, католики з православними. Мандрівний табір був успішним і сповнив намічене завдання. Ціль була осягнена.

В навчальному році 1930/31 о. Ректор довідався про існування таємного Пласту в мурах Академії. Тогочасним курінним був студ. 4-го року богосл. Академії Іван Шулим бо о. Гриньох виїхав на поглиблення теологічних студій до Інсбрука в Австрії. О. Ректор заборонив далі існування пластового Куреня в мурах Академії, а також — того року польська влада розв'язала й заборонила в границях Польщі існування Пласту, як реакція на акцію ОУН — напад на поштовий віз під Бібркою підчас якого згинув пластун Гриць Пісецький ЛЧ, який мав на собі пластову блюзку. Ст. пл. Гриць Пісецький декілька днів раніше повернувся був з водного таборування Куреня по Поліссі.

Після бурхливих днів — років 2-ї Світової Війни, коли о. Др. Іван Гриньох був дуже активним в працях як політичних так і дипломатичних українського визвольного руху, як організатор Української Визвольної Ради, будучи на еміграції в Мінхені — Німеччина, маючи децю більше спокійного часу, знову повернувся в ряди організованого пластового життя.

Згідно з останньою волею Покійного о. Др. митрата Івана Гриньоха похоронено його 17-го вересня 1994 р. в місцевості Оліфант в стеїт Пенсильванія. Митрополит Степан Сикул, а він також член Куреня ЛЧ відпровадив Покійного о. Др. митрата Івана Гриньоха на вічний спочинок.

З пок. о. Др. Іваном Гриньохом познайомився я на форумі Корпорації українських комбатантів «Листопад», яка повстала була в таборі полонених в Ріміні — Італія, відновлена на терені Мінхену в 1947 р. — проіснувала до 1949 р. О. Др. І. Гриньох став членом Корпорації і на наших сходинах ділився своїми спогадами-переживаннями з часів своєї праці в рядах збройного підпілля, а далі як представник і репрезентант в переговорах з представниками сусідів України. Слухаючи його оповідань ми пізнавали в ньому поважного й здібного представника нашої дипломатії, яка репрезентувала нашу боротьбу як проти німецьких так і большевицьких окупантів.

Це є однак інша тема, незв'язана з пластовою тематикою.

Пл. сен. Орест Корчак-Городський ЛЧ

ДО ПРОБЛЕМ СЕНІОРСЬКОГО РУХУ

(за журналом «ВАТРА» —
Орган Пластової і громадської думки ч. 3, березень 1948)

Коли приходиться говорити про завдання пластового Сеніорату, то найчастіше чуємо, що завдання Сеніорів — виховання молоді. Коли б ми поставили крапку на тім, і не мали ясного уявлення, яку саме людину хочемо виховати у Пласті, тоді нам можна було б закинути, що ми непотрібно входимо в компетенцію тих, що в першу чергу покликані до виховання молодого покоління, — а саме родичів і школи. У справі виховання не може бути розбіжних цілей і намагань. Коли Пласт береться формувати молоді душі, то він знає, яка є його ціль у вихованні людини, знає що Пласт дає нового.

Якщо сеніори, байдуже скаутмайстри чи ні, мають бути виховниками молоді, то вони в першу чергу мусять усвідомити собі той ідеал, до якого у вихованні стримить Пласт і самі повинні намагатись наблизитися до того ідеалу.

Якщо Пласт мав би тільки прогулянки й ігри дати змогу молоді вилитись, тоді він був би лиш своєрідним спортивним товариством; тоді від пластових виховників треба було б вимагати кваліфікацій добрих спортсменів. Але всі ми знаємо, що це не є причиною зросту пластового руху у світі.

Я не збираюся тут подавати вичерпної дефініції пластового руху й ідеалу людини, до якої цей рух стремить. Думаю, що це вже зроблено і в коротких словах годі представити. Пригадую тут наші пластові обов'язки: бути вірним Богові і Україні, помагати ближнім, а далі жити так, щоб мати радість з життя. Це те про що Т. Шевченко молив свою долю «Дай жити, серцем жити і людей любити» і дальше «не гнилою колодою по світі валяться». Йдеться про такий стан людини, щоби все, що гарне, високе і цінне не було чужим, щоби людина не була невільниким мамони неправди, не була просякла матеріалізмом, але служила ідеалові правди, краси і добра, щоби цей ідеал проводила у своєму житті. Визнаючи так ціль виховання Пласту, як ідейне

постійне насичення власного життя і таким чином впливати на своє оточення, щоби ідеї добра, Батьківщини і гуманності запанували у власному народі і взагалі в цілому світі. Хтось може сказати, що Пласт у процесі культурного розвитку людини нічого нового не вносить, бо завжди були ідеалісти, які поривали людські душі на службу високим гуманним ідеалам. Таке ствердження неправдиве. Нове у Пласті — це гармонійне пов'язання служби трьома цінностями у єдину правильну ієрархію: БОГ, батьківщина і людина.

Новою також є своєрідна пластова метода і побратимство, винесене з новацьких і юнацьких років. Це те, що пластун пластунові являється братом, зокрема в громадським і щоденним житті. Раз пластун — навіки пластун! Саме цей ідеалістичний світогляд і побратимство має цінувати людину виховану у Пласті, пластуна сеніора. Над цим я хотів би докладніше спинитися в цій статті.

Постійне ідейне насичення життя і побратимство, дружне взаємне розуміння і відношення один до одного має стати постійним стремлінням кожної хвилини життя. Це наше завдання.

Конкретизуючи завдання сеніорів, крім виховання молоді, — це залишитися до смерті вічно юними ідеалістами, взаємно себе розуміючими і собі допомагаючими друзями. Ці два завдання так поєднані, що їх не можна розділити. Тому поділ Сеніорату на скаутмайстрів і сеніорів був би тільки адміністративною формальністю. Виховувати молодь можна тільки тоді, коли дасться їй приклад з власного життя, коли вкажеться молоді ідеї, які живі в серцях виховників, коли молодь навчимо йти шляхом життя і відкривати на тому шляху нові обрії. Новий вогонь загорить від палаючого вогню. Тими смолоскипами, що мають запалити душі новаків і юнаків є саме скаутмайстри, тобто виховники. Не завжди є вони вродженими виховниками, але завжди є ідейні і

жертвні. І тому, думаю, пластун не може вважати себе некомпетентним у справах виховання, а знову скавтмайстер вважати себе «всезнайком» пластування. Щоб молодь виховати, треба молоді все щось нового сказати. А це вимагає праці над собою, допитливого постійного збагачування свого знання, постійного підтримування віри в наші ідеали.

Життя часто приносить надмірні клопоти, з тим і зневіру. Тому треба протидіяти і бути доброї думки, підтримувати взаємно в себе потахаючий вогонь юнацького запалу ідейності.

Треба збагатити зміст нашого життя в осередках, завдати собі труду і відважитися сказати один одному про щось вище в житті. Перетворитись навіть у своєрідний товариський клуб. Творячи таку ціпку громаду здобудемо довір'я, внесемо у громадське життя додатні цінності і півнемо за собою молодь. Живо реагувати на всі прояви нашого громадського життя, культурного життя. Все те повинно знайти відповідне наświetлення на наших сходинах чи гутірках, у виступах своїх чи запрошених прелегентів, у статтях наших журналістів і часописах. Таким чином збагатимо наше духовне життя і подамо нашій молоді все щось нового і живого.

Пластове побратимство не треба розуміти так, неначе в пластовому осередку сеніорів всі погляди були б «зрівняні» та була б наказана якась одна «віра», якимсь тоталітарним засобом чи провідником. Думаю, що Пласт за високо цінить особистість, щоб її нищив, підтасовуючи всі прояви нашого пластового життя під один стандартний взірць. Наше культурне, громадське і політичне життя є багатогранне. Тому сеніори можуть мати різні погляди і повинні мати свободу їх виявляти, належати до різних політичних угруповань і в них активно працювати. Очевидно, що ця праця не має противорічити головним нашим обов'язкам: бути вірним Богові, Україні і помагати ближнім. Пласт, як виховна організація, повинен бути безпартійним, то значить, не може бути власністю однієї якоїсь партії.

Годі вимагати, щоби дозрілі люди, пластуни-сеніори мусіли бути безпартійними, бо тоді вони мусіли б бути «безполітичними» т. зн. людьми, що в політичній житті народу не беруть ніякої участі, людьми що стояли б осторонь від змагань за свободу і добробут свого народу. Власне партії, хочемо ми чи ні, організують змагання народу і є основним мотором у розбудові і розвитку держави. Партії це природний вияв зорганізованого життя народу. Було б ідеальним станом, коли б люди виховані в Пласті дійшли до такої досконалості, що зуміли б пластовим

інстинктом відчувати і згуртуватися в рядах умовно «найкращої» організації, що йде «правильним» шляхом життя нації. Однак, знаймо, що світ не досконалий і можуть бути різниці в поглядах та різні організаційно й політично пов'язання в яких беруть участь пластуни сеніори.

Чи ті різниці мають нас конечно розпорошити і знищити вузли побратимства? Пластове побратимство, спільність пластового ідеалу у пластуни-сеніорів, як політичних чи громадських діячів, повинно витворити стільки духа толерантності, що довела б до творчої співпраці, чи принаймні до позитивної критики.

Деякі наші пластуни-сеніори замало толерантні до політичної діяльності своїх побратимів, пластуни-сеніорів, а знову деякі пластуни-сеніори, партійні діячі замало толерантні до своєї пластової організації.

Завданням осередків праці пластуни-сеніорів є плекати побратимство політичних і громадських діячів, колишніх пластуни. Коли б політичні чи громадські діячі, пластуни, у своїй діяльності придержувалися етичних засад пластового закону, то вони вже з природи речей не могли б знайтися в протилежних таборах і себе із запеклістю ворогів поборювати. Взаємна об'єктивна оцінка праці поодиноких сеніорів, що знаходяться в різних організаціях політичних, чи громадських, толерантне прийняття до уваги критичних завваг на сходинах сеніорів чи на іншому форумі, повинні б усунути шкідливі форми нашого життя.

З другої сторони, пластуни-сеніори, що беруть активну участь в громадському житті, застосовуючи в ньому пластові чесноти, повинні б причинитися до підвищення рівня нашого громадського і політичного життя, висувуючи на провідні пости людей ідейних і чесних.

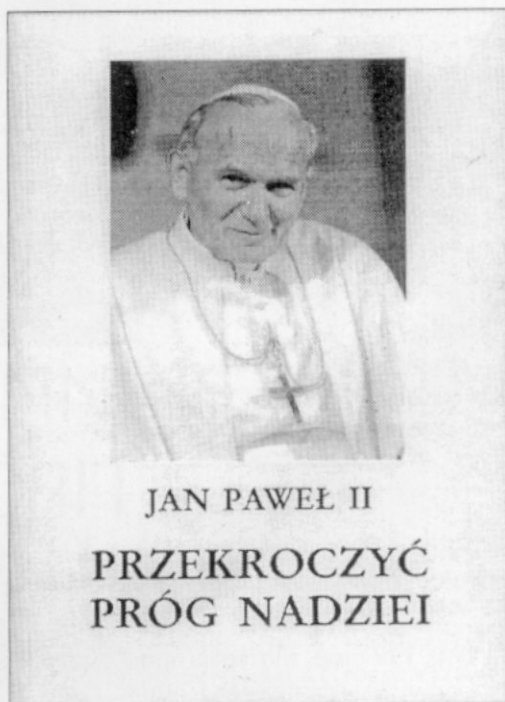
В ніякому разі не можна допускати до того, щоби в самому осередку праці сеніорів поставали непорозуміння і сварки. Це означало б, що в нашій спільній праці немає пластового духа та що деякі пластуни-сеніори діють незгідно з пластовим законом. Тоді оздоровити нашу спільноту може тільки радикальна операція виключення з рядів.

Висуваю вимогу до наших пластуни-сеніорів — бути людьми окремого типу, людьми ідейними, вірними Богу і своїй Нації, борцями за добро і правду на землі і бездоганно чесними, навіть у дрібних справах щоденних, братерськими до всіх і вірними побратимами між собою.

«ПЕРЕХОДЯЧИ ПОРІГ НАДІЇ»

Оце на світовому книжковому ринку появилася багатоміліонним накладом на 21 мові світу книжка, якої, правдоподібно, ніхто не сподівався. Не сподівались тому, що за останні дві тисячі літ особи, які занимали цей пост чи функцію автора цієї книжки, ніколи чогось подібного не створили. Самозрозуміло я маю на увазі назву книжки, подану у заголовку цієї статті, саме «ПЕРЕХОДЯЧИ ПОРІГ НАДІЇ», по англійськи вона звучить «КРОССІНГ тге ТРЕШГОЛД оф ГОП», написана Його Святістю ІВАНОМ ПАВЛОМ ІІ. Книжка ця є невеликого формату 4 1/2"х 6", біла обгортка обрамована золотою краскою з папським гербом у центрі, а тверда обкладинка є червоного кардинальського кольору. Редактором книжки є Вітторіо Месорі, знаний італійський журналіст і автор, який запропонував Папі таке інтерв'ю для телевізії, але з браку часу Папи він погодився дати свої відповіді на письмі. І так власне постала ця книжка, опублікована Альфредом А. Кнопфом в Канаді, переложена з італійської мови Дженні Максрі та Мартою Мак Фі.

Мене ця книжка зацікавила, як цікавила б також книжка голови будь якої іншої поважнішої Церкви. Тут немає сумніву, що особа і функція Папи, будь якого Папи, була і є дещо повита певного роду містерією, історичністю, гідністю і авторитетом століття, а у декого навіть традиційною набожністю майже більйона людей католиків світу. Я мав нагоду побувати декілька разів у Римі, звичайно у зв'язку з якимсь українським святкуванням, та бачив як несли на особлившому кріслі Папу Павла ІІ, який терпів на завансований артритизм і не міг ходити, але свою функцію він виконував гідно, хоч і в немоці і терпінні. Я особливше пригадую собі сучасного Папу Івана Павла ІІ під час святкувань ювілею Тисячоліття Хрещення України. До Риму зіхалися так чисельно українські прочани з цілого світу, щоб також привітати «Великого Неприсутнього», як перед тим назвали нашого Страждальника Митрополита Йосифа Сліпого. Цей Папа перебував з прочанами через три дні. Собор Св.Петра в Римі, можливо, ще ніколи не чув так величавого звучання української Святої Літургії, у якій співслужив також Папа. Навіть і ця приємна згодка про ті святкування заохотила мене прочитати ту книжку. Як твердять суспільні дослідники, що у світі заіснувала поважна духовна етично-моральна криза не тільки у світі взагалі, а й у Церквах. Правдоподібно ця книжка має за мету дещо в тому напрямку зробити. Я читав її з почуттям певної покори, бо ж це пише Голова Вселенської Церкви, до якої то належить поважна вітка Українських Церков. Нас поки що не проникнув і не просяк модний тепер скептицизм чи навіть певного роду цинізм. Я був дещо здивований, що цю книжечку читається легко та з певним інтригуючим зацікавленням. Пан Месорі завдає питання Папі прямо, щиро,

Обкладинка книжки Івана-Павла ІІ, виданої польською мовою.

відкрито та без «завиваннями у папірці». Відповіді Папи були також зрозумілі, прямі, інколи широкі, філософські, але перед усім щирі, не виминаючі.

Почавши від першого питання, яке є досить довге, згадуваний журналіст запитував Папу, що по грецькому означає отець, провідник Католицької Церкви, Вікарій ІСУСА ХРИСТА, — який виконує свою роллю з почуттям обов'язку, покори та самодовіря. Це тому, що католики в це вірять і називають Його Святішим Отцем. Але багато людей в це не вірять і кажуть, що це старинний міт і легенда, які «дозрілі» люди не спринймають. Папа — за Паскалем, є або живий доказ Сотворителя всесвіту, або захисник тисячолітньої...ілюзії? Чи не існують у Вас певні сумніви? Папа йому відповів, що, мовляв, у його питанні він завважив віру і дещо страху. Тому «НЕ БІЙСЯ!». Папа часто згадує на це біблійне «Не бійся!», бо це сам Христос сказав своїм апостолам, коли його арештували перед страстями і навіть після Воскресіння. Це означає, щоб не боятися Правди. В один час Петро сказав Христові «Господи, вижди від мене, бо я грішна людина (Лука 5-6). А Христос відповів «Не лякайся — від цього часу ти будеш ловити людей». Оце приблизно таким стилем є написана ця книжка, в якій Папа потверджує традиційні вчення чи Правди Католицької Церкви. В книжці є опрацьовані такі питання: про молитву, Чи

справді Бог існує, Якщо існує, то чому ховається, Чи Ісус є Сином Божим, Суть спасіння, Чому так багато зла на світі? Чому Бог толерує терпіння, що означає спасіння? Чому так багато релігій? Будда? Мугаммад? Юдаїзм? Що це «нова євангелізація»? Чи надія на молодих? Чи Бог працював для упадку комунізму? Чи тільки Рим є правий і правильний? У пошуках за втраченою єдністю? Чому роз'єднана Церква? Ватиканський Собор? Чи існує «Вічне Життя»? Яка користь вірування? В обороні кожного життя, Божа Мати, Жінка, «Не лякайся» та остаточно: Переходячи поріг Надії, тощо.

Ось це такі питання є порушені в цій корисній книжці. Безперечно, що вона не задовільнить всіх у всіх питаннях, однак вона дає добрі основи. Ті, що знаходили духовну насолоду у читанні праць

С.Б.Митрополита, Андрея Шептицького та дещо в патріарха Йосифа Сліпого, можуть бути впевнені, що їхній стиль, потужність змісту, ельокветність і краса вислову та глибіню мислі залишаються напорущними і незрівняними.

Папа писав польською мовою і на памятку цього у внутрішніх вкладинках є частина копій власноручного його писання. Він з любовю і гідністю натякає в книжці про своїх батьків, учителів, приятелів, професорів, духовних попередників і взагалі про польську культуру. В книжці тут і там є легкі згадки про Україну і українську Церкву та народ.

Володимир Соханівський

ПЕРШИЙ ДОВІДНИК ПРО УПА

Нещодавно побачила світ книжка «Українська повстанча армія, 1943-1949: Довідник (Нью-Йорк: Пролог, 1994), 199 стор. Матеріал праці охоплює три основні частини: енциклопедичний нарис історії УПА, скорочені біографії керівництва воюючої України та реєстр псевдонімів провідних осіб збройної боротьби. Книжка включає 35 стор. ілюстративного матеріалу та коло п'ять сторінок скорочень та пояснень.

Довідник починається коротким енциклопедичним нарисом збройної боротьби УПА в 1943-1949 роках, та містить такі частини: початки на Поліссі і Волині; об'єднання сил та поширення дії; Українська народна самооборона в Галичині; завершення структури; тактичні бойові частини; військові ранги та відзначення; функція Організації українських націоналістів (ОУН) як апарат запілля; створення Української Головної Визвольної Ради (УГВР); кадри і їх вишкіл; журнали і газети; чисельний стан; бойові дії в 1944-1946; демобілізація бойових відділів; епілог боротьби. Три мапи території дій показують поступенний перехід УПА від військових форм боротьби до збройного підпілля. Інші ілюстрації це організаційні схеми та функційні списки керівництва, відзнаки військових нагород та функційних ранг, титульні сторінки важних документів ворогів та видань УПА і ОУН, тексти важніших постанов УГВР тощо.

Відсотково найбільше сторінок присвячує Довідник скороченим біографіям (енциклопедичного формату) всіх членів УГВР, членів Проводу ОУН на Українських землях, генералітету УПА, крайових і обласних провідників ОУН та важніших членів їх проводів, деяких бойових командирів УПА, відзначених

Обкладинка книжки Петра Содоля «Українська Повстанча Армія, 1943-49. Довідник.»

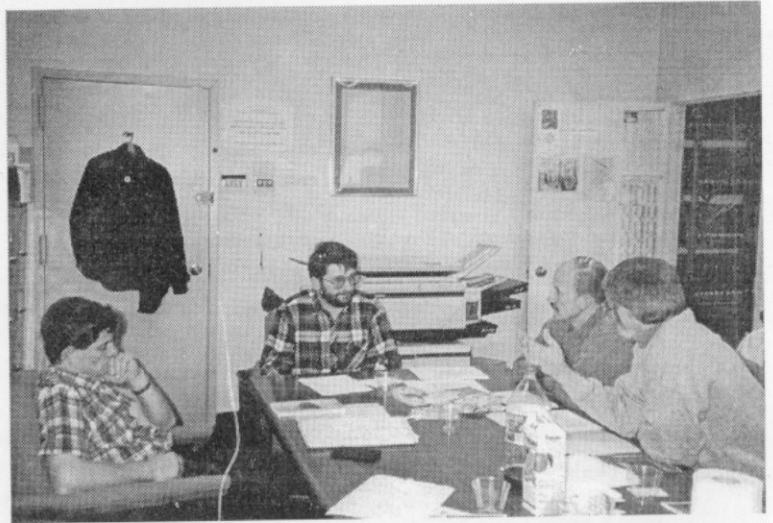
найвищою нагородою — Золотим Хрестом бойової заслуги 1-ої класи. Тут вміщено інформацію про 130 осіб, більшість яких невідомі широкому загалу. 13 біографій включають знімку описаної особи, а це: Ростислав Волошин, о.Іван Гриньох, Дмитро Грицай, Дмитро Клячківський, Василь Кук, Микола Лебець, Іван Литвинчук, Дмитро Маївський, Кирило Осьмак, Василь Охримович, Василь Сидор, Петро Федун, Роман Шухевич.

Третій розділ у Довіднику це реєстр псевдонімів приблизно 1800 осіб, які виконували старшинські функції в УПА або служили в повітових і надрайонних проводах ОУН чи вище. При кожному псевдонімі стоїть титул виконуваної функції, терен та період дії. Якщо відомі правдиве прізвище та ім'я даної особи, тоді ця інфомация також подана. Цей реєстр далеко ще не завершений і буде далі доповнюватися в майбутніх виданнях Довідника.

Цією публікацією фірма Пролог починає реалізувати властиво ширший задум: плянується видати впродовж 1995-1996 років ще кілька довідників (матеріали яких готуються до друку) в цій серії, які дадуть читачеві додаткову інформацію тим, що поширять енциклопедичні біографії та реєстр псевдонімів, охоплять реєстр періодичних і неперіодичних підпільних видань, зберуть короткі історії бойових відділів, календар важніших подій, короткі описи важніших боїв і ін.

Мета задуму пряма: щоб матеріал із усіх довідників, повністю виправлений та достатньо поширений, ввійшов до майбутнього «Енциклопедичного довідника збройної боротьби» (умовна назва), який повинен з'явитися з нагоди 55-річчя УПА. І для того, щоб таке видання було якнайточніше та містило якнайповнішу інформацію про той період в історії України, — тому власне звертається фірма Пролог до читачів в Україні чи поза-нею допомогти активно у збірці фотографій та біографічних фактів про всіх членів УГВР, провідників ОУН та старшин УПА, як і щодо інформації про бойові відділи, публікації, важливі події тощо.

Автор Довідника — майор Петро Содоль. Він також автор книжки UPA: They Fought Hitler and

Обговорення пректу видання книжки у фірмі «Пролог». (Зліва) Мирослав Павловський, Григорій Бурбеца, Петро Содоль, автор книжки і Юрій Маївський, технічний редактор. Жовтень, 1994р.

Stalin (Вони боролися проти Гітлера і Сталіна; Нью-Йорк, 1987), редактор двох видань Літопису УПА (т. 18, 19 про Четверту [Карпатську] Воєнну округу УПА-Захід під назвою «Група Говерля»; Торонто, 1990 і 1992), редактор військових гасел в Encyclopedia of Ukraine (Енциклопедія України, т.2-5; Торонто, 1988-1993), автор низки статей і доповідей до історії УПА.

Технічний редактор Довідника — Юрій Маївський; книжка з'явилася в м'якій ілюстрованій обкладинці заходами друкарні видавництва ЛІЛЕЯ в Тернополі при активній допомозі Мирослава Павловського та за доглядом Григорія Бурбеци.

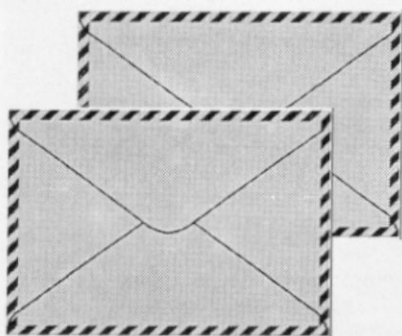
Р. 3.

НА ВІЧНУ ВАТРУ

ПЕТРО ВОЙТОВИЧ,
пл.сен.довір'я,
член 8-го Куреня УПС ім.Григора Орлика,
Помер 12-го грудня 1994 року в Балтиморі, Мериленд
на 84-му році життя.
Похоронений на цвинтарі в Балтиморі.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Дорогий Друже
Редакторе!

.. В половині місяця березня я буду в Мельборні і при тій нагоді порушу справу дописів до ПШ з нашого терену. В тому відношенні я нав'язав контакт з пл.сен. Юрієм Семковим, що займається від нашої КПС справами пластових видань. Я постараюся приготувати матеріал підчас моїх відвідин у Мельборні до статті про сучасне положення Пласту в Австралії для її використання у ПШ...

Вам особисто, як відповідальному редакторові Пластового Шляху, і всім співробітникам, завдяки кому ПШ став виходити регулярно в доброму оформленні і з цікавим змістом, належить признання від пластових кругів, однаково в Україні, як і в діаспорі.

Із щирим пластовим привітом
СКОБ!

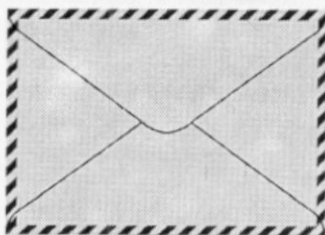
пл.сен.Роман Павлишин
голова Станичної Пластової
Ради
Брізбен, Австралія.

Вітаю!

З святом Різдва Христового і Нового Року. Бажаю сповнення всіх Ваших мрій, досягнення великої мети, до якої Ви і ми всі так прагнемо, щастя Вам і здоров'я.

Дякую за пам'ять і журнали.

пл.сен.Іван Гнідець
31.12.94р.
м.Львів

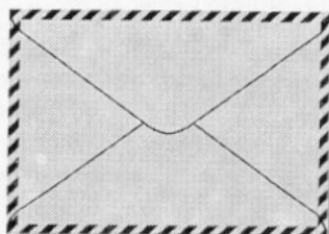

Журналові «Пластовий Шлях» та всім шанованим працівникам цього цінного журналу з нашими святочними побажаннями на Різдво Христове та Новий Рік.

В імені Крайової Пластової Старшини та всего членства Пласту у Великій Британії щиро вітаємо Вас з Світлим Празником Різдва Христового та бажаємо Вам і Вашим Рідним Веселих Свят та Щасливого Нового Року.

Здоровимо Вас нашим привітом
СКОБ!

За Крайову Пластову Старшину
М.Попович-Назарук
Роман Михайлюк

Коломия, 27.XII.94

Високошановний п. Мирослав! Щиро вітаю Вас, і прошу пробачення, що довго не писав, але як кажуть — пора і честь мати — тому взявся за перо, щоб висловити Вам подяку, за висилку мені цього прекрасного журналу «Пластовий Шлях», який повернув мене у чудовий світ — давно минулий і теперішній — Пласту. Перечитуую його, як кажуть, від доски до доски; я довідався, що ідеї Пласту жили, живуть і будуть жити. Мені цікаво було довідатись про скавтинг української діаспори, його життя, розвиток, одним словом все, а найважливіше, що великі ідеї Пласту починають приживатись і на нашій многострадальній Україні.

Прошу передати мою подяку і всім тим друзям, що причетні до того, що я маю можливість одержувати «Пластовий Шлях». Дуже вдячний.

Хотів ще з вами поділитись думками про невідомі або зовсім мало відомі сторінки пластового життя, його частки, серед української еміграції у бувшій Чехословаччині в міжвоєнний період.

Я родився 1922 р. в сім'ї українського військовослужбовця 3-го корпусу УГА, який опинився на той час в Ужгороді. В 1936 році, після закінчення народньої школи мені пощастило стати учнем єдиної на той час середньої української емігрантської школи, а іменно української реформованої реальної гімназії, що розміщалась у містечку Ржевнице, недалеко Праги. Готувала гімназія учнів для вступу у вищі учбові заведення Чехословаччини. Викладачами тут були емігранти як з Великої України, так й з Галичини.

Звичайно, враховуючи величезне значіння виховної ролі для емігрантської молоді —

життя в гімназії не мислилось без Пласту. Представте собі, що із 26 учнів мого класу, при вступі в гімназію тільки 3 учні володіли українською мовою, решта виключно чеською, а 2-є учнів і цею слабо володіли, а тільки німецькою. Автор цих рядків говорив тільки чеською мовою. Можете уявити собі титанічну роботу наших учителів і вихователів. Пластова організація при гімназії була автономною організацією, але щоб якось вижити, була крилом, як тоді говорилося, Середньо-чеської організації скавтів, що значно полегшувало існування. Чехи по трохи помагали нам. Програма виховання в Пласті звичайно ґрунтувалась на світовій програмі Скавтського Руху, але структура мала дещо українського, дещо чеського. Були ці положення організації прийняті із довоєнного Пласту на Україні (до 1918 р.) і сучасні, прийняті із чеського скавтингу. Слід ще відмітити, що вибувши із гімназії, учні, які оставались на студіях у Празі, мали свою організацію у Празі, що об'єднувалась у діяльності з гімназіальною. До цього питання я ще повернусь. І так найнижчою структурою був, як тоді говорилося, гурток. Гурток називався, як правило іменем звіра, напр. гурток «бобрів», гурток «тигрів», гурток «левів» і т.д. Приналежність до гуртка легко вгадувалась, бо у сорочці уніформи, де пришитий правий рукав, буливші дві полоски 10 см х 3 см, що свобідно звисали, визначеного кольору; так «бобри» мали полоски жовту і синю, «тигри» — жовту і червону і т.д. Гурток об'єднував від 8 до 12 чол. одної категорії, однак керував ним пластун вищої категорії. Гуртки були об'єднані у дружину, це хіба сьогоднішній курінь, що носив ім'я визначної

історичної особи (при гімназії це був курінь ім.Б.Хмельницького, він об'єднував і жіночі гуртки, хоча планувалось звести їх у курінь ім.Лесі Українки). Керівником гуртка був курінний, я зберіг ім'я цієї чудової людини, що був душею гімназійного Пласту — просто случайно я довідався через «Голос Америки», що у 1992 році помер у США бувший викладач малювання Паливода Іван, у віці понад 90 років — це був він. Найнижча ступінь пластуна — вовчєня, або новачок, дальше ішов пластун, ще вище старший пластун, і остання ступінь скоб, точніше пластун-скоб. Як правило, цю ступінь досягавось десь у 18-20 років життя; вовчєням (новаком) кандидат у пластуни був рік-два. Пластуном кілька років, а то і більше, бо ст.пластун і скоб були скоріше титулярні ступені, що давали право бути керівником гуртка. Пластун здавав присягу, мусів пройти ряд табірних зборів, володіти всіма премудростями (орієнтація в лісі, топографія, природа, одним словом всім — від швидкої установки шатра до розпалювання вогню одним сірником, в'язка не менше 10 вузлів). Це хіба проходять і зараз всі сучасні пластуни.

Звичайно, щоб стати пластуном, треба було здати ряд екзаменів, від історії України, до умілого життя в лісі, на природі, прочитати твори Ернеста Сетона-Томпсона, і багато дечого іншого.

Умови виховання пластунів в Ржевницькій гімназії були чудесні; містечко це — куротна місцевість недалеко Праги, серед прекрасних лісів, мішаних, з річками, водоспадами. Серед цієї чудової природи проводились табірні збори, походи, вивчення природи, орієнтація в лісі в день, в ночі, і все інше.

Пластун цієї ступені був

або мав бути повноцінною одиницею свого гуртка, чи куріня. Вітались пластуни словом «Скоб». Не знаю, який тепер пластовий гімн, а тоді у нас всіх починався словами: Гей, пластуни, гей юнаки, ми діти сонця і весни, ми діти матері природи, до нас шумить зелений бір... і т.д.

Про це, що пластун зобов'язаний був свято зберігати честь пластуна, бути вірним моральному кодексу Пластових Ідей, думаю, можна і не згадувати.

Крім цього пластун давав присягу. Йому тоді давалось пластоє ім'я, яким його однак називали тільки під час всяких пластових заходів. Між іншим, серед іншого в присязі було і зобов'язання не курити, не пити алькогольних напоїв. Всякі порушення присязі приводили до виключення з пластових рядів, але я не пам'ятаю такого ні одного випадку.

Присяга зобов'язувала пластуна до 21 р. життя, а дальше він міг вибути, але і таких випадків не пам'ятаю. Думаю, що звичай, чи правило заохочення, винагород пластунів було взято від чехів. Як правило, пластун, що виявив значні успіхи в якійсь ділянці пластових знань, доказав це не один раз, дуже активно брав участь у громадській діяльності (допомога самотнім старшим людям, в Чехії це звичайне явище, коли скавти на вокзалах допомагають нести чемодани, чи пакунки, і всякі інші роботи) — нагороджувався металевими круглими значками з відповідною символікою. Значки нашивались на рукав уніформи.

Державні нагороди (напр. за порятунок утопаючого, на пожарах) носили на груді, з лівої сторони.

Мій гуртковий, ст.пластун Сосницький був

нагороджений значком за то, що в вакації їздив по всіх закутках держави, вишукуючи окремі родини, щоб зобов'язати їх дати свою дитину до Ржевницької гімназії. Мабуть, це був труд за власний кошт. Тут час сказати, що пластуни, ст.пластуни і пластуни-скоби з празьких вищих учбових закладів і були керівниками гуртків, вели всю виховну роботу, науку, організували походи, «ватри», свята пластові, були, одним словом — серцем і душею віддані пластовому Рухові у Ржевницькій гімназії.

Їх старанням і була оборудована домівка пластова — одна єдина кімната, де зберігалися всі, так сказати, скарби пластові;

Своє пластове життя я почав ще в Ужгороді, в чеській школі і до гімназії я приїхав вже з деяким досвідом, так що через рік вже був пластуном, здавав присягу, був у гуртку «бобрів», дружини ім.Б.Хмельницького. Най Бог простить, мав і один значок, за орієнтацію в лісі, у грі «знайти скарб». Треба було пройти лісом коло 1 км, орієнтуючись на непомітні знаки, і вкластися у визначений час.

На превеликий жаль, моє пластове життя тривало всього три роки. Польський консул, довідавшись що я нахожусь в українській гімназії, відмовив нашій родині у продовженні візи, і ми змушені були виїхати з Чехословаччини у Галичину; цього би не було, якби мій батько у свій час прийняв чеське громадянство; але це вже до цього не відноситься.

Як Ви знаєте, на той час (1937 рік) в Галичині Пласту вже не було. Однак я ще довго дотримувався вимог пластунської етики (не курю, не п'ю до сьогодні), що ж, життя

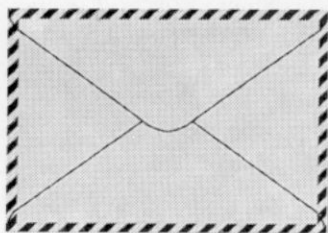
має свої вимоги, від того часу багато змінилось і в пластовому Русі. І тому з задоволенням читаю «Пластовий Шлях», зберігаю всі числа, які я одержав.

Дуже, а дуже вдячний Вам, всім, хто так мені допоміг знов хоть душевно, серцем, думкою пережити, згодати свої юні, пластові роки.

Оце і все. Ще хотілося б згодати, що я добре знакомий з пластовою впорядницею в Коломийському Пласті, Дарією. В січні, 22-го числа збираюсь піти до пластової домівки, що при гімназії, подивлюсь, як в них проходить збір гуртка. Може і розкажу про Пласт мого дитинства. Ще раз Вам всього найкращого, вибачайте за такий довгий, може трохи сумбурний лист.

З пластовим
СКОБ!

Повх В.
Коломия, Різдво'95

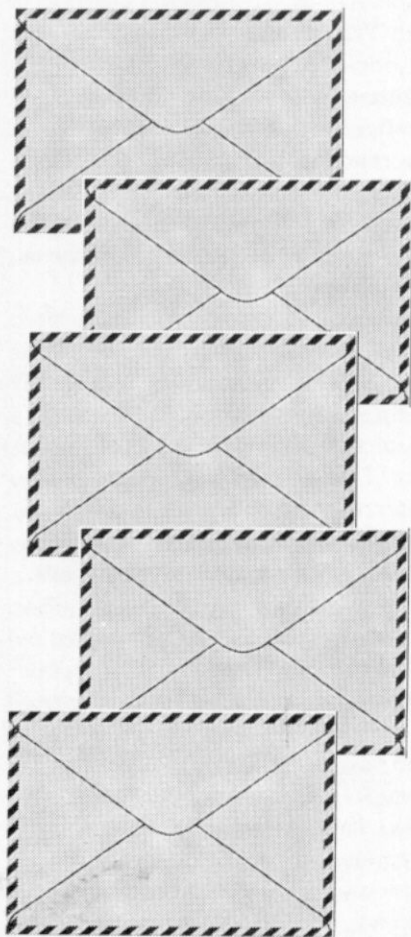

Шановний пане
Мирославе!
Висилаю спогади
бувшого пластуна лікаря Ігоря
Дякона. Може, зможете
надрукувати в журналі
«Пластовий шлях». Прошу
написати, як можна виписати
журнал «Пластовий шлях», «Цвіт
України», «Готуйсь» чи «Юнак».
В Каталозі на пошті їх немає.
Я одержав Вашу адресу і
прочитав декілька журналів від
пані Проців В. Сам я викладач-
пенсіонер Коломийського

педучилища, допомагав своїм виховницям організувати Пласт в Коломиї, в середніх школах. Пластовий гурток є у нас в гімназії, але йде мова, щоб організувати Пласт в інших школах. Я сам в 1940 році був в таборі новиків в Окшеві біля Холма з старшим братом Зеником, який переніс Колимські табори і тепер працює учителем математики в Криму. Ми розшукали нашого обозного Романа Копача — «Слоня» аж в Торонто. Наш товариш лікар Ігор Дякон, який працює в Полтавській області, хоче поділитися спогадами з пластунських таборів.

З пошаною до Вас

Левицький В.
Коломия,
6 лютого 1995 року

ГЕЙ, В ТАБОРІ ОСТОДОРІ!

СПОГАДИ БУВШОГО ПЛАСТУНА,
ЛІКАРЯ ІГОРА ДЯКОНА

В 1935 році я перейшов вчитися у школу ім. Маркіяна Шашкевича, по вулиці Замкнутій 1, у Львові. Перший рік навчання я знайомився зі Львовом, бо приїхав туди з села Петранки Калушського району. Жив в бурсі Малої семінарії по вулиці Сикстуській, 39, а до школи ходив через тодішній Єзуїтський парк. Дуже любив у свобідний час забігти до «Сокола-Батька» по вулиці Руській, де і почув про діточий пластунський табір. Там вечорами збиралося багато молоді, від яких дізнався про Пласт.

Під час відвідин батька попросився в табір пластунський в Карпати. Тато з ким-то переговорив і після закінчення навчального року повідомив, що мене записали на табір «Остодір». Яка це була для мене велика радість! Пішли ми з батьком в крамницю десь за університетом і там мені придбали форму пластунську, беретку, черевики-бергштайгери, їдунку, наплечник, свисток. З тим я і повернувся в свою Петранку, щоб чекати дня виїзду.

В цей день фірою ми приїхали на станцію вузькоколійки біля Рожнятова. Трохи почекали і показався поїзд. Маленький паровоз тягнув за собою вагони-льори, на яких стояли довгі дерев'яні лавки, заповнені дітворою і дорослими. Гамір, спів, крик. В Рожнятові сідало ще кілька хлопчиків, пам'ятаю братів Гошовських, Горникевичів, Вітовських.

Від паровозу, з переду підбігло двоє старших і показали де сідати. Разом з батьками знайшли нам місце і поїзд рушив. Питав тата, хто це нас зустрів, каже — Слонь, а це була кличка Романа Копача, нашого щорічного виховника, який бував на Остодорі.

Погода гарна, швидкість поїзда невелика, старші зіскакували і йшли пішки. Час від часу зупиняємося на місточках, щоб локомотив набрав води і дров. Їдемо поруч з Лімницею, гори стають щораз вищими. Передають, що проїздимо «Сокіл» (табір). Робимо зупинку, частина старших хлопців висідає, а ми рухаємося далі. Ще кілька хвилин їзди, поворот направо і ми на Остодорі. В таборі організують гуртки по 12-15 хлопців, приділяють до нас братчика Романа Саєвича, який повів нас зразу в їдальню. Оскільки гарна погода, наш братчик виводить нас на поляну біля кухні, де під копицею сіна споживаємо першу вечерю. Батьки від нас відійшли і ми зрозуміли, що розпочалося таборове життя.

В потічку миємо їдунки, а вода карпатської річки холодна, отже щоби вимити треба добре

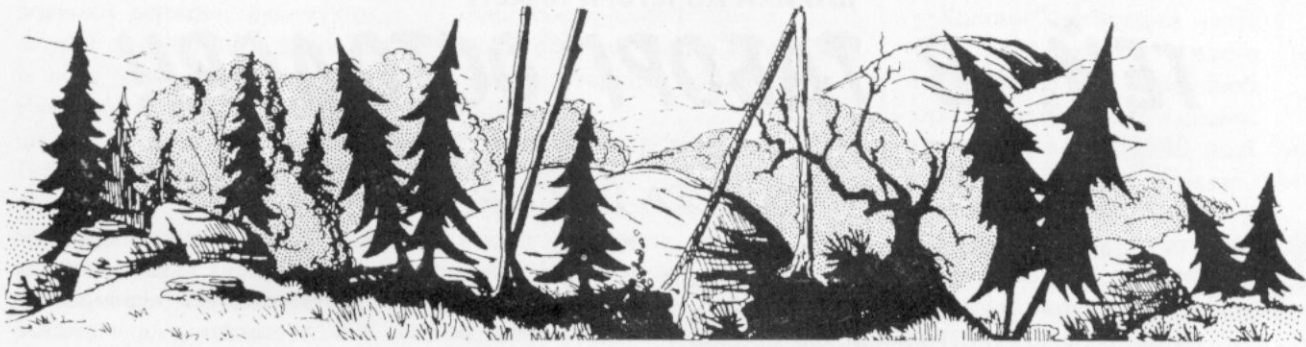
натерти піском. Зрештою, братчик Роман перевірів їдунки і горнятка, вистроїв нас і повів у табір. Стежкою від кухні біля вузькоколійки піднімаємося вгору, десь метрів 200 і заходимо в казковий будинок. Це двоповерховий, в гуцільському стилі дім, довкруги на першому поверсі оточений ганком. Перед будинком площа з щоглою посередині для прапора. Заходимо у свою кімнату, друг Роман все пояснює про порядки, яких треба додержуватися, помагає розміститися. Десь через годину сурма і команда на збірку. Виходимо на площу, Роман Копач обходить всі гуртки, приймає звіт, оглядає всіх. Команда «струнко!», доповідь коменданту, зачитують перший приказ, співаємо гімн «Боже великий єдиний» і розходимося по кімнатах. Засинаємо дуже скоро. Наш братчик прощається з нами і пояснює, що він спатиме там де розмістилася булава, керівництво табору. А булава розмістилася не-де-небудь, а на стриху. Бо як я аж тепер зрозумів, що кращі місця було віддано дітям.

Пішли цікаві, веселі, насичені таборові дні. Їх було 26 і так не хотілося і хотілося додому. Щось таке рідне оставалось на остодірських пляях, в наших відношеннях. Ми стали зовсім інші, відчували це самі, про це говорили наші родичі.

ТАБОРОВІ СПРАВИ

Різні були дні, був дощ і сонце, весело і сумно, але попри все був строгий порядок. Ранком вставали, помились, обов'язково чистили зуби. Гарячу воду приносили кожний день чергові з кухні. Рано на молитву на майдані стаємо чотирикутником. Гуртковий звіт, черговий братчик звітує коменданту табору новиків, читають приказ, призначають черговий гурток, який несе варту на стійках, на кухні. Інші гуртки проводять заняття, вивчають історію, знайомляться з природою Карпат, з правилами туризму, розкладання вогню в дозволених місцях, правила особистої гігієни, вивчають пластунські пісні. Наш братчик Роман Саєвич знайшов недалеко від табору гарну лісову поляну, де ми в погоду проходили навчання. Часто ходили купатися на ріку Лімницю, що була недалеко. День був так заповнений, що ми не відчували його плину, тільки вечірня збірка заганяла нас в постіль.

Дні летіли як стріли. Один на другий ніколи не був подібний. Але хіба в Карпатах є однакові дні? Вечором приказ готуватися до походу. Перший мій

похід був на гору Багонку. Зранку братчики перевіряють всіх, дивляться, щоб не було хворих, роздають провіант, воду, необхідні речі в поході і ночівлі, палатки, альпенштоки, казани, і нарешті йдемо, співаємо, нам не легко, але бадьоро:

Друга чота, чота крилатих,
Перед веде вона всім юнакам!
Вона не любить скарг, ні жалів
І сміло піде навстріч ворогам!

Булава — це провід наш,
Булава для юнаків,
В таборі йде нам так любо час,
Лунає грімко спів.

Братчики страшенно перевантажені, бо нам в наплечники положили символічно дрібниці. А саме найважче несуть на собі: шатра, казани, сокири, пили і все необхідне. Кожні 5 кілометрів відпочинок 5 хвилин. Втома відчувається на перших кілометрах, а потім привикаємо. Нарешті досягаємо вершини гори. Знаходимо старі військові окопи з першої світової війни, напіврозвалені землянки, могили, багато патронів. Виходимо на стару військову дорогу з кругляка і нарешті відпочинок, напинаємо намети. Збираємо дрова, варимо обід. Дві години відпочинку. Навкруги маса чорниць, всі вимальовані ними. П'ємо чай з цитринами і другою дорогою повертаємо до табору. 5 днів відпочинку, а тоді новий похід з ночівлею. Може, на Високу, на Ігровище, на Сивулю.

ЧЕРГУЄМО ПО ТАБОРУ

Після наказу зранку один з гуртків, а було їх 12, заступив на чергування. З першого року я був гуртковим, а як був відсутній братчик, то мені приходилося вирішувати багато питань: кого післати

на кухню, розподілити стійки, ранком принести гарячу воду, скласти звіт під час ранішньої збірки, підняти і опустити разом з братчиком прапор. На кухню завжди були добровольці, хоча годували добре і заохочували до репетки (додаткової порції), їжа завжди оставалась, за винятком пирогів. Молоко було весь час, бринза, сир, все свіже. Продукти через день-два привозили на ручній дрезині. І там командував Роман Копач-Слонь. Ще їх з дрезиною не було видно, було тільки чути з-за повороту, а голос Слоня вже командував.

Стояти на стійці було цікаво. Ми зупиняли всіх чужих, свистком визивали гурткового і він дозволяв пройти на територію табору. Якщо виникало і недорозуміння — викликали братчика. Сійковий мав палицю, нею перегороджував дорогу і свистів. Більш всього гостей було зі сторони Підлютого.

Ніколи не забуду, як наші сійкові зупинили полковника Андрія Мельника, сотника Івана Чмолю. Про них ми знали з розмов, що вони до нас мали завітати, а тут вони самі появилися. Наші чемно зупинили їх, відсалютували, а коли я прибіг, сійкові доповіли кого задержали. Я після того провів їх до коменданта табору. Сійкові були відзначені в приказі.

В день чергування заняття не проводили, всі в гуртку були одягнуті в однострої, почували себе на певній висоті, було піднесення відповідальності. За три роки таборів в Карпатах не пам'ятаю ніяких серйозних порушень, всі були слухняні і чемні, жили одним спільним духом.

Пригадую, як вже ввечері на чергуванні визиває внутрішній черговий. З мого гуртка стоїть і плаче Орест Фільц, бо йому з носа пішла кров. Ми його скоренько обмили, положили холод, звільнили від чергування і слідуючого дня Оресту забув про свою біду. Лікар у нас був — важив, обмірював, вислухував, ми всі прибавляли на вазі, а родичі були з того дуже раді.

Особливі емоції були тоді, коли черговий задержував родичів. Ми його негайно міняли, а радісний ентузіазм мабуть залишився на все життя.

ДНІ СВЯТ І ЗУСТРІЧІ

Свято в нас було двічі в день, це підняття і опущення прапора. В 1936 році прапор був у нас синьо-жовтий, в 1937 — зелений, бо польська влада заборонила національний стяг. Поскілки синій і жовтий кольори після з'єднання дають зелений — тому зробили і такого кольору прапор.

В 1938 році — знову синьо-жовтий і внизу зелений, як прапор українських пластунів.

Неділя розпочиналася із збірки, потім маршували до церкви в село Підлюте. Після служби Божої йшли в село Осмолоду, заходили в господарство, де розмножувалися пструги. Кожний рік провідували нашого національного героя і митрополита Андрія Шептицького. Він з кожним особисто говорив, запитував, хто звідки, знав багато наших родичів, яких вивчив і вивів в люди. Кожний одержував святий образок з підписом митрополита. Перебував він все літо у своїй резиденції, побудованій з карпатського тису і кедру, ліси яких були на горі Яйце, біля Осмолоди. Повертаючись з Підлютого і Осмолоди на правому березі ріки Лімниці часто зустрічали польських пластунів. Хоча в нас з поляками були натягнуті відношення, наші братчики закликали не допускати ексцесів, зрештою все обходилося несподівано добре. Коли ми йшли і зустрічалися з їхнім загonom, то вони розступалися, стояли по боках і вітали: «Честь!» Ми проходили і кричали: «Слава! Слава!» Сутічок між нами не було ніколи. Думаю, що зі сторони польського проводу велась відповідна робота.

Кожний рік перебування в Остодорі відвідували Сокіл. Там було менш комфортабельно, чим у нас, палатковий табір був розміщений на високій скалі, у підніжжі якої була невелика площа біля вузькоколійки. На скалі доволі високо був викутий тризуб. В 1938 році в період нашої зміни були там дівчата. І соколи і остодорівці — це були в більшості львів'яни, менше було з Дрогобича, з Стрия, Станиславова, булава вся була львівська.

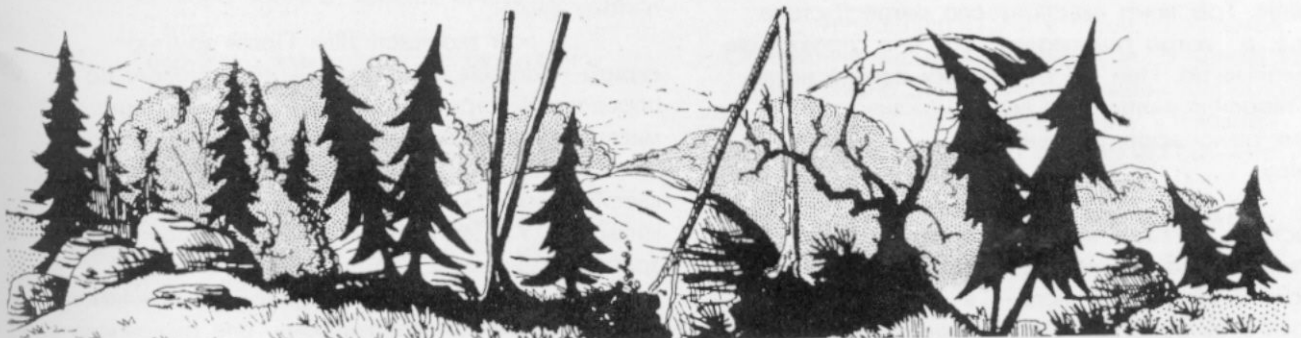
Біля Сокола в сторону Остодора над Лімницею ще була скальна стіна, на якій був вибитий польський орел. Скільки пам'ятаю, він ніколи не був цілий, під ним все валялось багато каміння.

Перед закінченням табору проводилися спортивні змагання, ми їх дуже любили і тому добре готовилися до них і виставляли кращих з команди. Були і змагання туристичні, наприклад, хто краще одним сірником зможе запалити вогнище. Для цього треба було добре знати всі примхи карпатської деревини.

Великою імірезою була прощальна ватра. Декілька днів перед нею в навколишньому лісі гуділи голоси Слоня, нашого Романа Саєвича (До речі, його сина тепер часто бачимо диктором американського телебачення) і других братчиків, які допомагали нам збирати дрова і будувати високу ватру. Це був 4-5 метровий стіжок із сухих дров і ріща. Внизу з чотирьох сторін світу були розміщені гнізда із смоляними скибами для запалення ватри. Запалювати ватру доручали кращим пластунам. Вогонь був великий, горів цілу ніч. В 1937-38 роках Ватри робилися і на відкриття табору і піддержувались через увесь період зміни до останнього дня, а від них запалювались прощальні ватри. Ми прощались до зустрічі нового таборового життя, одержували нагороди, зірочки срібні і золоті. У мене золотих було три. Сподівався, що далі буду таборувати на Соколі, але далі прийшов 1939 рік і наше життя перевернулося зовсім. Правда, ще були попереду табори, але колимські! Недавно я був в Остодорі, проходив по знайомих місцях. Пізнав тільки господарство пстругів, відбудовано віллу митрополита Андрія. Все останнє сплундроване, де-не-де по фундаментах можна догадатися про те, що ще були людські оселі. Спалено Остодір, дім панства Думанських, що завжди гостили нас медом із своєї пасіки.

Знищено все, що нагадувало наше пластова карпатське життя. А другого князя церкви, Андрія, не скоро діждемося. Він дбав про молодь, знав, що вона майбутнє України.

Скобі!

ЛІДА ПАЛІЙ

Тепер Ліда Христина Палій відома, як поетка; давніше в Канаді й Америці вона була відома пластунам, як енергійна пластова провідниця, кошова, референтка УСП, командантка пластових таборів і мандрівок. А пластувати вона почала ще в Україні. Народилася у Стрию, виросла у Львові. Студіювала архітектуру в Німеччині. Там завзято пластувала в курені «Перші Стежі», була одною із її перших членок.

В Канаді закінчила студії прикладного мистецтва і довгий час успішно працювала в тій ділянці. Рівночасно цікавилася антропологією і здобула диплом з цього. Виставляла свої теплі, кольоритні картини головню у 1950-их роках, пізніше перейшла до мистецьких фотографій, бо вона також невтомний подорожуючий по цілому світі. Всі ці зацікавлення гармонійно почали зливатися в одне русло: спочатку друковані у «Сучасності» описи її мандрів, спостережень (збірки «Мандрівки в часі й просторі», 1973, і «Світла на воді», 1985), пізніше поезії та нариси й оповідання.

В збірці «Світла на воді», 1985, авторка писала, що «ніде, однак, не знайшла того, чого очікувала. Тепер уже знаю, що я приречена все життя шукати світел у далеких гаванях», це шукання переходило в шукання інших світів і вимірів. Тоді вона квестіювала котре її стало місце, а котре тимчасове, і котре є справжньою її реальністю. При тім розвивався певний натяк на творення інших світів, інших можливостей та інших рівночасних реальностей, чи й іншого виміру.

У її першій збірці «Мандрівки в часі й просторі», 1973, у недоговореннях, вона натякувала на тривимірність сприймання простору, також четверту вимірність — в часі. І вже від тої збірки в авторки помітне тяготіння до переходу

межі часу. Це осягнене з певним уособленням, вростанням у місцеву реальність — але через контакт із минулим. Звичайно Ліда Палій це осягала немов надаючи часові двонапрямності: сучасне було перемішане із вже баченим. І при тім немов рівночасно було певне аналізування прикмет часу в порівнянні зі своїм власним часом, певної релятивності часу («а в мене ще інший час», «...тут тільки сонце сходить і заходить»). Переплетуване сприймання свідомістю двох реальностей, перемішувалось із тим, що сприймала підсвідомість, перескакуючи межу часу, нівелюючи її, переносючи постаті і події з минулого у сучасне. Тоді здавалось, що авторка немов переходить боротьбу з четвертим виміром. Коли описані події не мали специфічно фізично-описового характеру, тоді підсвідомість міняла реальність; внутрішні і зовнішні сприймання змішувалися і концепція часу тоді мінялася. Часами навіть бував натяк майже на творення паралельних інакших подій, немов пережити у п'ятому вимірі.

У всій творчості Ліди Палій замітна скрита прогресія від внутрішнього монологу до передавання струмків паралельного, але іншого мислення, переживання якоїсь іншої реальності. Так в попередніх збірках її лірична героїня ще квестіювала можливість тільки одної версії існування. У «Світла на воді» вона немов зробила один крок дальше, будучи вже поза шуканням, там вона радше стверджує можливість бачити предмет у теперішньому, але рівночасно і

в іншому часовому вимірі — минулого, відійшого, доконаного часу, і рідко коли майбутнього. Часами цей світ ще далше в неї у формі ілюзій «не питаючи про завтра/ ми пройшли крізь дзеркало/ у світ ілюзій». Часами вони немов метафоризуються в інший світ завдяки самим засобам зовнішньої персоніфікації; але це тільки зовнішньо, бо рівночасно вони мають свою паралельну окрему функцію існування.

У попередніх збірках поетка передавала нове через давні події, світи; у збірці «Світла на воді» теперішні часами немов квестіює певний аспект власного минулого існування:

Там же наткнулась і на себе
Не знаючи що досі мене не було.

Хоча цей вислів можна бачити як самовідкриття, цей момент є також певним самовідкриттям у даному вимірі часу. У цій мініатюрній збірці — тридцять віршів (у підрозділах «Чужі сади» і «Розставання»). Як звичайно у Ліді Палій оригінальна й зорозво домінантна образність. І цікаве творення синастазій. Саме змога висловитись і через них, як і через динамічність образів і двочасовості може зокрема манила Ліду Палій від двовимірного вислову малюванням до можливості вислову ще кількома вимірами в літературі. Є і дуже цікаві персоніфікації природи («акації уважно мочать костисті пальці»), місяця («місяць...сковзнувся в кімнату/ і мирно поклав голову/ на нашу подушку...»). Автор багато разів дає пряму ролю часові, або натякає на його вплив. Коли в попередніх збірках було досить багато прямих згадок часу чи годинника, тут є тільки три (напр. «час пливе водою»), і кілька вдягнених у пори роки («програла війну з зимою», «викинула літо на смітник»). Тепер у неї безліч прикладів звороту до пройшовшого, до минулого: «давно випитим», «вже відлетіли», «просвіт дитинства», «шукати того, що відійшло», «шукаючи/ загублених днів/ місяців і років». У ліричній героїні є вже минулого («зупиніть коні»), бажання злитися з часом, стати часом («стати рікою»), і навіть коли в ліричному болю вона перечисляє обіцянки минулого і сьогоdnішнього — вона не вірить і не жеде завтрішнього, переходячи крізь інший вимір часу, в іншу реальність. Та тепер ця реальність не така грайлива, вона зболіла. Героїня стверджує, що:

Тепер
окужена дзеркалами на білих стінах
бачу тільки себе,
повторювану в безконечність.

Є ще в поетки збірка поезій «Сон-Країна» (1994). Також 1988 р. у збірці трьох канадських українських авторок друкувала вона переклади своїх власних віршів (Land of Silent Sundays) — англійською мовою.

Тепер Ліда Палій є головою «Слова», Об'єднання письменників діаспори. В Канаді вона також активно займається сприянням перекладів поетів України на англійську мову. Недавно номінована в Україні на премію ім.П.Тичини.

Лариса Онишкевич, П.С.

ЗМІЄБОРЕЦЬ

Я колись вірила,
що ти змієборець на білому коні.
Чому тоді не побореш потвор,
що живуть в океані між нами?

(Із збірки «Сон-Країна»,
1994)

ТРИ ПЕРЕТВОРЕННЯ

Прощання в полі

Вночі на полі,
коли ти обняв мене,
я бачила, що твоє рамія
стало гілкою,
а ти перетворився в дерево,
яке вросло вже глибоко в землю.
Ти ніжно обтулив мене
зеленим листям,
І я розспівалася, розщebetалася,
забувши, що я лиш
перелітна птиця.

Прощання в місті

Коли ми вернулися у місто,
ти став будинком із сивого каменя.
З вікон твоїх вибігали діти,
дверима входили жінки,
обвантажені хлібом і городиною.
В коридорах млосно пахла дешева кавка.
Тоді я викинула ключ,
Який ти дав мені учора.

Примарний наречений.

Стоячи на рушнику біля мене,
ти став зовсім прозорий.
Тоді я зрозуміла,
що тільки виткала тебе,
як полтавський килим,
вишила гладдю, мов сорочку,
білими й голубими нитками...
Даремне старі жінки
співають весільні пісні
у Великій Багачці.

(Журнал «Сучасність»,
ч. II, 1989)

ВЕЧІРНІ ПТИЦІ

Вечірні птиці вже відкотили
мідну тарілку за обрій.
Вона з брязкотом упала
десь там, де світ кінчиться.

(Із збірки «Сон-Країна»,
1994)

ГОРІХИ

Ти дарував мені
триста шістдесят п'ять
волоських горіхів.
Розколюватиму щодня
по одній шкаралупці
та знаходитиму тебе
у кожній.
Тільки останній горіх
буде порожній.

(Із збірки «Сон-Країна»,
1994)

ЧОРНО-БІЛА ЗИМА

Чорні парашути снігу
падають з білого неба,
вітер дме у зловіщі сурми,
мені лячно, я

біжу
біжу
біжу вулицями.

Наді мною безлистим гіллям
фехтують дерева,
злітають ворони
і крячуть жаско
та б'ють крилами
об навислі хмари.
Оглянувшись, я бачу,
як чорні гідранти
у білих шоломах
маршують
маршують
маршують рядами.
І я програю війну з Зимою.

(Із збірки «Дивовижна Птиця»,
1989)

«КАРПАТСЬКІ ВОВКИ»

22-ИЙ КУРІНЬ УПС

Кажуть, що лише у ніч на Івана Купала можна побачити цвіт папороті. Тому цікавість спонукала тебе піти в ту чарівну ніч до лісу, щоб побачити той дивний цвіт. Ідеш в пітьмі лісовою доріжкою, зірок не бачиш, бо засланяють гиясті високі дерева. Лише світлячки виблискують наче іскри вогників. Виходиш на поляну і бачиш як з-поза хмаринки висовує свою круглу голову ясний місяць і

своїм срібним промінням обливає верхи дерев та високі трави. Все стоїть непорушно, немов би зачароване. В лісі мертва тиша. Та й ти стоїш облитий сяйвом місяця — чаром ночі, і думаєш, що в таку ніч бракує лише виття вовків.

Раптом, замість ау...ууу, чуєш як з глибини лісу пробиваються звуки пісні:

Чому манить нас небезпека,
Чому і смерть нам не страшна...
Бо ми вовки, вовки із крові-кості,
Перед ніким своїх не гнемо хвостів.

Прислухаєшся до слів пісні і вже знаєш, що там в лісі курінь «Карпатські Вовки» переводить при ватрі свою Вовчу Раду. Також знаєш, що курінь традиційно відбуває раду в ніч Івана Купала. З виїздом біженців з таборів за океан більшість членів гуртка опинилися в Торонті. Там Вовча зграя зроста чисельно та віково і створився старшо-пластунський курінь Карпатські Вовки. Та коли Вовки дожили до сеньорського віку, перейшли разом до УПС і задержали ту саму назву куреня.

Вдмуєшся в історію Карпатських Вовків і постають картини їхньої діяльності в Пласті. Бачиш Вовків впорядниками, звязковими, братчиками, гніздовими. Згодом Вовки стають референтами УПЮ і УПН, кошовими, господарськими референтами, станичними як теж комендантами багатьох новацьких та юнацьких таборів. Дальше бачиш Вовків головами КПС та КПР, краєвими референтами УПН і головними булавними УПН в ГПБ, членами ГПР, діловодами Пластового Видавництва, комендантами ЮМПЗ і Золотої Булави.

Також бачиш Вовків у спільній праці при підготовці і переведенні ЮМПЗ в 1957 році в Канаді, на «Пластовій Січі» станиці Торонта, для відзначення 45-ліття Пласту та знову 30 років пізніше, на тій самій Січі, ЮМПЗ для відзначення 75-ліття Пласту.

Первісний гурток «Вовки», 1947 рік.

Вовки і Вовчиці з Вовченятами, 1989 р.

Бачиш діяльність Вовків не лише в Пласті:

Коли Наукове Товариство ім. Шевченка в Сарселі опинилося у фінансовій кризі з виданням Енциклопедії Українознавства, курені Карпатські Вовки та Ті, що Греблі Рвуть започаткували збірку фондів, щоб дати постійну опіку- патронат над осередком НТШ в Сарсель. Той почин поширився на всі континенти української діаспори і забезпечив появу Енциклопедії Українознавства.

Не забували Вовки за українців втікачів з Польщі — зложили потрібну суму грошей на спровадження родини з Відня і заопікувалися нею в Торонті. Тепер Вовки допомагають пластунам в Україні. При тій великій праці бачиш малий гурт пластунів, бо в курені є лише 21 член. В тому числі — один в Буенос Айрес і один в Дрогобичі, які також виконують провідні функції в Пласті і громаді.

Ти вже пройшов думками історію та діяльність сен. куреня Карпатських Вовків і зближаєшся до завершення 50-ліття його існування. Вкінці являється ще одна картина, на якій бачиш не тих самих Вовків - сеніорів, а молодих ст. пластунок і ст. пластунів, які зорганізувалися в гурток « Карпатські Вовки» у

Вовки приймають Святослава Сурму — «Палкого» з Дрогобича, 1991 р.

Львові. Вони вдержують звязок із сеніорським куренем в Торонті і подібно як сеніори — всі є дуже активні у виховній праці Пласту. То ж бачиш молодих, гарних пластунок та пластунів виховниками в УПН і УПЮ і виконавцями інших функцій в станиці, а літом в проводах пластових таборів. В КПС України бачиш Вовчицю референткою УПН та деяких, що сповняють

по дві функції в Пласті. І всі є студентами або щойно покінчили університет.

Стоїш задуманий та радієш, бо росте надія, що вовча історія буде продовжуватися.

Прокидаєшся із задуми, наче зі сну. Не знаєш як довго ти на тому місці простояв... пробуєш пригадати собі — чого ти до лісу в ночі прийшов?

Затихла вже пісня — Ніч вже йде
І меркнуть зорі ген в даліні,
Місяць вниз котиться, наче паде
А ти ще стоїш мов в полоні.

За рік ти знову у ліс прийдеш,
У ніч Купала, тихо без слів,
І може цвіт папороті знайдеш
А може Карпатських Вовків.

І. Фран. — Гостронох, К.В.

БО МИ ВОВКИ
ПІСНЯ КАРПАТСЬКИХ ВОВКІВ
22-ГО КЮРЕНЯ УРС

Слова: Євген Ващук-Неситий 1956
Музика: Мирон Хабурський-Вовчура 1956

Чо - му ма - нить ь нас не - без - пе - ї, ка, чо - му і : смерть нам не страш
ня, чом не ля - ка нас го - лод а - ні спе - ка. На це у нас лиш
від - но - відь од - ня. Бо ми вов - ки, вов - ки із кро - ви' кос - ти пе - ред
ким сво - їх не гне - мо' хвос - тів, Бо ми вов - ки, вов - ки із кро - ви кос -
ти пе - ред ні - ким сво - їх не гне - мо хвос - тів.

Орел завжди під хмари прагне,
Свиня качається в багні.
А нас у ліс немов магнетом тягне
І манить даль у яві і у сні.

Овечу часто носим шкуру,
Бо це є славний вовчий спорт!
Та сміливої вовчої натури
Не переможе вже ніякий чорт!

Бо ми вовки, вовки....

Бо ми вовки, вовки....

Львівські Карпатські Вовки, 1992 р.

ФІЛАТЕЛІЯ У ВАШІЙ ВИХОВНІЙ ПРОГРАМІ

Дорогі Друзі-Впорядники!

Колекціонування поштових марок (філателія) та монет і банкнотів (нумізматика) вже від давна вважались в пластовій виховній програмі важливими виховними засобами. Тому ми маємо пробу вмілості «Філателіста» й тому в найвищих пластових проводах зажди було діловодство голови Пластового Філателістичного Б'юро — якого головним завданням було видавати окремі пластові марки-наліпки, конверти, тощо. На всляких пластових зустрічах і святах ми часто маємо столик із філателістичними речами, де звичайно можна приготувати спеціальні пластові пропам'ятні конверти із відповідними марками й печатками-гашеннями.

Але під сьогоднішню пору філателія й нумізматика є зокрема цікаві й важливі — бо ж вперше в нашому життю ми можемо збирати

українські поштові сувеніри — не якісь антикварні речі з-перед 70-и років (які коштують великі гроші), а такі сьогоднішні випуски: марки, печатки, конверти, карточки і так дальше.

Це ж — наша жива історія — свідок цього, що ми сьогодні всі переживаємо: відродження Вільної Української Держави!

І тому під сьогоднішню пору збирання марок і інших випусків України може мати дуже, а дуже великий виховний ефект на юнаків — а при цьому, це ж так легко зробити! Напевно, майже кожний з ваших юнаків має родину, чи знайомих в Україні й одержує листи, конверти, картки, пакунки і так дальше з Рідних Земель. Заохочуйте, отже, ваших вихованків збирати ці речі — в гарних, чепурних альбомах, тощо.

Внедовзі будемо святкувати 70-ліття появи першої пластової марки, яка була видана у Львові для відзначення 15-літної річниці заснування Українського Пласту.

Це, очевидно, не була «офіційна», державна, поштова марка — бо ж вільної держави в нас тоді ще не було. Це була приватна, пропам'ятна марка-наліпка, яку було випущено, щоб придбати фонди на будову Пластового Дому у Львові. Ця марка започаткувала традицію видавання пластових пропам'ятних марок з нагоди всіляких річниць і пластових свят та з'їздів, яку пластуни продовжують й до сьогодні.

Марку видала Верховна Пластова Команда у Львові; марка мала появиться в 1926-ім році, але — з технічних причин — побачила світ аж дня лютого 1927. Проект рисунку марки був виготовлений старшим пластуном Филімоном Біленьким і показує патрона Пласту, святого Юрія, на коні. Цікаво, що св. Юрій на рисунку є вдягнений в панцир типовий для дружинників княжих часів. Навкруги лицаря на марці є вишивка-орнамент, а теж дві пластові лелійки з тризубами. Є теж напис: «УКРАЇНСЬКИЙ ПЛАСТОВИЙ УЛАД» і «1911-1926», а також номінал: «5 сот» (сотиків).

Марку друковано було в друкарні Егера у Львові, на яскравому гумованому папері, із дещо примітивним зубкуванням 11.

Друковано марку в аркушах по 20 штук. Аркуші не були зубковані з обох поземних боків, тому трапляються марки тільки трибічно зубковані (із загального числа зубкованих марок було по 100 штук кожної барви тільки з доземою перфорацією). Відомі є також пробні друки на крейдяному і на тонкому-прозорому папері.

Марка була друкована, засадничо, в трьох кольорах: карміновім (19,940 штук), сіро-зеленім (17,940 штук) і темно-фіолетовім (19,940 штук). Крім того, існують теж зелено-голубі марки (1,940 штук). Всі марки мали цей самий рисунок і цей самий номінал (5 сот).

Святий Юрій був вибраний патроном Пласту, так само, як він був опікуном наших козаків-запорожців:

«Нам pomoже святий Юрій і Пречиста Мати,

Турка звоювати!

Ой чи пан, чи пропав, двічі не вмирати!

Гей нумо хлопці до зброї!»

— співається в козацькій пісні.

Святий Юрій мав жити колись у дивній країні Кападокії, в Малій Азії, де він пов'язаний із культом воїна-лицаря, який подолав страшного змія. Кападокія, це країна дивовижних геологічних

формацій-стіжків, в яких є вижолоблені печери, де від передісторичних часів мешкали люди, ховались аскети, а теж були різні святині, церкви й монастирі. В тих святинях і до нині можна бачити малюнки-фрески, часто зображення лицаря на коні, який вбиває драгона-змія. В мітології ранніх християн, це символізує перемогу християнства над поганськими релігіями, в час, коли на сході Середземного Моря йшли завзяті релігійні війни.

Наші козаки-запорожці також мусли воювати за християнську віру. Вони вважали себе (і фактично були) охоронцями Християнської Церкви перед наїзниками турками й татарами і довгий час воювали з ними, охороняючи українське населення, а теж цілу Європу, від «бісурмен». Отже, Святий Юрій був природнім патроном цього лицарського ордену. В Україні було безліч церков, монастирів і соборів, присвячених св.Юрієві; та й сьогодні, тих церков є ще дуже багато. Найважливіша катедрна Української Католицької Церкви, це Свято-Юрський Собор у Львові. Багато церков св.Юрія-Переможця збудовано теж і українською діаспорою.

Чи св.Юрій це особа історична, чи лиш легенда, це справа до сьогодні невияснена. Католицька церква сумнівається в тому, щоб це була дійсно особа; в кожному випадку, він напевно не мав поєдинку із мітичним драгоном... Але це не важне. Святий Юрій, як лицар-оборонець Святої Церкви, як символ відваги, лицарськості, й самопосвяти — це постать дуже реальна і дійсна, зокрема для нашого народу і для нашої історії. Тому зовсім логічно було прийняти його за патрона пластунів, модерних нащадків давніх запорожців.

Тому є зовсім логічно бачити святого Юрія не лиш на першій пластовій марці, але й зустрічати його не раз і на пізніших пластових марках, а також на конвертах, печатках, прапорах — і взагалі у пластовій символіці.

Пластун-Філателіст

Заввага: технічні філателістичні інформації в цій статті є подані за Каталогом Недержавних Марок Юліана Максимчука

— Який ваш стан на сьогодні?
— Число 22 і гнучкий.

Свобода — не яблуко, її не можна ділити на частини.

Революції починаються чистими руками, а кінчаються брудними.

Патріотичний промовець повинен завжди пам'ятати, що публіка слухає його не з любови до нього, а до України.

Серед цвіркунів і Тарган — велике цабе.

Свиня щаслива, якщо вона одна біля корита.

Якби вареники мали крила — ми б завоювали весь світ...

З НАРОДНОЇ МУДРОСТІ

*Хто знає, і знає, що знає
— той мудрий, іди за ним.*

*Хто не знає і знає, що не знає
— той слівць, поведи його.*

*Хто знає і не знає, що знає
— той спить, збуди його.*

*Хто не знає і не знає, що не
знає — той дурень, уникай
його.*

— Готуйсь!
— Годуйсь!

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ PLASTOVY SHLIAKH

Видає Головна Пластова Булава

ч.1 (105) 1995

Виходить кварталньо

Редакція

Головний редактор пл.сен. Любомир Онишкевич
Співредактори пл.сен. Григорій Бурбеза
пл.сен. Володимир Соханівський
пл.сен. Лариса Онишкевич
Представник Булави УСП пл.сен. Андрій Ганкевич
Представник Булави УПС пл.сен. Тоня Горохович
пл.сен. Роман Барановський

Представники країв

США ст.пл. Галя Кузишин
УКРАЇНА пл.сен. Григорій Бурбеза
ПОЛЬЩА ст.пл. Петро Тима
БРАЗИЛІЯ ст.пл. Корнелій Шмулик
АВСТРАЛІЯ пл.сен. Роман Павлишин
ЛИТВА пл.прих. Адамас Новіцкас
ЛАТВІЯ ст.пл. Людмила Бублик
Діловод видань при ГПБ: пл.сен. Юрій Сеньків
Адміністратор пл.сен. Мирослав Павловський
Редактор інформації ст.пл. Сергій Юзик
Мовні редактори-коректори Надія Олейнюк, Оксана Бурбеза
Художнє оформлення, макет і верстка пл.сен. Григорій Бурбеза

Адреса Редакції Любомир С. Онишкевич
9 Dogwood Dr., Lawrenceville
NJ 08648, USA
(609) 883-2488
fax (609) 883-2470

**Адреса Адміністрації
в Україні** Україна-Ukraine
282001, Тернопіль,
вул. Ю.Федьковича, 11
тел. (03522) 20158
факс (03522) 20740

**Адреса Адміністрації
в США:** Plastovy Shliakh
P.O.Box 303
Southfield, New York, 10975-0303, USA

Статті підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора, висловлюють погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не конечно є офіційним становищем Організації ПЛАСТ. Редакція застерігає собі право виправляти мову, стиль, а теж часом скорочувати надіслані статті та відсилати авторам до заміни ті листи, які, на думку редакції, могли б бути для когось образливі.

Просимо своєчасно повідомляти про зміни адреси. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову оплату.

На першій сторінці обкладинки - фото Петра Змарка (Тернопіль) з «Золотої Булави — 93»

Підготовка до друку, макетування, набір, складання — видавництво ТОВ «ЛІЛЕЯ»,
Україна, м.Тернопіль, вул.Федьковича, 11.

Надруковано в друкарні видавництва ТОВ «ЛІЛЕЯ». Замовлення № 321. Тираж 900 примірників